

PILNÍKOV

Program regenerace MPZ Pilníkov - aktualizace 2014

Program regenerace MPZ Pilníkov:

Ing. arch. LIBOR SOMMER
autorizovaný architekt

Zoubkova 2129/5, 150 00 Praha 5 - Smíchov, ☎ /fax 251 561 539, mobil 603 416 365

e-mail: libor.sommer@tiscali.cz

© 2004

Aktualizace Programu regenerace MPZ Pilníkov:

Ing. arch. VLADIMÍR SMILNICKÝ
autorizovaný architekt

TENET spol. s r.o., architektonický ateliér

Horská 64, 541 01 Trutnov, ☎ 499 815 287, mobil 732 528 195

e-mail: smilnický@tenet.cz

© 2014

Obsah Programu regenerace MPZ Pilníkov:

- A Průzkumová část
- B Návrhová část
- C Katalog objektů
- D Grafická část
- E Restaurování sochařských a kamenických prvků,
sanace stavebních prvků

A

PRŮZKUMOVÁ ČÁST

PILNÍKOV

Program regenerace MPZ Pilníkov

aktualizace 2014

OBSAH PRŮZKUMOVÉ ČÁSTI

1. ÚVOD

2. DŮVODY POŘÍZENÍ PROGRAMU REGENERACE

- 2.1. Účel zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov
- 2.2. Zpracovatel Programu regenerace MPZ Pilníkov a Aktualizace Programu regenerace MPZ Pilníkov
- 2.3. Pracovní skupina programu regenerace MPZ Pilníkov
- 2.4. Podklady pro zpracování průzkumové části

3. ŠIRŠÍ VZTAHY

- 3.1. Město Pilníkov
- 3.2. MPZ Pilníkov

4. VZNIK A VÝVOJ MĚSTA PILNÍKOV

- 4.1. Historická část
- 4.2. Architektonicko – urbanistická část

5. OBYVATELSTVO

6. MPZ PILNÍKOV – KOMUNIKAČNÍ SÍŤ

- 6.1. Stávající stav
- 6.2. Dopravního zatížení centra města
- 6.3. Parkování a dopravní obsluha v MPZ Pilníkov
- 6.4. Pěší doprava
- 6.5. Cyklistická doprava
- 6.6. Povrchy komunikací a prostranství
- 6.7. Uliční mobiliář a informační systém

7. MPZ PILNÍKOV – ZÁSTAVBA

- 7.1. Panorama města a pohledové dominanty v MPZ Pilníkov
- 7.2. Stávající zástavba
- 7.3. Technický stav objektů v MPZ Pilníkov
- 7.4. Parter objektů v MPZ Pilníkov
- 7.5. Stavebně-historické a archeologické průzkumy v MPZ Pilníkov

8. MPZ PILNÍKOV – EKOLOGIE

- 8.1. Ochrana ovzduší
- 8.2. Parky a zeleň v MPZ Pilníkov

9. MPZ PILNÍKOV – KULTURA

- 9.1. Periodické kulturní akce regionálního významu

10. MPZ PILNÍKOV – PAMÁTKOVÁ OCHRANA A PÉČE

- 10.1. Seznam nemovitých kulturních památek na území MPZ Pilníkov zapsaných v ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR
- 10.2. Seznam objektů doporučených k prohlášení za kulturní památku na území MPZ Pilníkov

- 10.3. Seznam dalších architektonicky a urbanisticky hodnotných objektů spoluutvářejících charakter MPZ
- 10.4. Památkově chráněné objekty mimo území MPZ Pilníkov

11. EKONOMICKÁ HLEDISKA PROGRAMU REGENERACE

- 11.1. Příjmy města
- 11.2. Výdaje města
- 11.3. Investice města do kulturních památek
- 11.4. Podnikatelské aktivity v MPZ Pilníkov

1. ÚVOD

25. března 1992 přijala vláda České republiky usnesení číslo 209 „Program regenerace Městských památkových rezervací a Městských památkových zón“. Toto usnesení by mělo vytvořením organizačních, informačních a ekonomických podmínek přispět k postupné záchraně architektonicko-historického fondu v historických městech České republiky.

Nemělo by se jednat jen o postupnou záchranu architektonicko-historických památek v našich městech a obcích, ale o vytvoření podmínek pro všeobecné oživení městských historických jader. Jelikož fungující historické centrum města netvoří pouze památkové objekty, ale i obyvatelé, je nutné vytvářet i technické a životní podmínky pro jejich působení v historickém centru města. To znamená bydlení a poskytování služeb na evropské úrovni, vytvoření podmínek pro podnikatelské aktivity a z toho plynoucí pracovní příležitosti pro nejširší vrstvy obyvatel. Měli bychom si totiž uvědomit, že vyspělé země nás nebudou hodnotit jen podle stupně ekonomického růstu, ale také podle toho, jakým způsobem se chováme k historickému dědictví.

Finanční prostředky, které je možné čerpat na realizaci Programů regenerace, jsou dotacemi na jednotlivé akce a nepokryjí celé náklady. Měly by však podnítit jednotlivé investory k získávání vlastních finančních zdrojů.

Od roku 1992 je každým rokem vyčleněna ze státního rozpočtu částka, která je určena pro přímou podporu Programů regenerace městských památkových rezervací a zón. Od roku 1994 bylo každoročně uvolněno cca 300 mil. Kč z prostředků MK ČR. K zabezpečování jednotlivých akcí bylo možné čerpat finanční prostředky též z výdajů Programu záchrany architektonického dědictví, ze Státního fondu pro životní prostředí a k podpoře programů byla zaměřena i činnost některých peněžních ústavů.

K organizačnímu zajištění Programu regenerace byla v roce 1992 zřízena ministerstvy kultury, životního prostředí, pro hospodářskou politiku a rozvoj a Sdružením historických sídel Čech, Moravy a Slezska pracovní skupina pod vedením Ing. arch. K. Marouškové CSc. Tato skupina vykonávala zejména poradenskou a expertní činnost pro jednotlivá města a obce a shromažďuje zkušenosti s realizací Programu regenerace v jednotlivých městech.

K Programu regenerace se může přihlásit kterékoliv město (město) s vyhlášenou MPR či MPZ nebo město, které se o statut MPR či MPZ uchází. Podle zásad tvorby městských programů mohou přiměřeně postupovat i ostatní města a obce, které si chtějí zachovat své historicky a architektonicky cenné části.

Programy regenerace musí být řešeny v souladu s platnou, popř. aktualizovanou, územně plánovací dokumentací. Měly by konkrétně řešit nejpalčivější problémy památkové rezervace či zóny ve výhledu několika let. Nadále by měly stanovit, jakým směrem se bude území s plošnou památkovou ochrannou v budoucnu ubírat.

2. DŮVODY POŘÍZENÍ PROGRAMU REGENERACE

Městská památková zóna Pilníkov byla zřízena Vyhláškou ministerstva kultury č. 108/2003 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu ze dne 1. září 2003. Dle usnesení vlády číslo 209/1992 se město Pilníkov rozhodlo připojit se k Programu regenerace MPZ a objednalo si zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov. Materiál byl řádně projednán městským úřadem Pilníkov a byl schválen Pracovní skupinou programu regenerace MPZ Pilníkov. V roce 2012 pak bylo rozhodnuto provést jeho aktualizaci.

2.1. Účel zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov

Účelem zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov je vytvoření kvalitního podkladu pro přípravu jednotlivých záměrů obnovy vyhlášených kulturních památek ve městě na území MPZ. Součástí materiálu je také návrh základních architektonických, urbanistických a památkových regulačních zásad pro rekonstrukce a novou výstavbu v MPZ Pilníkov. Dokumentace by se také měla stát odborným podkladem pro případné zpracování regulačního plánu MPZ Pilníkov, který by měl obsahovat závazné regulativy, které nebylo možné, vzhledem k použitému měřítku a obsahu, zpracovat do územního plánu Pilníkov.

Program regenerace MPZ Pilníkov je zpracován v souladu s usnesením vlády č. 209 z 25. března 1992 a zároveň je zcela v souladu s metodikou, zásadami a zájmy památkové péče.

Program regenerace MPZ Pilníkov je zpracován v návrhovém horizontu cca 6 let, tzn. do roku 2020.

2.2. Zpracovatel Programu regenerace MPZ Pilníkov a zpracovatel aktualizace Programu regenerace MPZ Pilníkov

Zpracovatelem Programu regenerace MPZ Pilníkov je Ing. arch. Libor Sommer, autorizovaný architekt ČKA č. 02 515 – Zoubkova 2129/5, Praha 5 – Smíchov, 150 00.

Zpracovatelem aktualizace Programu regenerace MPZ Pilníkov je Ing. arch. Vladimír Smilnický, autorizovaný architekt ČKA č. 00 503 – Horská 64, Trutnov, 541 01.

2.3. Pracovní skupina Programu regenerace MPZ Pilníkov

Zastupitelstvo města Pilníkov jmenuje členy Pracovní skupina programu regenerace MPZ Pilníkov. Funkci předsedy Pracovní skupina programu regenerace MPZ Pilníkov zastává člen zastupitelstva města Pilníkov. Pracovní skupina se schází v pravidelných intervalech a mimo jiné hodnotí provedené akce v rámci regenerace MPZ a navrhuje její další postup.

2.4. Podklady pro zpracování průzkumové části

2.4.1. Doklady, projekty a průzkumy

- Doklady, projekty a průzkumy pro zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov:
 - Územní plán obce Pilníkov – 1. změna (Ing. arch. Hana Vašatová, 1998),
 - Znáte Pilníkov? – historická studie zpracovaná panem Miroslavem Mrštíkem – strojopis,
 - Seznam kulturních památek města Pilníkov,
 - Vyhláška ministerstva kultury ČR č. 108/2003 Sb., ze dne 1. září 2003 o prohlášení území historických jader vybraných měst za památkové zóny,
 - Informace z MěÚ Pilníkov,
 - Katastrální mapa města – stav 2013,
 - Průzkumy a fotodokumentace v terénu (Ing. arch. Libor Sommer 2004),
- Doklady, projekty a průzkumy pro zpracování 1. aktualizace Programu regenerace MPZ Pilníkov:
 - Doplňující průzkumy Pilníkov (pro zpracování návrhu zadání územního plánu Pilníkov, Ing. arch. Vladimír Smilnický, 2011),
 - terénní průzkum z let 2012, 2013 a 2014,
 - archiv zpracovatele.

2.4.2. Literatura

- Anděl R. (ed.) a kol., 1984: Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Díl III., Severní Čechy. Praha.

2.4.3. Ostatní prameny

- Mapové listy z 1., 2. a 3. vojenského mapování
- Archivní mapy ČÚZK
- Ortofotomapy ČÚZK
- různé internetové zdroje starých pohlednic a fotografií

3. ŠIRŠÍ VZTAHY

3.1. Město Pilníkov

Město Pilníkov se nachází v mírně členitém terénu podhůří Krkonoš, v mělkém údolí, ve kterém protéká Pilníkovský potok. Nadmořská výška zastavěného území se pohybuje mezi 360 – 380 metry nad mořem. Město Pilníkov leží v Královéhradeckém kraji, v okrese Trutnov.

Území města Pilníkov je rozděleno na tři katastrální území:

- Pilníkov I (720615) 462,8650ha
- Pilníkov II (720623) 680,2927ha
- Pilníkov III (720631) 555,7353ha

Celková výměra území města Pilníkov činí 1698,8930ha. Hranice katastrálních území celkem pravidelně obepínají zastavěné území ze tří stran. Zastavěné území tvoří téměř kompaktní celek. Rozptýlená zástavba se v území téměř nevyskytuje.

3.1.2. Přírodní podmínky

Terénní poměry okolní krajiny Pilníkova jsou typické pro podhůří Krkonoš. Mělká údolí přecházejí místy do krátkých, prudkých svahů a rozprostírají se v nadmořských výškách od 360 do 500 metrů nad mořem. Geologickým podkladem území je permský pískovec. Terén je mírně členitý bez výrazných dominant. Niva Pilníkovského potoka je široká 150 – 250 metrů. Svahy mimo nivy jsou odstupňovány terasami (1,5 – 2,0 metry), vozové cesty jsou často zaříznuj hluboko do okolního terénu.

Lesnatost celkové plochy všech katastrálních území je cca 35,4%. Tento poměrně vysoký stupeň zalesnění je způsoben zalesňováním zemědělských pozemků opuštěných po odsunu v roce 1945. Lesy jsou zejména v jižní části území a dále v jeho severovýchodním cípu.

Zemědělská půda tvoří 55,5% celkové výměry a z toho je 59,7% půdy orné. Zemědělství je orientováno ve velké míře na živočišnou výrobu s tím, že mimo zimní sezónu je dobytek (zejména hovězí) volně pasen. Poměr kvalitních půd (1. a 2. třídy ochrany dle BPEJ) v území je v rámci regionu průměrný.

Blízkost Krkonoš značně ovlivňuje klimatické poměry v Pilníkově a jeho okolí. Vyznačuje se typickými znaky mrazové kotliny a blízkost hor má za následek poměrně velké množství relativně vlhkého sněhu (vzhledem k nadmořské výšce).

Koeficient ekologické stability území je 1,42, což značí poměrně vyváženou krajinu (koeficient je blíže intenzívně využívanému území). V území nejsou v rámci ochrany přírody vyhlášena žádná chráněná území ani památný strom či skupina stromů.

3.1.3. Doprava

Pilníkov leží asi 8 km západně od Trutnova na silnici I. třídy I/16 vedoucí ve směru západ – východ od Mladé Boleslavi přes Jičín, Novou Paku, Pilníkov, Trutnov do Královce. Tato silnice, která prochází centrální částí města a Městské památkové zóny Pilníkov, byla zařazena do sítě základních silnic.

V území města vedou silnice III. třídy, navazující na výše uvedenou silnici I. třídy:

- III/29932 Pilníkov - Vítězná (Kocléřov)
- III/30018 Hajnice – (Horní Žďár) – Staré Buky – Pilníkov
- III/01412 Mladé Buky – Vlčice – Pilníkov

Z hlediska širších dopravních a územních vztahů se v Pilníkově uplatňuje rovněž železniční doprava. Pilníkovem prochází železniční jednokolejná trať č. 040 Chlumeck nad Cidlinou – Stará Paka – Trutnov. Ve městě je stanice s vykládkou a nakládkou. Dále je v severovýchodní části území osobní zastávka Vlčice.

Přes území Pilníkovy jsou provozovány linky veřejné autobusové dopravy. Vedení linek, včetně dálkových, je podřízeno plošné obsluze území, případně doplňuje železniční spoje.

Město Pilníkov je vůči svému regionu centrem se správní funkcí, uplatňuje se zde význam soustředěného zdravotnictví, školství a dalších veřejných služeb.

Do spádové oblasti města Pilníkov v současné době patří zejména tato sídla:

- Staré Buky
- Vlčice
- Chotěvice (částečně).

3.2. MPZ Pilníkov

Hranice MPZ Pilníkov je vymezena vyhláškou č. 108/2003 Sb., o prohlášení území s historickým prostředím ve vybraných městech a obcích za památkové zóny a určování podmínek pro jejich ochranu ze dne 1. dubna 2003.

V příloze výše uvedené vyhlášky je hranice zóny vymezena takto:

Hranice začíná severně od Náměstí s k.ú. Pilníkov I u komunikace p.č. 1204 v severním rohu p.p.č. 1199. Směřuje k jihovýchodu po severovýchodních hranicích p.p.č. 1199, st.p.č. 129, p.p.č. 252/2, 252/1, 254, 257/1, 257/2, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, st.p.č. 149, p.p.č. 267. Tuto parcelu obchází i z východu, překračuje kolmo komunikaci p.č. 1202/1 a lomí se k západu po její jižní straně ke st.p.č. 1/1. V severovýchodním bodě st.p.č. 1/1 se lomí k jihu po hranicích tohoto pozemku a st.p.č. 1/2, p.p.č. 30/1, 29, 28, 26, 25, 22, 21/1, 20/1, 19, 16, 15/1, 15/2, 13, st.p.č. 172, p.p.č. 1309, 11/3, 4/6, 9/3, 9/1. Po západní straně této parcely se lomí k severu k p.p.č. 8/1. Lomí se k západu a sleduje hrany p.p.č. 8/1, 7/1, 5/1, 4/1, 3/1. Lomí se k jihu po východní straně p.p.č. 3/3. Lomí se k západu po jižních hranách p.p.č. 3/3, 2, 1. Stáčí se k severu po západních hranicích p.p.č. 1, st.p.č. 1323 a 23. Lomí se k západu po jižní straně komunikace p.č. 1204. Lomí se k severu po západních hranicích st.p.č. 97, p.p.č. 204/3, 204/44, 206/1, 208, 209, 210, 214/1, 1213, 218, 243/6, 243/5, 243/4. Obchází ze severu p.p.č. 243/2, stáčí se k severu po západních hranicích p.p.č. 243/1 a 242. Lomí se k západu po severních hranicích p.p.č. 242, st.p.č. 130/3, p.p.č. 241 a přechází přes komunikaci p.č. 1204 do výchozího bodu.

Městská památková zóna Pilníkov, tedy původní historické jádro města, neprestala plnit funkci přirozeného centra města. Naopak, většina občanské vybavenosti

se nachází právě v MPZ Pilníkov nebo na centrum navazujících částech města - předměstích. Centrem MPZ Pilníkov je Náměstí (správní a obchodní funkce – městský úřad, obchody, restaurace, ... smíšená s bydlením) s dominantou - barokním kostelem Nejsvětější Trojice. Jako vyloženě obchodní plochu můžeme označit přímo Náměstí.

Vymezení MPZ Pilníkov je patrné v části „D - Grafická část“.

4. VZNIK A VÝVOJ MĚSTA PILNÍKOV

4.1. Historická část

Doba a způsob vzniku osady Pilníkov jsou nejasné. První zachované listiny, v nichž je uvedeno jméno osady Pilníkov, pochází z poloviny 14. století a uvádějí vesnici s kostelem. Dle jedné ze dvou hypotéz o vzniku osady ves zřejmě založil lokátor Billung, po němž se v latinských pramenech 14. století nejčastěji nazývá Billungivilla nebo Pilengivilla. Dle druhé hypotézy, které nasvědčuje velký počet slovanských jmen blízkých vesnic jako Chotěvice, Vlčice, Oblanov, se ale nezdá, že by toto sídliště vzniklo až v důsledku kolonizace ve druhé polovině 13. století. Ve 14. a 15. století uvádí celá řada latinských listin jméno Billungivilla, Pillongivilla a pak přicházejí německé názvy Billungsdorf a podobné. J. C. Rohn píše, že městečko Pilníkov (ve staré době Pilingi Villa, Pilníkov – hrad) má své jméno od prvního držitele Pilinga a po něm se nazývalo Pilingi Villa, tj. Pillingsorf (Pilingova ves). A protože ona osada ležela v nivách (Arvo, Aue), jmenovala se Polingau, nyní přehozením písmen Pilnikavia. Nejstarší český název Pilníkov je z roku 1476.

Ves Pilníkov vznikla pravděpodobně ve druhé polovině 13. století; nejstarší písemná zpráva (o zdejší faře) je však až z roku 1357. Ves byla na území Trutnovského manského kraje a až do roku 1371 patřila majitelům trutnovského hradu, takže jednou podléhala českému králi jindy slezským vévodům, zástavním držitelům Trutnovska. Brzy po roce 1371 získal Pilníkov vladyka Ješek Zilvar, jehož potomci se nazývali Zilvarové z Pilníkova a získali postupně řadu majetků na Trutnovsku. Ješek se připomíná na Pilníkově v letech 1388-1406 a zřejmě teprve on – nebo jeho syn Jan I. (1396-1445), jenž si již říkal Jan z Pilníkova – zde dal vybudovat tvrz, která stávala vedle poplužního dvora. Lze předpokládat, že byla obehnána vodními příkopy.

Prvním panským centrem byla ve středověku tvrz. Dobu výstavby této nejstarší tvrže lze položit na počátek 15. století. Tvrz během času nevyhovovala, a proto bylo třeba postavit komfortnější objekt. Byl tedy postaven dům (nesoucí dnes č.p. 25) s honosným přízemím, které je dnes pod úrovní terénu. Na přelomu 15. a 16. století bylo ve staré budově ubytováno služebnictvo a písaři. Stavebník nového objektu mohl být buď Jan II. (1457-1515) nebo Adam III. (1483-1550), který svůj zájem o Pilníkov projevil také tím, že vymohl jeho povýšení na městečko, ve kterém měl zájem bydlet. Tvrz se skládala z obytných staveb pro majitele a služebnictvo, z obranné věže a sýpky.

Z roku 1583 se dochoval zápis o „hospodářských schránách“ v podzemní části staré tvrže, dnes č.p. 27. Tvrz je označená tenkrát jako pustá a potřebná opravy. Později stál na jejím místě městský mlýn Fudenmühle a v nejnovější době tkalcovna.

Celý komplex staveb tvrže byl situován uvnitř města. Tvrz byla chráněna nedaleko tekoucím, tenkrát širším a hlubším potokem Kaiperbach (spojený Volanovský a Starobucký potok), možná i nedaleko stojící Pražskou branou, která uzavírala silnici. Na severu uzavřenou linií kamenných zdí hospodářských budov a vlastní (patrně dřevěnou palisádovou) hradbou, které bylo zapotřebí na jižní a západní straně.

Beatrix Eleonora z rodu Zilvarů, držela od roku 1582 celé panství jako dědictví, Beatrix nechala, k dřevěnému pilníkovskému kostelu, postavit v letech 1604 – 1605

zděnou renesanční věž, která se dochovala dodnes. V jižním průčelí věže je osazen hodnotný kamenný kvádrový portál s plastickou, bohatě členěnou supraportou. V supraportě je jako klenot umístěna zilvarovská černá orlice, nekorunovaná, hledící v pravou heraldickou stranu, se zlatým zobákem a zlatými pařáty a drápy. Na hlavním klenáku portálu je umístěn medailon s Beatrixiným erbem, tj. červený štít s klínem černým, jehož hořejší polovina byla patrně později – neznámo proč pozlacena, což neodpovídá všem dosavadním zilvarovským barvám. Obruba medailonu má nápis „*Beatrix lobkowickin geboren von silberstein Pillnikaw*“.

Adam Zilvar, stejně jako jeho bratr Jan VI. se zúčastnili českého odboje. Po bitvě na Bílé Hoře byl Adam 5. listopadu 1622 odsouzen jako rebel ke ztrátě dvou třetin svého jmění. Jan VI. se přidržel ještě do roku 1622 strany nespokojených, pročež byl 14. července 1622 odsouzen ke ztrátě hrdla, cti a statků. Utekl do Gravenhaagu (Haag), kde se po krátký čas zdržoval u bývalého zimního krále Fridricha Falckého.

Všechny konfiskáty koupil od císařské pokladny dne 21. ledna 1623 Abrecht Václav Eusebius Valdštejn a připojil je k panství frýdlantskému. Valdštejn dne 9. ledna 1627 zastavil panství Vlčice – Pilníkov císařskému plukovníku Danieli Hebronovi. Když byl Valdštejn zavražděn v Chebu, podržel si Hebron statky dále. Hebron ve své vojenské hodnosti byl téměř stále nepřítomen a skoro ve všem jej zastupovala jeho manželka Erdmut. Ona také udělila dne 28. 8. 1635 nově založenému krejčovskému cechu v Pilníkově a dne 30. 9. téhož roku rovněž nově založenému cechu kovářů, zámečnicků, truhlářů, bednářů a kolářů schválení jejich artikulí. Hebron brzy zemřel a roku 1638 jeho vdova prodala panství Jakubu Weyherovi, vévodovi z Marienburku.

Zachovaným dokumentem, vydaným Jakubem Weyherem, je listina z 6. prosince 1650, kterou městečku Pilníkovu potvrzuje solní obchod proti složení tří beček soli. Potvrzuje také královské privilegium o týdenních trzích, jarmarku v den Šimona a Judy a nařizuje, aby toto oprávnění bylo v obcích znovu vyhlášeno, protože trhy během uplynulých let zanikly. Slibuje také, že požádá krále a císaře, aby kromě toho povolil ještě druhý jarmark ve svátek sv. Matěje apoštola.

Po smrti Jakuba Weyhera roku 1664 dědila panství jeho dcera Cecilie Eleonora, provdaná hraběnka Bräunerová. Ta prodala panství roku 1675 knížeti Janu Adolfovi ze Schwanzenbergů za 180.000 zlatých a 500 dukátů klíčného.

Podle berní ruly z roku 1654 měl Pilníkov 128 a Pilsdorf 74 usedlostí. Podle berní ruly z roku 1754 se tento stav v Pilníkově o něco zvýšil, v Pilsdorfu se téměř zdvojnásobil. V roce 1757 bylo v Pilníkově 141 majitelů domů, z nich 2 hostinští, 7 ševců, 7 řezníků, 2 mydláři, 3 zedníci, 16 tkalců, 10 pekařů, 3 truhláři, 1 sklenář, 3 kováři, 1 obchodník s přízí, 2 bednáři, 5 krejčích, 2 bílí koželuži, 2 kožešníci, 1 řemenář, 2 hrnčíři, 1 kolář, 2 sedláři, 1 barvíř, 1 kramář, 1 caltnář, 3 tesaři, 1 mlynářský tovaryš, 1 zámečnick, 17 dělníků, 34 skládčích (závozníků) a 10 osob bez povolání.

V Pilsdorfu bylo v roce 1754 126 majitelů domů, převážně zemědělců a zahradníků, mezi jinými ale také 1 zedník, 1 kovář, 1 sklenář a několik závozníků. Velký počet skládčích nebo závozníků se vysvětluje vzkvétajícím obchodem, odkázaným v té době pouze na silniční dopravu. Majitelé domů měli z velké části také zemědělské pozemky. Roku 1754 bylo vykázáno: V Pilníkově 15 měšťanů do 15 strychů, 50 pod 5 strychy a 83 bez polí, dohromady 141. V Pilsdorfu 8 sedláků tříčtvrtečních, 10

dvoučtvrtečních, 4 třiosminoví, 7 čtvrtiních, dva osminoví, 19 zahradníků – dělníků, 2 řemeslníci a 18 bezzemků, 2 řemeslníci domkaři a 45 dělníků – domkařů bez pozemků, na panských pozemcích dva domy řemeslníků a 9 domů dělníků, celkem 128.

Dále je již v roce 1740 doložen v Pilníkově městský špitál (starobinec). Ten byl, z důvodu hrozícího sesutí, v roce 1755 znovu vystavěn. V parcelovém protokolu katastrální mapy z roku 1841 (mapa tzv. Stabilního katastru), je „městský špitál“ označen dům jako č.p. 94, dnes rovněž č.p. 94.

Dle historických pramenů existovala v Pilníkově škola již na počátku 16. století. Z důvodu havarijního stavu byla roku 1792 škola postavena nová, a to blíže kostela. V parcelovém protokolu mapy tzv. Stabilního katastru z roku 1841 je místo stavební parcely č. kat. 131 ještě označeno konskripčním číslem 56 a označeno „Alte Schulhausstelle“, a to v době, kdy škola byla již v domě č.p. 25. Toto místo „blíže kostela“ se nacházelo u dnešní budovy pošty č.p. 56. Nová škola stála jen krátce, neboť roku 1820 se stala obětí požáru. Nová budova č.p. 35 byla postavena roku 1855. Pro umístění měšťanské školy bylo roku 1887 nastavěno druhé patro, čímž obdržela budova svůj dnešní vzhled.

Pilníkov neměl žádný magistrát a žádné hrdelní právo, ale měl hrdelní soud, který zastával funkce dnešního vyšetřovacího soudce. Rozsudek vynášel apelační soud v Praze a nařizoval též způsob výkonu trestu.

Pilníkovská fara byla naposledy uvedena roku 1417. V době reformace tu po nějaký čas působil evangelický farář Geisler (1565). Chybí zpráva o tom, byl – li v pozdější době kostel obsazen nějakým duchovním a jakým, ale lze o tom pochybovat. Sloužil tu asi mši jen vlčický farář nebo kaplan. Byly proto pochopitelné snahy, aby bylo obsazeno místo stálého duchovního v Pilníkově.

Vynesením direktce ze 7. 7. 1731 byla povolena stavba zděné kaple, která byla pravděpodobně přistavěna k levé straně stávající věže. V roce 1759 žádal vlčický starosta o povolení ke zřízení křížové cesty v Pilníkově a připojil konsignaci výloh v částce 154 zl. 54 kr. za postavení zděných sloupů a pořízení malovaných obrazů. Brzy na to byl také postaven sloup na pilníkovském náměstíčku, označovaný později jako morový. Sousoší blahoslavené Panny Marie pochází z roku 1763. Architektonicky je sloup proveden ve slohu vrcholného baroka, jeho ornamentika však již vykazuje prvky nastupujícího rokoka. Dílo pochází nejspíše z dílny Matyáše Brauna.

Starý dřevěný kostel musel být velmi chatrný, když si představitelé městečka již v roce 1682 podali žádost o jeho opravu k panu knížeti Janu Adolfu Schwarzenbergovi. Žádost zní ve výtahu a překladu takto: *„Roku 1605 za vlády pana Kryštofa Silbera a to na jeho vlastní náklad byla část kostela s celou vysokou kamennou věží postavena, ale toho času je klenba věže poněkud poškozena a kostel musí nutně dostat novou střechu“* (s Kryštofem se zástupci města zmýlili, věž postavila jeho dcera Beatrix Eleonora, jak již bylo uvedeno). Stavba kostela byla nakonec započata až v roce 1769. Kostel byl vysvěcen 1772.

Jan Nepomuk Schwarzenberg panství postoupil císaři Josefu II. směnou za Zlatou Korunu a Borovany, aby zaokrouhlil své jihočeské državy. Císařská komora ještě téhož roku prodala panství Janu Františku Theerovi, velkoobchodníku plátnem v Hostinném. V držení rodiny Theerů zůstalo panství do roku 1861.

Hospodářskému útlumu po napoleonských válkách se čelilo mj. i veřejným podnikáním. Tak byla např. v letech 1816-21 přestavěna stará venkovská silnice zvaná „pražská“ na silnici erární. Původně tato stará venkovská silnice probíhala Pilníkovem podle spodní strany Náměstí, odtud rovně na „Malou Stranu“ a vedle sloupu Panny Marie dolů po strmé „Ulici Podmáselné“, pak dolním Pilsdorfem a vyústila na dnešní trasu.

Zásadní vliv na přestavbu ze středového na klasicistní město měl požár, který roku 1820 vypálil značnou část města. Demuth jej líčí takto: *„Bylo to dne 16. srpna 1820 o 12. hodině když zazněly zvony na poplach. V domě č.p. 109 na Hradčíně z neopatrnosti se vznítilo máslo na plotně a oheň zapálil dům. Během několika minut byl celý Hradčín v plamenech. Vítr je nesl do města, které za několik okamžiků hořelo na všech stranách. Celý kopec, na němž město stojí, byl jediným plamenem, z něhož vyčníval jen kříž kostelní věže. Zvony roztály a spadly na klenbu kostela. Všechno lidské snažení bylo marné. Požár trval až do 6 hodin večer a po něm zbyly jen hromady troskek, pod nimiž byl pohřben majetek mnoha rodin. V Pilníkově shořelo 127 domů až na základy. V Pilsdorfu 7 selských dvorů a několik menších domů. Trvalo dlouho, než město z toho neštěstí se zotavilo, kostel byl ale brzy opraven“.*

Až v roce 1843 dostal pilníkovský kostel střešní krytinu provedenou z pálených tašek. Předcházejícím typem střešní krytiny byl pravděpodobně štípaný šindel.

V roce 1845 je uvedeno v Pilníkově 175 domů a 1020 obyvatel, roku 1848 již 189 domů a 1102 obyvatel a v Pilsdorfu v 138 domech a 871 obyvatel.

Rodina Wögererů, založila v Pilníkově v poslední třetině 19. a na počátku 20. století tři největší průmyslové podniky. Ferdinand Wögerer vystavěl roku 1872 továrnu na stroje č.p. 149 v kat. obce Pilsdorf II (býv. Lenka, dnešní č.p. 349). Druhou továrnu – slévárnu (dnes č.p. 290) vybudoval Ferdinand Wögerer roku 1889 v Pilsdorfu II č.p. 90 v místech asanovaného mlýna Fugenmühle. Třetí velký podnik postavil jeho syn Karel roku 1906 jako továrnu na výrobu umělých vláken (na Silkině dnes Letná).

4.2. Architektonicko – urbanistická část

Jak bylo v předchozí kapitole uvedeno, nejstarším architektonicko-urbanistickým útvarem v Pilníkově byla tvrz. Celý komplex staveb tvrze byl situován uvnitř města. Tvrz byla chráněna nedaleko tekoucím, tenkrát širším a hlubším potokem Kaiperbach (spojený Volanovský a Starobucký potok), možná i nedaleko stojící Pražskou branou, která uzavírala silnici. Na severu uzavřenou linií kamenných zdí hospodářských budov a vlastní (patrně dřevěnou palisádovou) hradbou, které bylo zapotřebí na jižní a západní straně. O tom, kde tvrz stála, se vedly polemiky v 19. i ve 20. století. Archeologické a nestandardní stavebně - historické průzkumy, prováděné ve druhé polovině 20. století, prokázaly a popsaly řadu zajímavých a hodnotných podzemních prostor, které existenci panského sídla dokumentovaly. Na díle citovaných v průzkumech je pozoruhodná skutečnost, že renesanční prostory byly rozsáhlé a na poměry drobného šlechtického sídla nezvykle honosné. Z důvodu výzkumu tvrze pro stavební historii Pilníkova je uveden souhrn závěrů všech výzkumů prováděných v minulosti na toto téma.

Podklady byly čerpány ze strojopisu „Znáte Pilníkov?“ jehož autorem je bývalý kronikář města pan Miroslav Mrštík. V zájmu uchování autenticity díla provedl zpracovatel PR MPZ jen drobné korekce, které upřesňují stavebně – historický vývoj tvrze.

Dosavadní zprávy o pilníkovských tvrzích byly značně nejasné a nespolehlivé. Prvním, kdo o nich psal, byl patrně Josef Demuth (trutnovský kronikář). Jeho tvrzení jsou nejasná. Píše: „Městský mlýn postavený již v první čtvrtině 19. století stojí na tom místě, kde ve 14. století stál prý hrad Karla Zilvara“.

Další zprávu čerpanou z Forkerthovy (pilníkovské kroniky) a opakovanou v brožuře z roku 1928, přináší Vilém Pettera, který píše; „V dolejších městě stávaly ještě dlouho zbytky starého hradu snesené teprve roku 1882, přičemž zůstaly zachovány sklepní místnosti, ještě dnes používané obyvateli domů č.p. 101 a č.p. 97. Druhý hrad stál kdysi na místě pozdějšího starého mlýna tzv. Fugenmühle. Když byl mlýn ten na spadnutí, byla tam roku 1889 zřízena slévárna. Mezi oběma místy táhne se dlouhá řada domů, která má své jméno pravděpodobně od těchto dvou hradů.“

Podle zpráv Petterových bylo pátráno ve sklepeních domů č.p. 101 a 97. Pro částečnou záplavu těchto sklepů bylo možno zaměřit a nivelovat sklepy jen po částech a to od ledna do srpna 1958 (Sklepní místnosti, kromě chodeb, mají tunelové, klenby, jsou vystavěny z pískovcových nepravidelných kvádrů a skládají se ze tří místností prostředně velkých, jednoho delšího schodiště a jedné delší chodby. Každá jednotlivá část má jiné niveletu. V největší místnosti střední je studna o dnešní hloubce 2,20 m. Celková délka všech sklepů od č.p. 99 přes č.p. 98 až k nádvorní stavbě domu č.p. 101 je přesně 20 metrů“. Místo leží cca 150 metrů od původně zastavěné části městečka na prostoru mírně se svažujícím a v terénu nijak nechráněném.). Výsledek tohoto prozkoumání byl tedy neuspokojivý a vyzněl v posudku, že ...“toto místo pro tvrz nebylo v žádném směru způsobilé“. Z důvodu; že tvrzíště je uvedeno v listinách jen jednou bylo pátrání převedeno na místa ležící uvnitř městečka a vyhovující lépe situaci v terénu chráněné.

Nejprve byly v domě č.p. 25, ležícím v jihozápadní části města při silnici Trutnov-Hostinné (s osou východ – západ), objeveny sklepy, které překvapily svým účelným členěním na několik místností menších a jeden prostor sálovitý o rozměrech 11,85 x 8,32 m. (Strop této větší místnosti spočívá na dvou kamenných pilířích, které nesou osmero žebroví s kamennými výplněmi z cihel, podlaha je pokryta trojí dlažbou, tedy postupně zvyšovanou. Touto trojí dlažbou jsou zakryty podstavce obou sloupů osmero žebroví s kamennými výplněmi z cihel, podlaha je pokryta trojí dlažbou, tedy postupně zvyšovanou. Touto trojí dlažbou jsou zakryty podstavce obou sloupů. Čtverhranné sloupy mají hladké nedekorované stěny, hlavice jsou profilované zcela jednoduše se čtvercovou deskou a pod ní poduškou nepatrně zahnutou. Stěny této velké a všech ostatních dnes sklepení, dříve v přízemí položených místností jsou vystavěny z rovných, avšak nestejných pískovcových kvádrů a toto zdívo je vyvedeno až do dnešního zvýšeného přízemí, původně patra. Byla tedy a jest celá budova z kamene. Síla původního zdíva je 80 – 85 cm. Přízemí, dnešní suterén, bylo původně dostatečně osvětleno 14 otvory o průměrné světlosti 50 na 90 cm, kterýžto profil byl zvolen, z důvodu bezpečnosti. Dnes je z nich 11 zazděno (v současné době všechny). Původní vchod ze strany nádvorní, tj. ze severu, je ještě zachován, však uzavřen a zřízen vchod nový na východní straně. Ze starého vchodu vedla cesta skrze menší místnost přes sloupový sál a chodbu ke schodišti nahoru. Na této cestě nacházíme v pilíři příčného

zdiva zachovalou udírnou a v menší místnosti k severu položené je také zachována studna, v jejímž okruží je trapézovitý výřez pro stupně. Studna je skoro zasypána rumem, avšak pramen, který ji zásoboval, vytéká ze studny ještě dodnes pod dlažbou na louku.).

Do jihovýchodního rohu budovy je zazděn pilíř se čtvercovým profilem a výškou cca 2,25 m, pěti kvádry členěný po způsobu rustiky, jehož hlavice je však jehlancovitá. Podle uvedených znalců spadá tato stavba do druhé poloviny 15. stol., tj., do doby přechodu gotiky ve velmi rannou renesanci, což bylo také potvrzeno posudkem archeologického ústavu ČSAV.

V nádvoří pak byla zjištěna větší přízemní stavba, veskrz kamenná ležící na ose sever – jih o rozměrech vnějších cca 8,5 x 9,0 m. Katastrálně patří dnes k domu č.p. 25. Vnitřek je rovněž sálový, konstrukce stropu spočívajícího rovněž na dvou sloupech, která je totožná s výše popsanou stavbou. Jen sloupy se liší tím, podušky hlavice jsou zřetelně žlábkované, a že všechny čtyři stěny obou sloupů vykazují známé kanelované rámečky s kulatě dovnitř prohnutými rohy (tento prvek je již jasně renesanční). Podlaha byla původně celá pokryta cihlami, které jsou v polovině šesti oddílů vzniklých členěním klenby ještě zachovány. Podlaha vykazuje směrem k východně položeným vratům (světlost cca 250 na 230 cm) navážku až do výšky cca 30 cm. Toto stavení sloužilo patrně jako špejchar a bylo osvětleno 5 zářezů o světlosti průměrně 30 na 60 cm, z nichž je dnes jeden zazděn. Kromě toho bylo osvětleno jedním zamřížovaným oknem o světlosti 120x100 cm. Stavba spadá do doby rané renesance tj. do první třetiny 16. století.

Od výše popsaného špejcharu se táhne směrem na východ dlouhá řada menších, vedle sebe ležících prostorů, jichž bylo původně zřejmě pět. Směrem k domu č.p. 27 vyčnívá fronta čtvrtého prostoru z řady předchozích a ještě více fronty páté místnosti, takže celá dlouhá řada tohoto stavení tvoří harmonický přechod k domu č.p. 27. Každá z těchto místností byla a je osvětlena ze dvora jedním nebo dvěma již popsanými úzkými otvory. Dozadu, tj. na stranu severní, vykazuje zdivo, které je ostatně veskrz kamenné, jedinou rovnou čáru, ve které až na jednu výjimku nejsou žádné otvory. Na tuto stranu byl tudíž celý komplex úplně uzavřen; i zde jsou patrné účely obrany. Od špýcharu směrem na východ stoupá terén o cca 60 cm, přičemž navážka tvoří cca 15 – 25 cm.

Popsané místnosti sloužily nejspíše k hospodářským účelům jako stáje a nejhlubší pátá asi jako kůlna. Cihlové stropy jsou zavěšeny do zaoblených kleneb, v předposlední místnosti je spadlá klenba nahrazena stropem povalovým a v poslední je již nový strop v traverzách, zdivo je však z části ještě ze starých kvádrů. První z těchto místností, sousedící se špejcharem, má půdorys 470 x 455 cm, tedy téměř čtvercový. V obou stěnách oddělujících prostor jednak od špejcharu a jednak od první hospodářské místnosti, se nacházela okénka, dnes zazděná. Strop je dnes stržen, ale na všech čtyřech stěnách jsou znatelné hrany bývalé klenby, která při zdi dosahovala značné výše cca 337 cm. Podle těchto stop byla klenba stropu na sever a jih jednoduchá s plochým obloukem, na západ a východ dvojí s oblouky málo stlačeného polokruhu. Přízemí bylo osvětleno na jih položeným oknem 130 x 100 cm, dnes zazděným.

Značné části severního a jižního zdiva byly neodborně vybourány, podařilo se však vedle bývalého okna ve zdi špejcharu zjistit přechod k oblouku a dále měřením zbytků zdiva a vykopávkou, při které byl nalezen v hloubce 20 cm zcela ztrouchnivělý

bývalý práh; mohlo být určeno, že se tu nacházela vrata o přibližné světlosti 250 x 230 cm.

Podle nápadné výšky této místnosti, jejího čtvercového půdorysu, situování za budovu č.p. 25, sousedstvím jednak špejcharu a jednak ostatních hospodářských částí a konečně pro zjištění pozorovacích okének lze soudit, že tento prostor měl nadstavbu, která sloužila jako varta, hlídka nebo vížka.

Komplex těchto výše popsaných objektů ležících ose na západ – východ spadá do doby vrcholné renesance, jak naznačují zejména zbytky stropní konstrukce v popsané místnosti se čtvercovým půdorysem, tj. přibližně do konce 17. století.

Nakonec bylo prohlédnuto podzemí domu č.p. 27 a bylo zjištěno: Sklepy jsou rozsáhlé, členěné a skládají se z jednoho středního, jednoho menšího a jednoho většího prostoru o ploše cca 4,75 x 6,86 m. Tato poslední místnost je dlážděna čtvercovými kamennými deskami na koso loženými a má v jednom rohu kruhovou studnu o průměru 115 cm, krytou betonovou deskou, pročež hloubka nebyla měřena. Všechny části kromě schodů a spojovací chodby mají tunelové klenby veskrz v kameni, které se podobají spolu s veškerým uspořádáním jednotlivých částí sklepům pod domy č.p. 98, 99 a 101. Doba vzniku se odhaduje na konec 15. nebo počátek 16. století. K severovýchodu stojící dům č.p. 28 má nad sklepením letopočet 1596.

Výsledek pátrání a rozboru možného umístění pilníkovské tvrze je následující: Sklepy táhnoucí se pod domy č.p. 98, 99 a 101 jsou situovány na nechráněném místě vně městečka a jsou skromného rozsahu. Pravděpodobně nad nimi stál Forberk, dvakrát v listinách uvedený. Sklepy pocházejí z doby přelomu 15. a 16. století, možná i z doby o 50 let starší, kdy država rodu Zilvarů byla již v Pilníkově upevněna a patřičně rozšířena. Sklepením pod domem č.p. 27 představuje nejstarší část hradních staveb. Doba děleného majetku nepřichází v úvahu; pro stavbu pilníkovské tvrze, jak bylo již odůvodněno pro stavbu tvrze Břečtejn. I zde přichází v úvahu jako stavebník jen samodržel.

Půdorysnou podobu města v 18. století nám věrně zachycují mapy tzv. Prvního a druhého vojenského mapování. Rozsah a tvar Náměstí je na obou mapách totožný a navíc je srovnatelný s tvarem dnešního pilníkovského Náměstí. To znamená, že minimálně od počátku 18. století je tvar historického jádra města (dnešní MPZ Pilníkov) stabilizovaný. Rozvoj území se odehrává v okrajových částech města zejména při stávající silnici I/16.

Z období renesance a baroka pochází kostel Nejsvětější Trojice. Věž kostela je starší, renesanční. Je však zakončena mladší barokní bání a klasicistními okenicemi. Nad vstupem do podvěží je umístěna kamenná, bohatě zdobená supraporta doplněná plastickým erbem Beatrix Eleonory z rodu Zilvarů, která kostelní věž nechala v letech 1604–5 postavit.

Z období pozdního baroka a raného klasicismu pocházejí objekty severozápadní fronty měšťanských klasicistních domů s podloubím na Náměstí č.p. 30, 31 a 32 a dále domů bez podloubí č.p. 33, 34 a 35.

Zásadní vliv na přestavbu ze středového na klasicistní město měl požár, který roku 1820 vypálil značnou část města. *V Pilníkově shořelo 127 domů až na základy. V Pilsdorfu 7 selských dvorů a několik menších domů.*

Stav zástavby města před požárem je znázorněn na rytině, která by měla zachycovat pohled z ptačí perspektivy na Pilníkov v roce 1598. Vypovídací schopnost této archiválie, která má svůj původ patrně až na konci 19. století, je nízká. Reálně je zachyceno schéma zástavby – tzn. orientace štítů kolmo k Náměstí a komunikacím. Naopak značně nadsazená je existence čtyřpodlažních měšťanských domů na Náměstí.

V roce 1830 vznikla v Pilníkově nová část městečka, zvaná Nové Město, na svahu pozemku Krähehubel (Vraní kopec), určená pro ubytování dělníků, robotníků a zřejmě i několika pohořelých.

Roku 1848 byla v Pilníkově odkopána kostelní návrší, na kterých se původně rozkládal hřbitov. Severně a jižně u kostela byly postaveny kamenné terasy z kamenných kvádrů spojených maltou. Při stavbě jižní rampy byly do zdiva osazeny dva středověké náhrobníky, jejichž nápisy nejsou již dnes čitelné. Jsou to zbytky původního starého hřbitova rozkládajícího se ve středověku okolo kostela, zrušeného podle dekretu Josefa II. z roku 1784. Pilníkovské Náměstí bylo roku 1888 zkrášleno vysázením kaštanů pod kostelem a na okraji erární silnice.

Rovněž v roce 1848 byla současně s úpravou návrší zřízena kamenná klasicistní kašna, doplněná později plastikou pelikána chránícího a krmícího svá mláďata, což mělo připomínat sice tradiční, ale nedoloženou pověst o pilníkovském pelikánu. V současnosti je plastika pelikána obnovena (jedná se o její kopii dle dochovaných fotografií). Parčík jižně pod kostelem byl zřízen roku 1894.

5. OBYVATELSTVO

K 1. 1. 2004 měl Pilníkov celkem 1096 obyvatel. V území MPZ Pilníkov žije celkem cca 300 – 400 obyvatel. Vývoj počtu obyvatel za poslední roky je uveden v tabulce č. 1.

Pověřený úřad pro Pilníkov je Městský úřad v Trutnově. Hodnocení sociálně ekonomických charakteristik Pilníkova vychází především z dosavadního vývoje (ať už je to retrospektivní vývoj obyvatelstva od roku 1850, nebo novější vývoj po 2. světové válce, případně výsledky sčítání lidu 1970, 1980, 1991 a 2001) a to vždy ve srovnání s celookresními tendencemi.

Počet obyvatelstva a domů v letech 1845 – 2013

Tabulka č.1

Rok sčítání	Pilníkov	Pilsdorf	Pilníkov celkem
1845	1020/175	-	-
1848	1102/189	871/138	1937/327
1869	-	-	1829/311
1870	1155/189	-	-
1880	-	-	1820/322
1890	-	-	1870/304
1900	-	-	1796/297
1910	-	-	1895/320
1921	-	-	1724/318
1930	-	-	1812/342
1950	1208/343	-	1208/343
1961	1308/270	-	1308/270
1970	1194/272	-	1194/272
1980	1159/262	-	1159/262
1990	1067/247	-	1067/247
2001	1078/-	-	1078/-
2004	1096/-	-	1096/-
2005	1169	-	1169
2007	1185	-	1185
2008	1179	-	1179
2009	1182	-	1182
2010	1200	-	1200
2011	1217	-	1217
2012	1226	-	1226
2013	1226	-	1226

V letech 1850 – 1950 bylo sčítáno tzv. přítomné obyvatelstvo, od roku 1961 obyvatelstvo trvale bydlící; v letech 1869 – 1950 domy celkem, od roku 1961 trvale obydlené domy.

Vývoj obyvatelstva v celé obci (části Pilníkov a Pilsdorf) byl výrazně ovlivněn po roce 1945 odsunem německého obyvatelstva a následným neúplným dosídlením. Lze konstatovat, že počet obyvatel Pilníkova byl až do roku 1938 víceméně stabilizovaný. Maximálního počtu obyvatel bylo dosaženo v roce 1848, kdy žilo v Pilníkově 1937 obyvatel. Nejmenší počet obyvatelstva je zaznamenán roku 1990, kdy v obci žilo 1067 obyvatel (55% maximálního počtu), v devadesátých letech počet obyvatel stagnuje (+1%) a mezi lety 2001 až 2013 pak počet obyvatel vzrostl o necelých 14% na současných 1226 trvale bydlících obyvatel.

6. MPZ PILNÍKOV – KOMUNIKAČNÍ SÍŤ

6.1. Stávající stav

Hlavním problémem města je zejména průtah silnice I/16, procházející centrální částí Pilníkova a MPZ Pilníkov komplikovaným, výškově členitým terénem. Z hlediska tranzitní dopravy ve směru Mladá Boleslav – Jičín – Nová Paka – Pilníkov – Trutnov – Královec se jedná o středně zatíženou komunikaci.

Průtah silnice I/16 centrální částí města a MPZ Pilníkov vytváří dopravní závalu (průjezd MPZ Pilníkov je závadný z hlediska směrového, šířkového i výškového uspořádání). Jedná se o původní historickou komunikaci, která v současnosti představuje faktické nebezpečí pro další existenci MPZ Pilníkov a především pro stavebně technický stav stavebních objektů v MPZ Pilníkov.

Dle zpracovatele Územního plánu obce Pilníkov by základním principem dopravní koncepce rozvoje města měla být přeložka silnice I/16 na severní straně středu města. Délka přeložky je navržena cca 1 km, směrové poměry umožní návrhovou rychlost 60 km/hod. S ohledem na vyhlášení MPZ Pilníkov se tento návrh jeví zpracovateli Programu regenerace MPZ Pilníkov jako nereálný. Navíc je problematické vedení obchvatu v dalších obytných částech města, kam by byl problém pouze přenesen (ne vyřešen).

V současnosti projednávaný Územní plán Pilníkov, ve svém návrhu předpokládá vedení obchvatu (přeložky) silnice I/16 souběžně s trasou železniční dráhy, a to od železničního přejezdu u železniční zastávky Vlčice, až k přejezdu pod železniční stanicí Pilníkov, a vymezuje tuto trasu jako plochu územní rezervy. Obchvat města Pilníkova silnice I/16 není vymezen v Zásadách územního rozvoje Královéhradeckého kraje.

Pilníkovské Náměstí je centrální komunikační plochou města Pilníkov. Náměstí je nejen pomyslným centrem života MPZ, ale co se týče dopravy i faktickým - MPZ Pilníkov má nepravidelnou uliční síť, která víceméně vychází právě z Náměstí. Hlavní komunikační osu MPZ Pilníkov ve směru severoseverovýchod – západ tvoří výše zmiňovaná silnice I. třídy č. 16. Tato silnice probíhá Náměstím, na kterém se pod kostelem lomí do pravého úhlu k severu a za mostem opouští území MPZ Pilníkov. Na Náměstí se na tuto komunikaci připojuje od východu stará „erární“ silnice, která byla vybudována a zadlážděna na počátku 19. století.

6.2. Dopravní zatížení centra města

Z dopravních zátěží profilového sčítání Správy silničního fondu a ředitelství silnic a dálnic z roku 1973, 1980, 1990, 2000, 2005 a 2010 i Odboru dopravy a silničního hospodářství Krajského úřadu Královéhradeckého kraje lze vyčíst hodnoty následujícího zatížení na silnici I/16 v centrální části území MPZ Pilníkov:

Intenzity dopravy v MPZ Pilníkov

Tabulka č.2

Rok	Počet vozidel	Osobní vozidla	Těžká vozidla	Motocykly
1973	2014	1238	582	184

Rok	Počet vozidel	Osobní vozidla	Těžká vozidla	Motocykly
1980	2127	1350	706	71
1990	2150	1564	560	26
2000	3234	2241	953	40
2005	4161	3357	776	28
2010	3041	2386	621	34

V centrální části MPZ Pilníkov (Náměstí) bylo dle sčítání Správy silničního fondu z roku 1990 dosaženo na silnici I/16 hodnoty 2150 vozidel za 24 hodin průměrného dne roku. Při sčítání dopravy v roce 2000 to už bylo 3234 vozidel a vrchol nastal v roce 2005, kdy doprava činila 4161 vozidel, z toho 776 nákladních. V roce 2010 pak byla dle měření Ředitelství silnic a dálnic intenzita dopravy 3041 vozidel za 24 hodin, z toho 621 nákladních. Pokles intenzity dopravy mezi lety 2005 a 2010 lze přičítat ekonomické krizi, která vedla ve svých důsledcích k útlumu činností, které jsou s dopravou spjaty. V dalších letech tak lze očekávat stále mírné navyšování zatížení v lepším případě pak jeho stagnaci, na druhou stranu nelze předpokládat jeho pokles.

Pro MPZ Pilníkov, její obyvatele, podnikatele ale i stavebně technický stav jednotlivých objektů znamená taková zátěž hotovou pohromou a to ve všech směrech. Nejvíce se doprava podepsala na kostele Nejsv. Trojice, kde zejména těžká tranzitní doprava ruku v ruce s desetiletí trvajícím nedostatečnou až nulovou péčí způsobila zřícení jednoho z klenbových polí. V MPZ Pilníkov jsou v podstatě všechny objekty u silnice I/16 nějakým způsobem takovou dopravou více či méně poškozeny. Ve většině případů se jedná o trhliny v nosných konstrukcích ať již vodorovných nebo svislých, které narušují a ohrožují stabilitu objektů. Intenzita a charakter dopravy ale rovněž velmi poškozuje a znehodnocuje samotný život v MPZ. Do vybudování obchvatu tak budou veškeré snahy o oživení a záchranu centra Pilníkova velmi ohroženy.

6.3. Parkování a dopravní obsluha v MPZ Pilníkov

V souvislosti s rychlým růstem počtu osobních vozidel v posledním období roste ostřeji, než se v minulosti očekávalo, stupeň automobilizace. V současné době je tento ukazatel v celorepublikovém průměru uváděn v hodnotě dosahující téměř 1:3,5. I když lze v tomto regionu předpokládat hodnoty poněkud nižší je potřeba věnovat této problematice náležitou pozornost.

Parkovací nároky v Městské památkové zóně Pilníkov jsou řešeny v souladu s územním plánem obce a to využíváním stávajících parkovacích ploch a není doporučeno jejich rozšíření. Rezervní parkovací plochy se nacházejí mimo plochu městské památkové zóny. V roce 2002 byla provedena rekonstrukce zádlažby pilníkovského Náměstí, při které byla na Náměstí vyznačena řádná parkovací místa, jejichž počet většinou postačuje a pouze občas dochází k naplnění kapacity s tím, že poté je parkování skutečným a velkým problémem MPZ. V případě konání akcí na náměstí je doprava v pohybu a parkování

Dopravní obslužnost, co se týče zásobování, probíhá u většiny komerčních objektů zaparkováním v jejich těsné blízkosti mimo oficiální parkovací stání. Jedná se

zejména o stání na krajnici silnice I/16, kdy část zejména nákladních automobilů zasahuje do vozovky a komplikuje již tak velmi složitou dopravní situaci na náměstí.

Řešením výše uvedených problémů se jeví pouze vybudování obchvatu obce a tím odklonění většiny dopravy mimo centrum města. V rámci této změny by pak bylo možné přeřešit jednotlivé plochy na Náměstí dle aktuálních požadavků na základě historického vývoje ke spokojenosti jak motoristů, tak obyvatel a v neposlední řadě i místních podnikatelů. Každé jiné řešení by bylo pouze kompromisem řešícím pouze důsledky a ne příčinu.

6.4. Pěší doprava

Nejintenzivnější pěší pohyb probíhá v Městské památkové zóně Pilníkov v jejím přirozeném těžišti po obvodu Náměstí zejména u objektů s občanskou vybaveností ať již veřejnou nebo komerční.

V okrajových částech města Pilníkov) by měly být navrženy, resp. zvýrazněny samostatné pěší trasy rekreačního charakteru sloužící k podpoře zdravotních aktivit obyvatel i turistického ruchu.

6.5. Cyklistická doprava

Město Pilníkov se rozkládá v podkrkonošské zvlněné krajině, tedy v území s tradičně méně využívanou a rozvinutou cyklistickou dopravou než například v rovinném Polabí. V současné době však cyklisté nemají v Pilníkově zvlášť vhodné podmínky pro provozování tohoto druhu dopravy. Hlavní trasy cyklistů kopírují nejvíce zatíženou páteřní trasu silniční dopravy a cyklisté jsou nuceni se pohybovat přímo v jízdnicích pruzích vozovek. S výstavbou nových komunikací vedených mimo centrum města dojde ke zklidnění hlavních komunikací a při cílevědomém budování odstavných a parkovacích ploch je možno v centrální zóně docílit vhodnější podmínky pro cyklistickou dopravu (bude se konkrétně jednat o převedení cyklistické dopravy ze silnice I/16 na dopravně nezatíženou komunikaci v lokalitě Pilníkov I – Staré Buky a o propojení stávajících cyklotras v regionu (Jedná se o systém cyklotras podzvíčinska, na který je město napojena cyklotrasou číslo 4138 (Pilníkov – Nesytá – Hajnice) a cyklotrasu 4087 (Stanovice u Kuksu – Pilníkov.).

U objektů občanské vybavenosti, v místech vysoké atraktivity pro cyklistickou dopravu v území MPZ Pilníkov např. úřadů, obchodů, škol apod. je potřeba vyhradit dostatečné a bezpečné plochy pro odstavování jízdních kol včetně stojanů.

6.6. Povrchy komunikací a prostranství

Povrchy komunikací a chodníků jsou z různých materiálů a podle stáří mají i rozdílnou kvalitu. Některé vyžadují drobné opravy, jiné potřebují generální rekonstrukci.

Plochy na pilníkovském Náměstí jsou zadlážděné ze štípaných žulových kostek různé barvy, které jsou doplněny bílými vápencovými kostkami. Jedná se o novodobou

zádlažbu, která byla položena v rámci rekonstrukce Náměstí v roce 2002. V podloubí se dochovala historická pískovcová dlažba, která je v dobrém technickém stavu.

Na silnici I/16 je položen asfaltový kryt. Povrch chodníků je z živičné krytiny nebo betonové „zámkové“ dlažby. Na tzv. „erární silnici“ z let 1816-21 se, před domy č.p. 5 – 7 v jižní frontě pilníkovského Náměstí, částečně dochovala historická zlomková kamenná dlažba. Jedná se o příklad velmi kvalitní dochované zádlažby z počátku 19. století, který by měl být zachován i pro příští generace.

6.7. Uliční mobiliář a informační systém

Vedení města Pilníkov si plně uvědomuje devizu, kterou představuje zachovalý historický půdorys městského jádra. Má proto snahu vylepšit město i odpovídajícím uličním mobiliářem, veřejným osvětlením, informačním systémem, ...

Uliční mobiliář, který se nachází v centrální části Městské památkové zóny Pilníkov, je moderní, v památkové zóně nerušící a byl osazen při rekonstrukci Náměstí v roce 2002. Veřejné osvětlení je realizováno standardními stožárovými svítidly. Jedná se o stožáry výšky 7 metrů - silniční osvětlení a 4 metry – osvětlení pěších komunikací. Zdroje jsou standardní (převážně sodíkové výbojky). Typové sestavy svítidel veřejného osvětlení v historickém jádru Pilníkov jsou poplatné standardu 90. let 20. století. Design stožárů a svítidel je relativně unifikovaný.

7. MPZ PILNÍKOV – ZÁSTAVBA

7.1. Panorama města a pohledové dominanty v MPZ Pilníkov

Panorama historického města ve zvlněné podkrkonošské krajině je tvořeno především hradbou objektů okolo Náměstí rozkládající se na mírném návrší, ze kterého vystupuje věž kostela Nejsvětější Trojice. Panorama města není při dálkových pohledech poškozeno žádnou nevhodnou, zejména výškovou novostavbou.

Při bližším pohledu pak jsou hlavními dominantami MPZ (hlavní městské dominanty) barokní kostel Nejsvětější Trojice a barokní morový sloup. Tyto dominanty se též uplatňují v jednotlivých průhledech v historickém jádru města..

7.2. Stávající zástavba

Zástavba v území MPZ Pilníkov je tvořena ucelenými architektonickými soubory a ostatní zástavbou, která je realizována v řadové formě podél Náměstí a silnice I/16. Zástavba odpovídá převážně původnímu půdorysu města a její historické parcelaci. Mezi nejvýznamnější architektonické soubory v území Městské památkové zóny Pilníkov patří:

- řadová zástavba okolo Náměstí
- areál kostela Nejsvětější Trojice s terasami a plochou po zrušeném hřbitově v jeho bezprostředním okolí.

Mezi nejvýznamnější architektonické objekty v území Městské památkové zóny Pilníkov patří:

- kostel Nejsvětější Trojice
- barokní dům čp. 1
- klasicistní dům čp. 3
- klasicistní dům čp. 4
- klasicistní dům čp. 5
- klasicistní dům čp. 6
- klasicistní dům čp. 7
- klasicistní dům čp. 8
- klasicistní dům čp. 9
- klasicistní dům čp. 10
- klasicistní dům čp. 11
- klasicistní dům čp. 12
- klasicistní dům čp. 14
- klasicistní dům čp. 15
- klasicistní dům čp. 17
- klasicistní dům čp. 28
- klasicistní dům čp. 29
- klasicistní dům čp. 30
- klasicistní dům čp. 31
- klasicistní dům čp. 32
- klasicistní dům čp. 33
- klasicistní dům čp. 34
- klasicistní radnice čp. 36

- klasicistní dům čp. 58
- klasicistní dům čp. 59
- klasicistní dům čp. 61
- klasicistní dům čp. 65
- klasicistní dům čp. 66

Mezi nejvýznamnější prvky drobné architektury v území Městské památkové zóny Pilníkov a jejím blízkém okolí patří:

- barokní morový sloup Nanebevzetí Panny Marie
- klasicistní kašna na Náměstí
- socha sv. Jana Nepomuckého při západní hranici MPZ
- socha sv. Josefa s Ježíškem v ulici Za Tratí
- památník obětem světových válek
- dva fragmenty rokokových náhrobků vsazené do jižní terasy pod kostelem

7.3. Technický stav objektů v MPZ Pilníkov

Technický stav objektů nacházejících se v území MPZ Pilníkov je velmi různorodý. Mnoho objektů bylo po roce 1989 restituováno nebo zprivatizováno. Nelze úplně přesně stanovit, v jakém technickém stavu se jednotlivé objekty nacházejí, lze však konstatovat, že platí, že objekty s nebytovými prostory či podnikatelskými aktivitami jsou ve většině případů v lepším technickém stavu (minimálně hypoteticky v případech, kdy majitelé uvažují o rekonstrukci) než objekty monofunkční bytové.

Na základě fyzických a vizuálních průzkumů celé řady objektů v území MPZ Pilníkov prováděných v zimních měsících roku 2003 a 2004 je možné konstatovat, že převážná část objektů a památek v MPZ Pilníkov je v lepším stavebně – technickém stavu než na počátku 90. let 20. století. Z průzkumů provedených v rámci aktualizace programu regenerace MPZ Pilníkov v letech 2012 až 2014 pak lze konstatovat, že některé objekty prošly rozsáhlou rekonstrukcí, ale na druhou stranu je mnoho objektů, u kterých se jejich stav zhoršil, i když ne nijak podstatně. V tomto ohledu dochází spíše ke stagnaci obnovy, což je dáno zejména v současnosti horšími ekonomickými podmínkami. Důležité je, že nejvýznamnější z památek jsou po provedených rekonstrukcích v dobrém stavu. V tomto ohledu tvoří výjimku kostel Nejsv. Trojice, který přes veškerou snahu o jeho záchranu přílišný pokrok neudělal.

Společným jmenovatelem stavebních poruch v historických objektech v Pilníkově jsou:

- poškozená střešní krytina a s tím související zatékání atmosférických srážek do objektu (ruku v ruce s touto příčinou přichází i napadení a v mnoha případech nevratné poškození nosných i nenosných částí krovu a střešního pláště)
- dožívající nebo dožilá střešní krytina
- dožívající nebo dožilá zděná komínová tělesa
- dožívající nebo dožilé původní fasádní pláště
- dožívající nebo dožilé truhlářské, tesařské, kovářské a zámečnické prvky (původní historická okna, dveře, krokve, trámy, závěsy oken a dveří, kliky, madla, vrata a vstupní branky),

Přesné kalkulace na rekonstrukce či generální opravy objektů nelze bez konkrétních projektů jednotlivých akce určit. Lze však vycházet z předpokladu, že různí investoři budou mít rozdílné názory na standard v řešení svých nemovitostí a na požadavky města a orgánů památkové péče, vycházející z architektonicko-historických potřeb Městské památkové zóny Pilníkov. Pro představu o výši investic při rekonstrukcích a dostavbách uvádíme stručný náhled na odhad nákladů.

Náklady na novostavbu se podle účelu v současné době pohybují v rozmezí 4.000 – 10.000 Kč/m³ obestavěného prostoru. Přepočteno na jeden m² podlažní plochy to znamená 12.000 – 38.000 Kč. Tento finanční odhad nezapočítává náklady na vybavení interiéru a DPH ve výši 15 – 21%.

Při rekonstrukcích zapsaných kulturních památek a historických objektů je nutné počítat s navýšením ceny až o 25 – 33 %.

Mnoho objektů v území MPZ Pilníkov má střešní krytinu realizovanou z hliníkového nebo pozinkovaného, falcovaného plechu nebo živičných modifikovaných krytin (tzv. bonský šindel). Tyto střešní krytiny jsou pro řadu objektů nehistorické, nepůvodní a v kontextu s krytinou původní, či dle původní obnovenou u ostatních objektů v MPZ Pilníkov působí velmi rušivě. Bylo by proto vhodné v rámci možností nahradit výše uvedené střešní krytiny vhodnou krytinou více odpovídající historickému prostředí.

7.4. Parter objektu v MPZ Pilníkov

Od konce druhé světové války se v území MPZ Pilníkov změnil původní parter mnoha objektů. Měnily se tvary výkladních skříní, materiály (dřevo bylo nahrazeno hliníkovými profily), členění, ... Při opravách fasád na mnoha místech zmizely původní římsy, sokl (mnohdy i celý parter) byl obložen nevhodným a neestetickým materiálem. Po společenských změnách po roce 1989, v období bouřlivého rozvoje soukromého podnikání, nebyly při přestavbách řešeny partery vždy odpovídajícím způsobem. Jedná se například o novodobé výkladce z plastu, o dožívající hliníkové výkladce z 80. let 20. století, o nevhodné a nekvalitní plastové nebo textilní markýzy, plastové desky s fóliovými plastovými reklamními nápisy, ...

Doporučujeme tedy zamyslet se nad rehabilitací parterů v MPZ Pilníkov a získat majitele domů a obchodů pro vyřešení této problematiky.

7.5. Stavebně – historické a archeologické průzkumy v MPZ Pilníkov

Jako velmi pozitivní je možné hodnotit zpracování nestandardního stavebně – historického průzkumu podzemí několika objektů v souvislosti s hledáním pozůstatků středověké tvrze. Průzkumy probíhaly na přelomu 50. a 60. let 20. století. Ačkoliv se jedná pouze o velmi povrchní (orientační) průzkum, jeho přínos spočívá především v informační hodnotě o tom, jak vypadaly domy v historickém jádru města před pozdějšími rekonstrukcemi.

Stavebně – historické průzkumy by měly být vedle Programu regenerace vodítkem pro Pracovní skupinu PR MPZ Pilníkov při jednáních s investory, projektanty, orgány památkové péče, MK ČR,...

Dle dostupných informací nebyl koncepční plošný záchranný archeologický výzkum v historickém jádru Pilníkova nikdy prováděn.

8. MPZ PILNÍKOV – EKOLOGIE

Podle „Hodnocení úrovně životního prostředí na území ČR“ (Koncepte urbanizace ČR, TERPLAN 1990), při kterém bylo území republiky na základě faktorů hygieny prostředí a krajinářské hodnoty rozčleněno do 5 tříd, je životní prostředí na území města Pilníkova hodnoceno jako narušené (třída III).

8.1. Ochrana ovzduší

V Městské památkové zóně Pilníkov se nenachází žádný velký znečišťovatel ovzduší. Kvalitu ovzduší v řešeném území však ovlivňuje řada menších zdrojů znečišťování ovzduší. V rámci MPZ Pilníkov se jedná zejména o automobilovou dopravu a dále lokální zdroje tepla na tuhá paliva. V minulosti byly, v zimním období a za nepříznivých rozptylových podmínek, krátkodobé a střednědobé koncentrace škodlivin několikanásobně vyšší, než uvedené dlouhodobé průměry. V tomto období se poměrně výrazně na celkové úrovni znečištění ovzduší podílely právě lokální zdroje tepla, především uhlí spalující lokální topeniště. V letech 1998 a 1999 proběhla plynofikace města, která přinesla výrazné snížení znečištění ovzduší. V současné době (2014) je díky neustále se zvyšující ceně zemního plynu oproti víceméně stabilně nízké ceně uhlí (zejména méně kvalitních druhů) ohrožena nejen plynofikace dalších objektů, ale i tendence vracení se k vytápění objektů uhlím (v lepším případě pak dřevem / biomasou) u objektů, ve kterých plynofikace již proběhla. Tím dochází k opětovnému sic mírnému, ale neustálému zhoršování ovzduší v místě. Lze předpokládat, že nedojde ke zhoršení až k hodnotám před plynofikací, přesto by měl být tento trend v nejvyšší možné míře všemi dostupnými prostředky v nejbližší době eliminován.

Jak již bylo výše zmíněno, zhoršuje v Pilníkově kvalitu ovzduší kromě stacionárních zdrojů také automobilová doprava. V okolí velmi rušné silnice I. třídy je ze spalovacích procesů emitována do ovzduší řada škodlivin, vedle oxidu uhelnatého, oxidů dusíku, uhlovodíků jsou to některé velmi nebezpečné látky jako např. těžké kovy, těžké organické látky, částečkové úlety (saze) ze vznětových motorů aj. Provoz na této silnici zatěžuje prostředí rovněž hlukem a vibracemi. Hluk a vibrace jsou také dva hlavní z nejvýraznějších negativních dopadů poměrně intenzivní železniční dopravy na trati Stará Paka – Trutnov, která se ovšem netýká přímo MPZ Pilníkov.

Celkový pokles emisí znečišťujících látek v ovzduší v posledních letech je způsoben několika faktory. Na jednu stranu došlo k celkovému poklesu průmyslové výroby (jako důsledku celosvětové ekonomické krize - lze očekávat postupný nárůst do původních čísel), stávající průmyslové podniky investují nemalé prostředky do „ekologizace“ své výroby, limity emisí u nových automobilů se neustále zpřísňují společně s mírným poklesem intenzity dopravy v posledních málo letech a průběh několika posledních zim byl klimaticky poměrně příznivý.

8.2. Parky a zeleň v MPZ Pilníkov

Významná zeleň v území MPZ Pilníkov je na Náměstí okolo morového sloupu a v parku pod kostelem, v zahradách domů okolo Náměstí a podél Pilníkovského potoka.

Město Pilníkov má zpracovaný generel zeleně, podle něhož udržuje zeleň a plochy zeleně ve městě. V území MPZ Pilníkov se nevyskytuje žádný řádně vedený park většího rozsahu. Nejvýznamnější plochou zeleně jsou lesy v okolí města, které rostou na cca 35,4% plošného rozsahu pilníkovského katastru.

9. MPZ PILNÍKOV – KULTURA

9.1. Periodické kulturní akce regionálního významu

Od středověku byl Pilníkov kvetoucím historickým městem nejen po stránce ekonomické, ale i kulturní. Na kulturní tradici v současnosti navazují mnohé kulturní a společenské akce:

- koncerty hudební skupiny Kaluže a Tlupa Tlap
- poutě
- Dva z jedné obce
- plesy a zábavy
- akce pro děti:
 - Mikulášská nadílka
 - pochody
 - Dětské dny
 - Dětské karnevaly

Pro kulturní život MPZ Pilníkov a potažmo i celého Pilníkova bylo v posledních letech jednou z největších ran zřícení klenby v kostele Nejsv. Trojice a tím i uzavření kostela pro veřejnost a tedy nemožnost pořádat zde poměrně hojně navštěvované koncerty a další akce. Pro místní věřící byl opraven podvěžní prostor (ve kterém došlo rovněž ke zřícení klenby), kde alespoň omezeně probíhají bohoslužby.

Město Pilníkov má dvě partnerská města. V SRN město Profen a v Polsku město Marciszow.

10. MPZ PILNÍKOV – PAMÁTKOVÁ OCHRANA A PÉČE

Městská památková zóna v Pilníkově byla vyhlášena 1. září 2003, aby bylo zajištěno zachování kulturně – historických a urbanisticko – architektonických hodnot městského jádra. Předmětem ochrany a péče v památkové zóně jsou:

- a) historický půdorys a jemu odpovídající prostorová a hmotová skladba, městské interiéry, včetně povrchů komunikací a historické, podzemní prostory,
- b) panorama památkové zóny a hlavní dominanty v blízkých i dálkových pohledech,
- c) nemovité kulturní památky uvedené v ústředním seznamu kulturních památek ČR,
- d) ostatní objekty v památkové zóně,
- e) veřejná a vyhrazená zeleň.

Zapsaných nemovitých kulturních památek je ve městě celkem 13, z toho je v městské památkové zóně 10. Mezi nejvýznamnější stavební památky Městské památkové zóny Pilníkov patří kostel Nejsvětější Trojice (jedná se o pozdně barokní jednoduchou loď a o hodnotnou renesanční věž s barokní helmicí) na Náměstí, dále rokoková plastika Nanebevzetí Panny Marie z roku 1763 navazující na směr dílny M. B. Brauna, klasicistní kašna na Náměstí z konce 18. století a klasicistní zděná zástavbu měšťanských domů na podloubí č.p. 28, 29, 30, 31, 32, 33 a 34.

Nejcennějším prvkem, pro který byla Městská památková zóna v Pilníkově vyhlášena, je soubor klasicistní zástavby okolo Náměstí (včetně objektů, které nejsou zapsanými nemovitými kulturními památkami), jejíž charakter se více či méně uchoval od ničivého požáru roku 1820 až do současnosti. Jedná se o „novostavby“ postavené brzy po požáru, které si zachovaly původní hmotové, výškové, konstrukční a prostorové uspořádání. Samozřejmě, že objekty byly ve druhé polovině 19. a v první polovině 20. století upravovány, ale úpravy byly pouze kosmetické a v mnoha případech již i tyto úpravy přispívají k památkové podstatě jednotlivých objektů. Jedná se například o výměnu klasicistních oken a dveří, které byly nahrazeny konstrukcemi standardně užívanými na přelomu 19. a 20. století. Ty jsou již osazeny pokročilými modely závěsů – tzv. kuželkové panty okenních křídel nebo mosazné oktogonální kliky dveří. Některé dveře jsou ještě klasicistní kazetové s charakteristickým kosočtvercem v kazetách, jiné jsou již mladší s bohatě zdobenými hlavicemi klapáček. Dále se například u domu č.p. 10 dochovala starší šindelová krytina, která byla následně použita jako podbití pro břidličné šablony, kterými byla střešní krytina pokryta přibližně před 100 lety. Navíc jsou v této krytině dochována jedinečná střešní okénka. Na sousedním domě č.p. 11, který prošel neorenesanční přestavbou fasády, se dochovalo jedinečné technické řešení střešních zachytávačů sněhu, které se skládá pouze ze železných háků nesoucích dřevěné fošny. Toto řešení by mohlo být ještě dnes inspirací pro výrobce střešních krytin, jak řešit typové technické detaily u kulturních památek nebo objektů v památkových zónách.

Na staré komunikaci při jižní frontě Náměstí se dochovaly fragmenty dvou historických dlažeb. Jedná se o zádlažbu tzv. vějířové čedičové dlažby z první třetiny 20. století, lidově nazývané „kočičí hlavy“, a o tzv. zlomkovou žulovou dlažbu z cca počátku 19. století. Pozoruhodná je také dochovaná velkoformátová pískovcová dlažba v podloubí na západní straně Náměstí. V této frontě domů mají jednotlivá pole podloubí rozdílnou výškovou úroveň, a tak musela být spojena pískovcovými schodišťovými

stupni. Tyto stupně pocházejí patrně z počátku 19. století. Z památkového hlediska je možné hovořit o zachování autentického detailu památky.

Na rozdíl od jiných památkových zón se v Městské památkové zóně Pilníkov nenachází žádný, vyloženě zničený nebo nevhodně přestavěný dům, případně nevhodná, rušící novostavba. Samozřejmě se najde několik výjimek, které se však spíše na okraji památkové zóny projevují novodobými nečleněnými fasádami nebo okny bez členění. To vše jsou závady, které bude možné poměrně jednoduchým způsobem napravit. Pozitivní je dále ta skutečnost, že se zachovala většina intaktních detailů, které tvoří samotnou podstatu kulturní památky, a že nebude nutné místo nich vymýšlet novotvary a nahrazovat je novodobými prvky. Bude se jednat pouze o řemeslnické či restaurátorské opravy, nikoliv o náhrady cenných originálů.

10.1. Seznam nemovitých kulturních památek na území MPZ Pilníkov zapsaných v ústředním seznamu nemovitých kulturních památek ČR

- kostel Nejsvětější Trojice, Náměstí, č. rejstříku 26810/6-3630,
- sloup se sousoším Nanebevzetí P. Marie, Náměstí, č. rejstříku 36681/6-3631,
- klasicistní kašna, Náměstí, č. rejstříku 21569/6-3633,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 28, č. rejstříku 22666/6-3634,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 29, č. rejstříku 31225/6-3635,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 30, č. rejstříku 31485/6-3636,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 31, č. rejstříku 37470/6-3637,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 32, č. rejstříku 21236/6-3638,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 33, č. rejstříku 21063/6-3639,
- měšťanský dům Náměstí č.p. 34, č. rejstříku 38379/6-3640.

10.2. Seznam objektů doporučených k prohlášení za kulturní památku na území MPZ Pilníkov

V Pilníkově se nachází celá řada objektů, které představují stavební památky jednotlivých etap architektonicko-historického vývoje města. Protože se jedná z architektonicko-historického hlediska o zajímavé objekty, dává zpracovatel Programu regenerace MPZ Pilníkov na zvážení Pracovní skupině Programu regenerace MPZ Pilníkov, zda tyto objekty nenavrhnout k památkové ochraně. Jedná se celkem o těchto 10 objektů:

- barokní dům č.p. 1 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 8 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 9 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 10 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 11 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 12 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 36 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 58 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 61 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 66 na Náměstí

10.3. Seznam dalších architektonicky a urbanisticky hodnotných objektů spoluvytvářejících charakter MPZ

V této kategorii nemovitostí se nachází takové, které mají jakýs památkový potenciál a spolu s ostatními hodnotnějšími objekty (vyhlášenými a navrženými na vyhlášení kulturní nemovitou památkou) vytvářejí charakter MPZ. Přesto však jejich vyhlášení kulturní památkou není prioritou. Přesto by mělo být zabráněno jejich nevhodným úpravám a při jejich rekonstrukcích, adaptacích, přestavbách apod. by se mělo postupovat téměř shodně (s větší schovívatostí vůči stavebníkům) jako u památkově chráněných objektů.

Do této kategorie byly zařazeny následující objekty:

- klasicistní dům č.p. 3 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 4 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 14 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 15 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 17 na Náměstí
- klasicistní dům č.p. 65 na Náměstí

10.4. Památkově chráněné objekty mimo území MPZ Pilníkov

10.4.1. Seznam nemovitých kulturních památek ve městě mimo území MPZ Pilníkov

- venkovská usedlost Pražská č.p. 270, č. rejstříku 23234/6-3641,
- společný hrob rudoarmějců, hřbitov, č. rejstříku 32102/6-5151,
- krucifix, pod Náměstím u komunikace směr Vlčice, č. rejstříku 101399.

10.4.2. Seznam objektů navržených k prohlášení za kulturní památku ve městě mimo území MPZ Pilníkov

V katastrálním území města Pilníkov (mimo území prohlášené městské památkové zóny) se v době zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov a jeho následné aktualizace nevyskytovaly žádné objekty, které by byly navrženy k prohlášení za kulturní památku.

10.4.3. Seznam objektů doporučených k prohlášení za kulturní památku ve městě mimo území MPZ Pilníkov

V katastrálním území města Pilníkov (mimo území prohlášené městské památkové zóny) se v době zpracování Programu regenerace MPZ Pilníkov vyskytovaly tři objekty, které by byly vhodné k prohlášení za kulturní památku. Jedná se o:

- pomník vozataje Frierabenda, padlého ve válce 1866 a pohřbeného na pilníkovském hřbitově,
- Pomník obětem 1. světové války na pilníkovském hřbitově,
- Kamenná socha na podstavci představující sv. Josefa s Ježíškem, jedná se o sochařskou práci s doznívajícími motivy lidového baroka z konce 18. století.

11. EKONOMICKÁ HLEDISKA PROGRAMU REGENERACE

Realizace Programu regenerace MPZ Pilníkov je z hlediska ekonomického i časového velice náročná a ze své podstaty nekončící. Nelze jednoduše konstatovat, že regenerace MPZ je ukončena, neboť neustále dochází k byt' pomalé, ale přesto neustávající degradaci a stárnutí jednotlivých prvků i jejich souborů.

Každý jednotlivý záměr je potřeba důkladně zhodnotit a prokázat, že bude pro další život MPZ přínosem, a že jeho realizací nedojde k znehodnocení nebo snížení hodnoty jednak objektu samotného tak MPZ jako celku. Garantem programu by se mělo stát od počátku město, které bude mimo jiné zajišťovat část finančního zabezpečení akce.

Finanční podíly jednotlivých subjektů při akcích regenerace MPZ jsou stanovovány ministerstvem kultury a pro rok 2014 jsou stanoveny tak, že u objektů ve vlastnictví obce nebo kraje je podíl vlastníka min. 50% a prostředky z programu tak činí maximálně 50% investic. U objektů jiných vlastníků (fyzické a právnické osoby, církve) je podíl vlastníka min. 40%, z rozpočtu města jde min. 10% a prostředky z programu jsou stanoveny na max. 50%.

Struktura současných příjmů a výdajů města Pilníkov je znázorněna v tabulkách č. 3 a 4.

11.1. Příjmy města

Možnost příjmů měst a obcí je v současné době omezená. Přehled o městských příjmech je obsažen v tabulce č. 3.

Přehled příjmů města Pilníkov

Tabulka č. 3

PŘÍJMY MĚSTA (tis. Kč)	2001	2002	2003	2011	2012
Daňové příjmy celkem	5.445	6.463	7.037	9.843	10.072
Daň ze závislé činnosti	0.995	1.183	1.310	1.759	1.870
Daň z přidané hodnoty	1.853	1.984	2.154	4.095	3.982
Daň z příjmu fyzických osob	0.358	0.607	0.627	2.076	2.209
Daň z nemovitosti	0.503	0.507	0.519	0.760	0.632
Správní poplatky	0.124	0.092	0.150	0.143	0.023
Místní poplatky a jiné příjmy celkem	0.070	0.080	0.100	0.139	0.514
Příjmy z prodeje majetku	0.419	0.445	1.345	0.372	0.193
Dotace ze státního rozpočtu a KÚ	0.285	0.369	0.246	1.008	1.120
Celkové dotace	2.834	7.958	1.757	1.258	3.200

Mimořádné účelové dotace	1.340	7.589	1.511	0.250	1.800
Převody a sdružené prostředky celkem	-	-	-	-	-
Úvěry a komunální obligace	-	-	-	-	-
Příjmy města celkem	13.792	21.883	19.058	16.004	17.532

11.2. Výdaje města

V následné tabulce č.4 jsou uvedeny celkové výdaje města Pilníkov. Z nich je možné vyčíst hrubé objemy finančních prostředků, které je město schopno ročně investovat (v rámci celého území! nejen v MPZ).

Přehled výdajů města Pilníkov

Tabulka č. 4

VÝDAJE MĚSTA (tis. Kč)	2001	2002	2003	2011	2012
Neinvestiční výdaje celkem	5.689	10.464	10.676	4,410	6.457
Mzdy a OOV	1.575	2.091	1.989	2.396	2.134
Investiční výdaje celkem	4.050	13.064	2.708	4.927	8.689
Výdaje města celkem	11.314	25.619	15.373	11.733	17,280
Výsledek hospodaření	+ 2.478	- 3.736	+ 3.685	+ 4.272	+ 0.252

Výdaje města Pilníkov do MPZ

Město Pilníkov se (nejen) v MPZ stará o městský vodovod a kanalizaci, opravuje a udržuje místní komunikace, obstarává dopravní značení v památkové zóně, pečuje o veřejné osvětlení, veřejnou zeleň. Dále spravuje bytový fond v majetku města, jehož část se nachází též v památkové zóně, rekonstruuje zapsané kulturní památky v majetku města, ...

Je téměř nemožné odhadnout, jaké množství finančních prostředků bude moci město v budoucnosti na regeneraci městské památkové zóny ze svého rozpočtu uvolňovat. Na druhou stranu lze téměř s jistotou určit maximální strop těchto prostředků (kolik peněz by mohlo město v optimálním případě maximálně uvolnit). V nejbližší i vzdálenější budoucnosti zcela jistě nenastane situace, že by město mohlo ze svého rozpočtu pokrýt akce regenerace MPZ beze zbytku ze svého rozpočtu.

11.3. Investice města do kulturních památek

Město Pilníkov investovalo nebo přispívalo na generální opravy a rekonstrukce nemovitých kulturních památek finanční prostředky z vlastních zdrojů ještě před vyhlášením městské památkové zóny a před zařazením do Programu regenerace MPZ.

Mimo to investovalo a finančně přispívalo i na opravy dalších objektů, prostorů a souborů, které dotvářejí a spoluurčují charakter památkové zóny.

Mezi investice města do kulturních památek v MPZ Pilníkov v minulých letech patří například:

- příspěvek na opravu střechy (částečně realizována) vč opravy poškozených částí krovu kostela Nejsvětější Trojice na Náměstí
- příspěvek na restaurování dvou pomníků z války 1866 na hřbitově
- rekonstrukce Náměstí.

Mezi ostatní větší investice města Pilníkov patří například:

- plynofikace provedená v letech 1998-99
- plynofikace restaurace Slunce
- výstavba veřejného sportoviště
- výstavba 2 BJ pro učitele
- opravy škol
- infrastruktura ulice Za Tratí
- výstavba DPS
- rekonstrukce hráze Pilníkovského potoka
- výstavba nové zdi na hřbitově
- rekonstrukce veřejných cest
- výměna mobiliáře na Náměstí
- realizace infocentra

11.4. Příjmy a výdaje MPZ Pilníkov

V případě ideální symbiózy města a MPZ dochází k pravidelnému toku finančních prostředků. To znamená, že peníze, které získá město Pilníkov z MPZ Pilníkov, např. z daní ze závislé činnosti, z příjmů fyzických osob, z poplatků, z pronájmu majetku, ..., zpětně do památkové zóny investuje především do rekonstrukcí a údržby památek, technické infrastruktury, komunikací, ...

Při průzkumech se nepodařilo získat informace, podle kterých by bylo možné stanovit finanční částku, plynoucí z daní a poplatků subjektů podnikajících v území MPZ Pilníkov, se kterou by město ve svém rozpočtu mohla počítat. Není možné tedy určit, jaký finanční přínos má město z MPZ Pilníkov a na druhou stranu není možné retrospektivně stanovit minimální částku, kterou by mělo město do MPZ Pilníkov formou investic vrátet.

B

NÁVRHOVÁ ČÁST

PILNÍKOV

Program regenerace MPZ Pilníkov

aktualizace 2014

OBSAH NÁVRHOVÉ ČÁSTI

1. NÁVRH PROGRAMU REGENERACE MPZ PILNÍKOV

1.1 MPZ – VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A KOMUNIKACE

1.1.1. Povrchy prostranství a komunikace v MPZ

1.1.2. Uliční mobiliář a informační systém v MPZ

1.2 MPZ – EXISTUJÍCÍ ZÁSTAVBA, REKONSTRUKCE, DOSTAVBY

1.2.1. Panorama města a pohledové dominanty v MPZ

1.2.2. Stávající zástavba v MPZ

1.2.3. Technický stav objektů v MPZ

1.2.4. Parter objektů v MPZ

1.2.5. Stavebně – historické průzkumy v MPZ

1.2.6. Rekonstrukce a nová výstavba v MPZ

1.2.7. Půdní vestavby

1.2.8. Dvory a vnitrobloky

1.2.9. Problém graffiti

1.3. Finanční potřeby programu regenerace MPZ

2. CÍLE PROGRAMU REGENERACE MPZ PILNÍKOV

- 2.1. Provedení neodkladných prací na záchranu těch ohrožených objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPZ.
- 2.2. Obnovení a rekonstrukce systému technické infrastruktury (vodohospodářské, energetické, spojové a dopravní).
- 2.3. Systematické provádění oprav, modernizace, rekonstrukce a pravidelné údržby domovního a bytového fondu jednotlivých objektů a jejich souborů. Přitom zajistit zachování památkových hodnot a využití objektů a souborů ke vhodným účelům v souladu se zásadami státní památkové péče. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru.
- 2.4. Provádět rekonstrukce a úpravy vnějších prostranství (ulic, náměstí a parků) včetně jejich vybavení malou architekturou a zelení. V souladu se záměry rozvoje města řešit úpravu komunikací.
- 2.5. Zastavit vylidňování MPZ stanovením nepřekročitelné hranice plochy bytů v obytných budovách.
- 2.6. Oživovat MPZ ekologicky nezávadnými podnikatelskými a veřejnými provozy, které vytvářejí pracovní příležitosti pro obyvatele města a jeho okolí, uspokojí potřeby obyvatel i návštěvníků a přiměřeně využívají vhodné objekty obnovovaných památek. V souladu s tím stimulovat žádoucí změny vlastnictví a působit proti spekulativním postupům.
- 2.7. Pečovat o kvalitu přírodních složek životního prostředí a jeho ekologickou stabilitu.
- 2.8. Vyvolávat a podporovat kulturní a osvětové činnosti, které podněcují zájem a ochotu obyvatel města podílet se na regeneraci. Budovat informační systém o území a prohlubovat znalosti o MPZ.

3. ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ A REKAPITULACE PROGRAMU REGENERACE MPZ PILNÍKOV

3.1. PROJEKTOVÉ PRÁCE

- 3.1.1. Regulační plán MPZ Pilníkov
- 3.1.2. Generel zádražeb
- 3.1.3. Generel drobné architektury
- 3.1.4. Generel půdních vestaveb
- 3.1.5. Generel zástavby ve dvorech a vnitroblocích
- 3.1.6. Urbanistická ekonomie

3.2. PAMÁTKOVÁ OCHRANA

- 3.2.1. Stavebně historické průzkumy
- 3.2.2. Archeologické výzkumy

3.3. NOVÁ VÝSTAVBA A REKONSTRUKCE OBJEKTŮ

- 3.3.1. Rekonstrukce objektů
- 3.3.2. Půdní vestavby
- 3.3.3. Dvory a vnitrobloky

3.4. ZÁSTAVBA V MPZ

- 3.4.1. Funkční využití objektů
- 3.4.2. Niveleta ulic a prostor
- 3.4.3. Ochranné pásmo okolní zástavby

4. ZÁSADY REGENERACE MPZ PILNÍKOV

4.1. VŠEOBECNÉ

4.2. OBNOVA FASÁDY

4.3. OBNOVA STŘECHY

4.4. OBNOVA LOUBÍ

4.5. OBNOVA VÝKLADCŮ

4.6. REKLAMA A VÝVĚSNÍ ŠTÍTY

4.7. OBNOVA VSTUPŮ A VSTUPNÍCH DVEŘÍ

4.8. OBNOVA OKEN

4.9. OBNOVA VNITŘNÍ DISPOZICE OBJEKTU

4.10. OBNOVA KROVU

4.11. OBNOVA VNITŘNÍCH PROSTOR

4.12. OBNOVA OSTATNÍCH OBJEKTŮ - SOCHY, SOUSOŠÍ, KAŠNA

4.13. OBNOVA VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

5. NÁVRH PROGRAMU REGENERACE MPZ PILNÍKOV

Návrhová část Programu regenerace MPZ Pilníkov navazuje na průzkumovou část Programu regenerace MPZ Pilníkov. Ve formě rozvahy řeší opravu, rekonstrukci či sanaci dále uvedených historických a v převážné většině památkově chráněných objektů, přičemž část těchto objektů je v majetku města Pilníkov. Návrhová část dále obsahuje návrh na prohlášení dalších objektů v MPZ za kulturní památky, návrh zásad pro rekonstrukce a novou výstavbu v MPZ.

5.1. MPZ – VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ A KOMUNIKACE

5.1.1. Povrchy prostranství a komunikací v MPZ

Povrchy komunikací a chodníků v MPZ jsou z různých materiálů a podle stáří mají i rozdílnou kvalitu. Některé vyžadují drobné opravy, jiné potřebují generální rekonstrukci. Jsou realizovány většinou jako asfaltové, na Náměstí byly částečně zadlážděné betonovou „zámkovou“ dlažbou. V současnosti, po realizované rekonstrukci Náměstí, jsou zásadní plochy v centru MPZ tj. mezi kostelem Nejsv. Trojice, Školou a Městským úřadem vydlážděny žulovou dlažbou stejně jako postupně rekonstruované chodníky v MPZ.

Historické dlažby se dochovaly na tzv. staré „erární“ silnici z let 1816-1821, která se dochovala před domy č.p. 5 – 7 v jižní frontě. Dále se dochovala historická kamenná pískovcová dlažba v podloubí domů č.p. 28 – 34 v severozápadní frontě pilníkovského Náměstí.

Na chodnicích a na pojezdových plochách pilníkovského Náměstí byla v roce 2002 položena zádlážba realizovaná z kombinace žulové dlažby různých barev a vápencové mozaiky barvy bílé. Návrat kamenné dlažby na silnici I/16 v centrální části MPZ je nereálný z důvodu vysoké intenzity tranzitní dopravy ve směru Nová Paka – Trutnov. V budoucnu, v případě vybudování obchvatu města a zejména jeho centra, který by pro obec znamenal obrovskou úlevu, by byl návrat kamenné dlažby na stávající silnici velice vhodný a plynule by tak navazoval na ostatní zpevněné plochy a společně s nimi pak tvořil kompaktní celek.

Niveleta ploch veřejných prostranství a komunikací byla v průběhu času neustále zvyšována, což je patrné zejména na přilehlých objektech a jejich napojení na tyto plochy. Je proto více než doporučené při provádění rekonstrukcí těchto ploch snižovat niveletu co nejlépe původní. Zároveň je nutné zachovat, případně obnovit původní výškové profily těchto ploch a to ve všech směrech. Nepřípustné je narovnávání profilu do přímky.

5.1.2. Uliční mobiliář a informační systém v MPZ

Město Pilníkov si plně uvědomuje devizu, kterou představuje zachovalý historický půdorys městského jádra. Proto je snaha o vybavení nejen centra odpovídajícím uličním mobiliářem, veřejným osvětlením, informačním systémem, ...

Uliční mobiliář, který se nachází v centrální části Městské památkové zóny Pilníkov, je moderní, v památkové zóně neruší a byl osazen při rekonstrukci Náměstí v roce 2002. Veřejné osvětlení je realizováno standardními stožárovými svítidly. Jedná se o stožáry výšky 7 metrů – silniční osvětlení a 4 metry – osvětlení pěších komunikací. Zdroje jsou standardní (převážně sodíkové výbojky). Typové sestavy svítidel veřejného osvětlení v historickém jádru Pilníkova jsou poplatné standardu 90. let 20. století. Design stožárů a svítidel je relativně unifikovaný. V rámci jednotlivých rekonstrukcí a oprav se postupně vyměňují prvky mobiliáře i stožárové osvětlení (např. při rekonstrukci Náměstí) tak, aby bylo dosaženo souladu k hodnotě centra jako takového.

Město nemá v současnosti zpracovaný podrobný a souhrnný materiál, který by tuto problematiku dopodrobna řešil a současně také reguloval. Ten by měl především obsahovat průzkumnou rešerši o současném stavu drobné architektury ve městě, rešerši z archivních pramenů a celkový návrh, který by obsahoval a reguloval, co vše je možné v Pilníkově použít a naopak čeho se vyvarovat, a dále hrubé návrhy možných řešení v různých konfiguracích.

V tomto dokumentu by pak mělo být zejména uvedeno:

- výška, design, materiál a barva stožárů a svítidel veřejného osvětlení
- design, materiál, barva a umístění odpadkových košů, laviček, hydrantů, ... (včetně možností ponechání stávajících, již použitých prvků)
- obsah, design, materiál, barva a umístění informačního systému ve městě (potvrzení stávajících již použitých prvků)
- sjednocení formy, tvaru, umístění a výrazu vývěsních štítů a reklam v historickém jádru města

Bez tohoto koncepčního a odborného materiálu nemusí být mnohdy i dobrá myšlenka správně pochopena a realizována. Drobná architektura by totiž měla ve všech směrech vytvářet s ostatními prvky a objekty MPZ harmonický, navzájem se doplňující celek.

5.2. MPZ – EXISTUJÍCÍ ZÁSTAVBA, REKONSTRUKCE, DOSTAVBY

5.2.1. Panorama města a pohledové dominanty v MPZ

Panorama historického města ve zvlněné podkrkonošské krajině je tvořeno především hradbou objektů okolo Náměstí rozkládající se na mírném návrší, ze kterého vystupuje věž kostela Nejsvětější Trojice. Panorama města není při dálkových pohledech poškozeno žádnou nevhodnou, zejména výškovou novostavbou.

Při bližším pohledu pak jsou hlavními dominantami MPZ (hlavní městské dominanty) barokní kostel Nejsvětější Trojice a barokní morový sloup. Tyto dominanty se též uplatňují v jednotlivých průhledech v historickém jádru města.

Okolní městská zástavba by měla být jakýmsi ochranným, nárazníkovým pásmem kolem MPZ, které by zajišťovalo zachování stávajícího panoramatu města a dominant MPZ. To znamená, že v tomto území by měla být vyloučena jakákoliv výšková bytová, komerční či jiná zástavba narušující panorama města.

5.2.2. Stávající zástavba v MPZ

Stávající zástavba představuje kvalitní převážně pozdně barokní, klasicistní a prvorepublikovou zástavbu na zachovaném historickém půdorysu původní středověké zástavby města. V historickém jádru zůstala zachována původní uliční síť, a s ní celý historický půdorys středověkého městečka, poměrně věrně zachycují mapy tzv 1. a 2. Vojenského mapování z 18. století a 19. století.

5.2.3. Technický stav objektů v MPZ

Pro posuzování technického stavu historických objektů platí jiná měřítko než pro posuzování technického stavu staveb novodobých. Technický stav objektů nacházejících se v MPZ je, vzhledem ke svému stáří a majetkoprávním vztahům jednotlivých objektů velmi různorodý. Od objektů, jejichž technický stav je velmi špatný či skoro havarijní až po objekty, které jsou po rekonstrukci a jejich stav je možné charakterizovat jako dobrý či dokonce velmi dobrý.

Velká část objektů v MPZ Pilníkov trpí stejným souborem stavebních poruch, které mají svou příčinu ve vzlínající spodní vlhkosti z podzákladí, která má svůj původ v nepropustném povrchu komunikací, v nefunkčních dešťových svodech a kanalizaci, ... Převážná část všech historických objektů v MPZ včetně sklepů je narušena vzlínající vlhkostí z podzákladí. Tato vlhkost způsobuje transfer hydroskopických vodorozpustných solí (převážně síranů, chloridů a nitrátů), které značně poškozují všechny stavby. Důsledkem této poruchy je nejen zatékání atmosférických srážek pod objekty, ale také zatékání do střech a historických krovů, což způsobuje jejich destrukci. Poškození potom vzniká dlouhodobým působením dřevokazného hmyzu či hub a vyvolává nejen ekonomické ztráty, ale především kulturní škody vzniklé ztrátou hodnotných barokních a klasicistních krovů nebo jejich částí.

Jednou z dalších poruch představují například prosakující rozvody splaškové kanalizace uvnitř objektu. Tyto poruchy vznikly v minulosti prasklou kanalizací a způsobily kontaminaci vnitřních nosných konstrukcí a omítek nitráty.

Mezi další poruchy patří dožilé střešní krytiny a oplechování, dožilé původní truhlářské a tesařské konstrukce, dožilé nátěry fasád, klempířských, kovářských, truhlářských a tesařských prvků apod.

1.2.4. Parter objektů v MPZ

Po druhé světové válce byl změněn původní parter mnoha objektů v MPZ. Měnily se tvary výkladních skříní, materiály (dřevo bylo nahrazeno hliníkovými profily), členění, ... Při opravách fasád na mnoha místech zmizely původní římsy, sokl (mnohdy i celý parter) byl obložen nevhodným a neestetickým materiálem. Po společenských změnách po roce 1989, v období bouřlivého rozvoje soukromého podnikání, nebyly při přestavbách řešeny partery vždy odpovídajícím způsobem. Jedná se například o novodobé výkladce z plastu, o dožívající hliníkové výkladce z 80. let 20. století, o nevhodné a nekvalitní plastové nebo textilní markýzy, plastové desky s fóliovými plastovými reklamními nápisy, ...

Je nutné v budoucnu navrátit parterům objektů jejich ztracenou tvář, to znamená tvary, materiály, estetický vzhled a kontinuitu s okolním prostředím MPZ. Doporučujeme

tedy zamyslet se nad rehabilitací parterů v MPZ a získat pro řešení této problematiky i potencionální stavebníky - majitele domů a obchodů. Pro vznik nových kvalitních truhlářských prvků, nebo ještě lépe replik prvků původních, je nutná zejména informovanost těchto případných stavebníků. Je zapotřebí je dostupnou formou seznámit mimo jiné s tím, co je pro město Pilníkov charakteristické a co je či není pro historickou architekturu v Pilníkově vhodné.

1.2.5. Stavebně – historické průzkumy v MPZ

Obec Pilníkov se rozhodla ve zpracovávání již dříve započatých stavebně – historických průzkumů pokračovat. Tyto průzkumy by měly být vedle Programu regenerace vodítkem pro Pracovní skupinu PR Pilníkovska při jednáních s orgány památkové péče, investory, projektanty, MK ČR, ... Při stavebních aktivitách je nutné:

- při zásazích do terénu v MPZ a v přilehlých předměstích je závazně nutné vždy začít s archeologickým výzkumem

1.2.6. Rekonstrukce a nová výstavba v MPZ

Městská památková zóna v Pilníkově byla vyhlášena zejména pro zachování a ochranu kulturně – historické a urbanisticko – architektonické hodnoty městského jádra. Řídícím nástrojem pro výstavbu a činnost v MPZ je, vedle programu regenerace, i platný územní plán. Pro lepší stanovení regulativ a limitů městského centra je vhodné zpracovat územně–plánovací dokumentaci – územní plán centrální zóny (regulační plán MPZ Pilníkov), který by se po schválení Městským zastupitelstvem stal „Městským zákonem“ a vytvořil by tak pevnou regulaci prostorů a vztahů.

1.2.7. Půdní vestavby

Jednou z možností jak zvýšit kapacitu bytového fondu v MPZ je realizace půdních vestaveb na objektech v historickém jádru města. Zástavba v centru je realizována převážně pozdně barokními, klasicistními a v období první republiky přestavěnými objekty. To znamená, že hřebeny střech jsou orientovány z větší části rovnoběžně s komunikacemi a Náměstím. Objekty jsou od sebe odděleny protipožárními štítovými zdmi. Střechy byly v minulosti osvětleny a odvětrány převážně tzv. volskými oky a v ojedinělých případech vikýři (půdy totiž neměly, až na výjimky, obytnou funkci). Některé domy byly při přestavbách v první polovině 20. století zdviženy o patro a podkrovní místnosti jsou tedy osvětleny z štítu či přímo z fasády.

Nově realizované půdní vestavby by neměly být v žádném případě osvětleny z těch částí střech, které se významně uplatňují v dálkových panoramatech, průhledech a významných pohledech na uliční frontu či frontu Náměstí. V návaznosti na tento požadavek je nutné řešit i dispozice budovaných půdních vestaveb. V ostatních případech je možné osvětlit půdní vestavby do dvorů a vnitrobloků, či do ulic a prostranství, která nejsou pohledově exponována. Použití střešních oken není vhodné, stejně jako nevhodné, jednoduché dřevěné mansardy se sedlovou stříškou. Tyto konstrukce často postrádají výtvarný soulad s architekturou objektu a připomínají bezduché „psí boudy“ posazené na šindelovoživičnou nebo plechovou střechu.

Ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Pardubicích a MěÚ Pilníkov je doporučeno vypracování generelu půdních vestaveb. Tento materiál by měl obsahovat všechna architektonicko-památková hlediska výše uvedené problematiky s přihlédnutím ke konstrukčním a technickým možnostem jednotlivých krovů z 19. a první poloviny 20. století. Tento dokument by měl být vypracován v nejbližší možné době, neboť lze předpokládat, že se bude zvyšovat zájem na využívání půdních prostor.

1.2.8. Dvory a vnitrobloky

Pokud podnikatelé v centru města Pilníkov hledají možnosti jak rozšířit prostory pro své podnikatelské aktivity v rámci celého pozemku náležícího objektu, tedy do prostoru dvorů a vnitrobloků je poměrně velké nebezpečí, že jejich využívání bude probíhat živelně pouze s ohledem na maximální výnos a okamžitý zisk. Právě vedení města se musí zasadit o promyšlené využívání těchto prostor, neboť ono je garantem všeobecného veřejného blaha a trvale udržitelného rozvoje. Město by mělo podporovat drobné řemeslnické výroby a služby charakteristické pro město Pilníkov a atraktivní pro obyvatele i návštěvníky města. Územní plán neumožňuje v centru obce vykonávat takové činnosti, kterých negativní vliv překročí hranice pozemku či objektu, proto by měly být takové činnosti vykonávány mimo MPZ v plochách územním plánem k tomu určených a vymezených.

Aby v budoucnu nedocházelo ke konfliktním situacím a nenávratným škodám na prostorové a hmotové skladbě zástavby v památkové zóně, je nutné zpracovat generel dalšího využití vnitrobloků a dvorů. Tento generel by měl řešit:

- maximální zastavěnou plochu ve dvoře (vnitrobloku)
- maximální výšku provozovny ve dvoře
- druh a umístění zeleně
- funkční náplň
- zásobování a odvoz hotových výrobků
- požární a bezpečnostní předpisy
- architektonické řešení dvorní fronty fasád

Generel musí být zpracován v souladu s územně - plánovací dokumentací, na které by měl navázat, a v něm obsažená řešení nesmí narušit samotnou podstatu MPZ.

1.2.9. Problém graffiti

Před lety se v České republice začal objevovat problém Graffiti, který více než architektury a památkáře trápí majitele kulturních památek a objektů nejen v územích MPR a MPZ. I když je již fenomén graffiti na ústupu a přesouvá se do míst k tomu určených, stále se s ním můžeme bohužel setkat. Jako systémový přípravek, který poskytuje určitou ochranu, je např. materiál KEIM Flagranti, který je založen na systému osvědčených silikátových nátěrů KEIMFARBEN.

5.3. FINANČNÍ POTŘEBY PROGRAMU REGENERACE MPZ

Do programů regenerace MPZ jsou zařazeny vyhlášené kulturní nemovité památky v MPZ. V Pilníkově jde konkrétně o tyto objekty:

- 1 Kostel Nejsvětější Trojice, Náměstí
- 2 Morový sloup Nanebevzetí Panny Marie, Náměstí
- 3 Klasicistní kašna, Náměstí
- 4 Měšťanský dům č.p. 28, Náměstí
- 5 Měšťanský dům č.p. 29, Náměstí
- 6 Měšťanský dům č.p. 30, Náměstí
- 7 Měšťanský dům č.p. 31, Náměstí
- 8 Měšťanský dům č.p. 32, Náměstí
- 9 Měšťanský dům č.p. 33, Náměstí
- 10 Měšťanský dům č.p. 34, Náměstí

V části „C - katalog objektů“ tohoto dokumentu jsou popsány všechny výše uvedené vyhlášené kulturní nemovité památky v MPZ Pilníkov včetně zhodnocení aktuálního technického stavu a hrubého odhadu předpokládaných investic, které lze zahrnout do Programu regenerace MPZ.

Předpokládané investice do regenerace MPZ Pilníkov byly v roce 2004 odhadnuty ve výši cca **110,2** milionu Kč s tím, že přesné kalkulace na rekonstrukce či generální opravy nelze bez konkrétních rozpočtů na jednotlivé akce určit. Uvedené finanční částky představují odhad architekta po zkušenostech s rekonstrukcemi obdobných objektů jak z hlediska stáří, památkové ochrany, stupně poškození, velikosti objektu, ...

2. CÍLE PROGRAMU REGENERACE MPZ PILNÍKOV

Cíle Programu regenerace jsou v souladu s ostatními cíli rozvoje města Pilníkov.

Pro město Pilníkov bylo v souladu s Pracovní skupinou Programu regenerace stanoveno několik základních cílů.

2.1. Provedení neodkladných prací na záchranu těch ohrožených objektů a souborů, které se podílejí na památkové podstatě MPZ.

Většina objektů v MPZ se postupně rekonstruuje či již rekonstruovaná je. Mezi budoucí investice města a ostatních vlastníků v rámci programu regenerace MPZ Pilníkov patří akce uvedené v rekapitulaci a u jednotlivých objektů v rámci části „C - katalog objektů“ tohoto dokumentu.

Nad rámec akcí zařazených do programu regenerace MPZ Pilníkov je doporučeno provedení těchto akcí:

- rehabilitace památníku obětem světových válek na Náměstí
- oprava pomníků padlým z války roku 1866 na hřbitově
- rekonstrukce dalších hodnotných objektů v MPZ Pilníkov
- obnova drobné architektury v MPZ Pilníkov
- sladění, výměna a obnova městského mobiliáře
- oprava a rehabilitace historických zádlažeb v MPZ Pilníkov
- dokončení rehabilitace veřejného osvětlení
- dokončení vybudování kvalitního informačního systému
- slavnostní nasvětlení historických objektů v MPZ Pilníkov

V rámci rekonstrukcí objektů v MPZ Pilníkov je nutné zaměřit se zejména na:

- zabezpečení všech historických objektů před důsledky vztlínající vlhkosti z podzákladí
- rehabilitace fasád a uličního parteru
- ochrana fasád a prostranství proti GRAFFITI

2.2. Obnovení a rekonstrukce systému technické infrastruktury (vodohospodářské, energetické, spojové a dopravní).

Technická infrastruktura je v současné době dle možnosti města rekonstruována, jsou vytvářeny podmínky pro ekologické vytápění objektů (plynofikace města byla provedena v letech 1998 – 99). Poměrně ožehavým tématem je v rámci města Pilníkov vybudování veřejné kanalizace s vyústěním do městské ČOV.

2.3. Systematické provádění oprav, modernizace, rekonstrukce a pravidelné údržby domovního a bytového fondu jednotlivých objektů a jejich souborů. Přitom zajistit zachování památkových hodnot a využití objektů a souborů ke vhodným účelům v souladu se zásadami státní památkové péče. Pečovat o urbanistickou a architektonickou úroveň prostředí, včetně vzhledu města a jeho charakteru.

Systematické provádění oprav všech objektů a jejich souborů, které se nacházejí v MPZ Pilníkov.

2.4. Provádět rekonstrukce a úpravy vnějších prostranství (ulic, Náměstí a parků) včetně jejich vybavení malou architekturou a zelení. V souladu se záměry rozvoje města řešit úpravu komunikací.

- Regenerace městské zeleně
- Zpracování projektové dokumentace pro regeneraci MPZ:
 - *Generel půdních vestaveb*
 - *Generel využití dvorů a vnitrobloků*
- Dokončení postupné rehabilitace povrchů v MPZ
- Vybudování nových rezervních parkovacích ploch mimo MPZ
- Dokončení instalace informačního systému v MPZ, který by citlivě reagoval na okolní zástavbu v MPZ
- Sjednocení rázu výkladců, vývěsních štítů a reklam v památkové zóně

2.5. Zastavit vylidňování MPZ stanovením nepřekročitelné hranice plochy bytů v obytných budovách.

Zastavit vylidňování MPZ stanovením a dodržováním nepřekročitelné hranice plochy bytů v obytných budovách, zachováním podílu levnějších (eventuálně městských) bytů pro sociálně slabé a handicapované obyvatele a využít možností snížení nájemného svépomocnou realizací obnovy, rekonstrukce, modernizace a nové výstavby bytů.

V rámci opatření pro udržitelnost života v MPZ Pilníkov je doporučeno stanovit a dodržovat pevné procento nepřekročitelné a nepodkročitelné hranice plochy bytů v rámci objektů se smíšeným funkčním využitím. V žádném případě by nemělo být připuštěno využívání přirozeného centra města převážně ke komerčním účelům nebo na druhou stranu pouze k bydlení.

2.6. Oživovat MPZ ekologicky nezávadnými podnikatelskými a veřejnými provozy, které vytvářejí pracovní příležitosti pro obyvatele města a jeho okolí, uspokojují potřeby obyvatel i návštěvníků a přiměřeně využívají vhodné objekty obnovovaných památek. V souladu s tím stimulovat žádoucí změny vlastnictví a působit proti spekulativním postupům.

V MPZ se nachází zvýšená koncentrace provozoven služeb. Je nutné zajistit, aby tyto provozovny používaly ekologické technologie. V MPZ se nenachází žádný výrazný znečišťovatel životního prostředí.

2.7. Pečovat o kvalitu přírodních složek životního prostředí a jeho ekologickou stabilitu.

O kvalitu přírodních složek životního prostředí a o jeho ekologickou stabilitu je pečováno dostatečným způsobem (např. kvalitní údržba městské zeleně). Problémem

však zůstává kvalita životního prostředí celého regionu, protože MPZ není možné od ostatního území regionu oddělit.

2.8. Vyvolávat a podporovat kulturní a osvětové činnosti, které podněcují zájem o ochotu obyvatel města podílet se na regeneraci. Budovat informační systém o území a prohlubovat znalosti o MPZ Pilníkov.

Pro zachování života centra Pilníkova je nezbytně nutné podporovat kulturní a společenské akce pořádané v území MPZ Pilníkov a takové i aktivně vyvolávat. Rovněž je nutná osvěta jak místních obyvatel, tak návštěvníků.

Dále by bylo vhodné zrealizovat např. turistickou poznávací a naučnou trasu po památkách města Pilníkov a podporovat další kulturní akce v MPZ.

3. ZÁVĚREČNÁ DOPORUČENÍ A REKAPITULACE PROGRAMU REGENERACE MPZ PILNÍKOV

Tato kapitola rekapituluje požadavky Programu regenerace MPZ Pilníkov (zpracovaného dle vyhlášky vlády ČR č. 209/92 z 25. března 1992) na projektové práce a památkovou péči a stanovuje regulativa pro novou výstavbu, rekonstrukce a stávající zástavbu v MPZ.

3.1. PROJEKTOVÉ PRÁCE

3.1.1. Regulační plán MPZ Pilníkov

Před zahájením prací, které povedou k obnově dlažeb v dalších částech MPZ, je nutné v první řadě provést inventarizaci povrchů chodníků a komunikací v MPZ. Následně je nutné zpracovat **generel zádlažeb** v historickém jádru města. Tento

3.1.2. Generel zádlažeb

Před zahájením prací, které povedou k obnově dlažeb v dalších částech MPZ, je nutné v první řadě provést inventarizaci povrchů chodníků a komunikací v MPZ. Následně je nutné zpracovat generel zádlažeb v historickém jádru města. Tento generel by měl řešit způsob zadláždění jednotlivých, dosud nezadlážděných ulic a prostranství v MPZ, konkrétně by měl odpovědět na otázku jaký materiál použít v kontextu historického prostředí (např. přírodní kámen, žulová kostka, vápencovo – čedičová mozaika, eventuálně a pouze na odůvodněných plochách zámková dlažba, dlažba BEST, ...). Generel by měl být zpracován v dostatečném měřítku s odpovídajícím stupněm architektonického detailu, včetně spárořezů dlažeb, zakončení dlažeb u obrubníků a objektů. Obecně by se však mělo stát pravidlem: pokud se pod asfaltovým povrchem ukrývá původní zádlažba, je vhodné, aby byla rehabilitována (samozřejmě s výjimkou silnice I. třídy č.16).

Podkladem pro zpracování generelu zádlažeb by měl být předem zpracovaný stavebně – historický průzkum zádlažeb na území MPZ.

3.1.3. Generel drobné architektury

Město nemá v současnosti zpracovaný podrobný a souhrnný materiál, který by řešil problematiku mobiliáře, veřejného osvětlení a drobné architektury a současně jej také reguloval. Ten by měl především obsahovat průzkumnou rešerši o současném stavu drobné architektury ve městě, rešerši z archivních pramenů a celkový návrh, který by obsahoval a reguloval, co vše je možné v Pilníkově použít a naopak čeho se vyvarovat, a dále hrubé návrhy možných řešení v různých konfiguracích.

V tomto dokumentu by pak mělo být zejména uvedeno:

- výška, design, materiál a barva stožárů a svítidel veřejného osvětlení
- design, materiál, barva a umístění odpadkových košů, laviček, hydrantů, ... (včetně možností ponechání stávajících, již použitých prvků)
- obsah, design, materiál, barva a umístění informačního systému ve městě (potvrzení stávajících již použitých prvků)

- sjednocení formy, tvaru, umístění a výrazu vývěsních štítů a reklam v historickém jádru města

3.1.4. Generel půdních vestaveb

Nově realizované půdní vestavby by neměly být v žádném případě osvětleny z těch částí střech, které se významně uplatňují v dálkových panoramatech, průhledech a významných pohledech na uliční frontu či frontu Náměstí. V návaznosti na tento požadavek je nutné řešit i dispozice budovaných půdních vestaveb. V ostatních případech je možné osvětlit půdní vestavby do dvorů a vnitrobloků, či do ulic a prostranství, která nejsou pohledově exponována. Použití střešních oken není vhodné, stejně jako nevzhledné, jednoduché dřevěné mansardy se sedlovou stříškou. Tyto konstrukce často postrádají výtvarný soulad s architekturou objektu a připomínají bezduché „psí boudy“ posazené na šindelovoživičnou nebo plechovou střechu.

3.1.5. Generel zástavby ve dvorech a vnitroblocích

Aby v budoucnu nedocházelo ke konfliktním situacím a nenávratným škodám na prostorové a hmotové skladbě zástavby v památkové zóně, je nutné zpracovat generel dalšího využití vnitrobloků a dvorů. Tento generel by měl řešit:

- maximální zastavěnou plochou ve dvoře (vnitrobloku)
- maximální výšku provozovny ve dvoře
- druh a umístění zeleně
- funkční náplň
- zásobování a odvoz hotových výrobků
- požární a bezpečnostní předpisy
- architektonické řešení dvorní fronty fasád

Generel musí být v souladu s ostatními stupni územně – plánovací dokumentace, na které by měl navázat, a v něm obsažená řešení nesmí narušit samotnou podstatu MPZ.

3.1.6. Urbanistická ekonomie

Je doporučeno dlouhodobě zkoumat z ekonomického hlediska širší vztahy MPZ vůči městu a jeho spádovému území – regionu. Tyto průzkumy by měly být rozšířeny o základní demografické údaje, které pomohou odhadnout kupní sílu obyvatelstva. Dále je vhodné využít údaje z anketních dotazníků (speciálně postavených na problematiku MPZ Pilníkov), rozeslaných majitelům nemovitosti v MPZ.

Celá práce by měla být zakončena prověřením ekonomické návratnosti dostaveb proluk v památkové zóně a zřehledněním poptávky podnikatelů po nebytových prostorách vhodných k podnikání. Dále by existoval podklad pro regulaci nevhodných a nedůstojných podnikatelských aktivit v historickém jádru města a bylo by možné stanovit prognózu ekonomického vývoje v MPZ do roku cca 2020.

3.2. PAMÁTKOVÁ OCHRANA

3.2.1. Stavebně historické průzkumy

Je více než doporučeno pokračovat ve zpracovávání stavebně – historických průzkumů objektů v MPZ. Z toho vyplývá povinnost, při přestavbách a rekonstrukcích všech objektů v MPZ (nejen zapsaných kulturních památek) závazně provádět jejich SHP.

3.2.2. Archeologické výzkumy

Při zásazích do terénu v MPZ a v přilehlých předměstích je závazně nutné vždy začít s archeologickým výzkumem.

3.3. NOVÁ VÝSTAVBA A REKONSTRUKCE OBJEKTŮ

3.3.1. Rekonstrukce objektů

Městská památková zóna v Pilníkově byla vyhlášena proto, aby byly zachovány kulturně – historické a urbanisticko - architektonické hodnoty městského jádra. Řídícím nástrojem pro výstavbu a provoz v MPZ je, vedle programu regenerace, územní plán obce Pilníkov. Pro lepší a především závazné stanovení regulativ a limitů městského centra by bylo vhodné zpracovat podrobnější územně–plánovací dokument – regulační plán MPZ Pilníkov, který by byl právně závazný a stal by se tak jedním z nejdůležitějších dokumentů v rámci ochrany MPZ. I přes současnou neexistenci výše uvedeného materiálu je nutné dodržet stávající uliční čáry a blokové uspořádání, které vyplynulo z původní komunikační sítě a z historického vývoje města.

3.3.2. Půdní vestavby

Na základě zdůvodnění v kapitole 1.2.7. navrhuje, aby nově realizované půdní vestavby nebyly osvětleny z těch částí střech, které se významně uplatňují při dálkových panoramatech, průhledech a významných pohledem na uliční frontu či frontu Náměstí. V návaznosti na toto řešení je nutné dořešit i dispozice budovaných půdních vestaveb. V ostatních případech doporučujeme osvětlit půdní vestavby do dvorů a vnitrobloků, či do ulic a prostranství, která nejsou tolik pohledově exponována. Použití střešních oken není vhodné, stejně jako nevzhledné, jednoduché dřevěné mansardy se sedlovou stříškou. Tyto konstrukce často postrádají výtvarný soulad s klasicistní architekturou objektu a připomínají bezduché „psí boudy“ posazené na šindelovoživičnou nebo plechovou střechu.

3.3.3. Dvory a vnitrobloky

Pokud podnikatelé v centru města Pilníkov hledají možnosti jak rozšířit prostory pro své podnikatelské aktivity v rámci celého pozemku náležícího objektu, tedy do prostoru dvorů a vnitrobloků je poměrně velké nebezpečí, že jejich využívání bude probíhat živelně pouze s ohledem na maximální výnos a okamžitý zisk. Právě vedení města se musí zasadit o promyšlené využívání těchto prostor, neboť ono je garantem všeobecného veřejného blaha a trvale udržitelného rozvoje. Město by mělo podporovat drobné řemeslnické výroby a služby charakteristické pro město Pilníkov a atraktivní pro obyvatele i návštěvníky města. Územní plán neumožňuje v centru obce vykonávat takové činnosti, kterých negativní vliv překročí hranice pozemku či objektu, proto by

měly být takové činnosti vykonávány mimo MPZ v plochách územním plánem k tomu určených a vymezených.

3.4 ZÁSTAVBA V MPZ

3.4.1. Funkční využití objektů

U srovnatelných měst v Česku i v Evropě je možné pozorovat vlivy jednotlivých funkcí a jejich zastoupení v rámci objektů v městských centrech. Základními funkcemi jsou bydlení a služby, které by měly být udržovány v historicky, vývojem daném ideálním poměru. Ten se může do budoucna mírně měnit, dle aktuálních požadavků jednotlivých generací, ale jakékoliv větší vychýlení rovnováhy těchto funkcí vede k postupnému úpadku takových center. Takové vychýlení je možné bohužel pozorovat i v rámci centra Pilníkova, kde dochází k utlumování služeb, které však lze v současnosti pokládat za dočasné, dané zejména světovou hospodářskou krizí a jejími dopady na ekonomickou situaci obyvatel.

Právě promíšenost jednotlivých funkčních složek a to jak základních tak jejich podsložek (bydlení - vlastnické, nájemní, sociální... služby - prodej, stravování, občanské vybavení...) je jednou ze základních podmínek udržitelného života nejen center měst. Monofunkčnost centra měst jednoznačně zabíjí, ať se jedná o funkci bydlení nebo služby.

I v MPZ Pilníkov je tedy nutné zachovávat rozmanitost funkcí a dále ji rozvíjet a podporovat. Jedná se o využití parteru jednotlivých objektů pro podnikatelské činnosti, jejichž negativní vlivy nebudou přesahovat hranice těchto objektů (prodej zboží, provoz restaurací, kaváren a občerstvení, další služby). Ostatní podlaží a podkroví by měla být využívána pouze k bydlení. Výjimku v případě centra Pilníkova tvoří objekty občanského vybavení - městský úřad a škola, kde nejsou podlaží nad parterem využita k bydlení. Dále je možno využívat v oprávněných případech vyšší podlaží pro ubytování.

V rámci opatření pro udržitelnost života v MPZ Pilníkov je doporučeno stanovit a dodržovat pevné procento nepřekročitelné a nepodkročitelné hranice plochy bytů v rámci objektů se smíšeným funkčním využitím. V žádném případě by nemělo být připuštěno využívání přirozeného centra města převážně ke komerčním účelům nebo na druhou stranu pouze k bydlení.

3.4.2. Niveleta ploch veřejných prostranství a komunikací

Niveleta ploch veřejných prostranství a komunikací byla v průběhu času neustále zvyšována, což je patrné zejména na přilehlých objektech a jejich napojení na tyto plochy. Je proto více než doporučené při provádění rekonstrukcí těchto ploch snižovat niveletu co nejlépe původní. Zároveň je nutné zachovat, případně obnovit původní výškové profily těchto ploch a to ve všech směrech. Nepřípustné je narovnávání profilu do přímky.

3.4.3. Ochranné pásmo okolní zástavby

Okolní městská zástavba by měla být jakýmsi ochranným, nárazníkovým pásmem kolem MPZ, které by zajišťovalo zachování stávajícího panoramatu města a dominant MPZ. To znamená, že v tomto území by měla být vyloučena jakákoliv výšková bytová, komerční či jiná zástavba narušující panorama města.

4. ZÁSADY REGENERACE MPZ PILNÍKOV

V této kapitole je uveden souhrn obecných zásad obnovy jednotlivých objektů a jejich částí, vhodná a doporučovaná řešení a na druhou stranu i řešení nepřijatelná, nevhodná či nedoporučovaná. Tato kapitola by měla sloužit jako základní vodítko pro předprojektovou a projektovou přípravu jednotlivých akcí regenerace. V každém případě je nutné dodržovat obecně závazné předpisy vyšší právní síly. V případě rozporu některé z uvedených zásad s takovým předpisem, má předpis právně přednost.

4.1. VŠEOBECNÉ

- za doložitelnou či původní podobu je považována taková podoba, ve které byl objekt či jeho část před opravami, úpravami, přestavbou apod. degradující její vzhled (např. zjednodušující opravy fasád, kdy byly odstraněny či zakryty ozdobné prvky, výměna oken či dveří nerespektující jejich původní vzhled, materiál, členění a barevnost apod.)
- u každého objektu je nutno dohledat co možná nejvíce podkladů pro určení původního vzhledu (v rámci podrobného stavebně-historického průzkumu), zejména starých fotografií, plánů a náčrtů
- při obnově objektů musí být respektována a zachována historická parcelace a objem objektu
- při obnově objektů dodržet stávající uliční čáru a stávající blokové uspořádání
- u památkově chráněných a charakter MPZ utvářejících a doplňujících objektů dodržovat původní historický sloh
- přiměřenost aplikace původního, doložitelného vzhledu je nutno řešit u každého objektu individuálně a případné odchylky od tohoto vzhledu je nutno dostatečně zdůvodnit
- každý objekt posuzovat individuálně, a to i objekty, které nejsou zapsány v seznamu nemovitých kulturních památek
- nenavyšovat užitnou plochu objektů nástavbami, ale maximálně využít stávajících prostor a ploch
- omezit přístavby do dvorních traktů, v odůvodněných případech využívat vestavby ve dvorech k bytové a podnikatelské činnosti za podmínky, že si objekty zachovají charakter drobných, nízkých staveb
- před započítím projekčních prací, v rámci přípravných prací je bezpodmínečně nutné zpracovat stavebně-historický a stavebně-technický průzkum oprávněnou, odborně způsobilou osobou
- z objektů odstranit nekvalitní plastové nebo textilní markýzy,
- preferovat dálkové vytápění objektů, individuální plynovými kotly, event. elektrickými kotly nebo přímotopy
- případné oplocení bude provedeno jako zděné plné, omítnuté, ocelové kované nebo s omítnutými zděnými pilíři a podezdívkou a kovanými event. dřevěnými poli
- před započítím provádění rozsáhlejších zemních prací je nutné provést archeologický průzkum

4.2. OBNOVA FASÁDY

- fasády v žádném případě nezateplovat
- původně byl sokl u většiny objektů obložený kamenem - v rámci oprav obnovit původní kamenný, případně opravit stávající, min. však sokl rozlišit a odlišit materiálově (např. mírně předsazený betonový) a barevně
- obnovit římsy na původních místech, v původním rozsahu a profilu
- bezpodmínečně provést průzkum barevnosti a dle výsledků navrhnout barevné řešení (i s ohledem na barevné řešení sousedních objektů)
- úplně odstranit nevhodné (zejména akrylátové) nátěry/nástříky fasád
- jednoznačně preferovat vápenný nátěr, bez výjimky nelze používat olejové, silikonové apod. barvy
- při obnově používat pouze pastelové odstíny barev, pokud nebyl provedeným průzkumem zjištěn jiný původní odstín
- obnova ozdobných prvků fasády v doložitelné podobě, příp. v podobě typické pro srovnatelné objekty (místně, dobově, stylově...)
- odstranění vyústění odtahů nevyužívaných plynových podokenních topidel, v případě že jsou topidla užívána, nahradit stávající vzhledově rušící vyústění za esteticky vhodnější, nerušící
- ve vnitroblocích byla z velké části zjednodušená fasáda, která je v současnosti povětšinou velmi zanedbaná - fasády ve vnitroblocích opravit
- odstranění kabelů vedoucích po fasádách, či kabelů zavěšených mezi jednotlivými objekty
- v nejvyšší možné míře odstranit instalační nebo elektrické skříně či je přemístit mimo pohledově exponovaná či méně pohledově exponovaná místa
- vhodné reklamy - odstranit rušící (především unifikovaná světelná reklamní zařízení a velkoplošné reklamy)
- přiznat zadržná okna a otvory, jednak šambránami, vytvořením mělké niky a také barevně (plocha „okna“ barevně totožná s převažující barvou fasády, šambrány apod. barevně totožné s ozdobnými prvky u zachovaných oken)
- další komíny na fasádě (zděné s vložkou pro odvod spalin, či větrací) povolovat jen v pohledově neexponovaných místech a pouze v krajních případech, kdy není možné jiné řešení
- na fasádu neumisťovat satelity a jiná anténní zařízení (např. antény mikrovlnných zařízení) ani jiná technologická zařízení (tepelná čerpadla, klimatizační zařízení apod.)

4.3. OBNOVA STŘECHY

- zachovat případně obnovit původní tvar, sklon a výšku střechy
- jako střešní krytinu preferovat v místě původní červené střešní tašky a břidlicovou šablonu (možno nahradit cementovláknitými šablonami odpovídajících rozměrů a barevnosti)
- omezit použití falcovaných plechů jako střešní krytiny (žárově zinkovaných, titan-zinkových, hliníkových nebo měděných)
- nepoužívat v místě netradiční asfaltové šablony, asfaltovou šindel, plechové šablony imitující střešní tašky, vlnitý nebo trapézový plech, poplastované plechové krytiny

- pro klempířské prvky - okapový systém, okapnice, lemování střešních ploch, zastřešení příp. oplechování požárních zídek, parapety... - preferovat pozinkovanou ocel, titanizinek, případně měď, v žádném případě nelze použít plast
- instalovat kovové lopatkové (sněhové háky), tyčové, event. deskové sněhové zábrany nebo historické s kulatinou, neinstalovat sněhové zábrany celoplošné ani žebříkové
- preferovat využívání světlovodů před střešními okny
- střešní okna jen na pohledově neexponovaných místech, vikýře dle původních příp. respektujících architektonický ráz objektu (posuzovat individuálně) a především hmotově na něj navazující (přiměřené dimenze)
- obnovovat komíny s tradičně tvarovanou hlavou
- komíny se zachovaným původním vzhledem neodstraňovat ani nepřestavovat (zachovat jejich vzhled)
- na střechu neinstalovat fotovoltaické panely, větrné turbíny, větrníky a jiná technologická zařízení výroby elektrické energie
- antény a satelity společně pro celý objekt na pohledově neexponovaných místech

4.4. OBNOVA LOUBÍ

- u vnějších oblouků obnovit jejich původní lemování, bosáž
- barevnost prostor loubí realizovat v původní barevnosti zjištěné provedeným průzkumem
- kamenná dlažba v podloubí, musí vykazovat dostatečnou pevnost, vzhledovou stálost a životnost
- původní dlažba musí být bezpodmínečně zachovaná
- materiál konkrétních prvků musí být zvolen jednak dle historické doložitelnosti a dále dle namáhání jednotlivých úseků podloubí
- tloušťku kamenné dlažby je možné změnit dle zvyklostí jednotlivých dodavatelů a jejich zkušeností s konkrétními materiály či prvky, nesmí tak však dojít ke zhoršení jejich vlastností a vzhledu zejména nesmí dojít ke zhoršení jejich mechanických vlastností
- velikost spáry a použitý materiál by měly být navrženy s ohledem na předpokládané objemové změny dlažby, aby nedošlo k jejímu poškození

4.5. OBNOVA VÝKLADCŮ

- pokud je možné doložit, zachovat původní členění, materiál (preferováno dřevo / sklo) a barevnost výkladce (určená na základě průzkumu barevnosti), v případě budování výkladce nového v co nejvyšší možné míře původní členění, materiál a barevnost respektovat
- zvážit vhodnost obnovení výkladců předsazených před fasádu (zejména před fasádu v loubí), pokud jsou doložitelné (např. staré fotografie, případně stopy v dlažbě, event. ve stropu)
- zachovat, obnovit původní prvky výkladců (doložené např. původními fotografiemi)
- navrátit označení obchodů do nadsvětlíků výkladů

- v místech výkladců, kde lze identifikovat nebo doložit dřívější použití obloukového skla, toto sklo obnovit a nenahrazovat sklem přímým nebo plnou výplní - dřevem, plechem apod.
- při nutnosti výměny historického výkladce (v případě havarijního stavu bez možnosti jeho obnovy) musí být původní výkladec podrobně zaměřen a musí být provedeny stavebně-technické, stavebně-historické průzkumy, které budou využity při návrhu výkladce nového
- tvar výkladce bez oblouků pokud není historicky doložitelný, v krajním, odůvodněném případě oblouky navazující na tvar klenby loubí apod. - jedná se o ahistorizující prvek (původní výkladce měly zpravidla pravoúhlé tvary)

4.6. REKLAMA A VÝVĚSNÍ ŠTÍTY

- na chráněné objekty neumísťovat reklamní zařízení, případné reklamy, firemní štítky, označení provozovny apod. posuzovat individuálně zejména pak jejich vzhled a umístění v rámci objektu
- z objektů odstranit plastové desky s fóliovými plastovými reklamními nápisy apod.
- doporučuje se použití písmomalířské práce na sklo nebo na fasádu
- vývěsní štíty by měly být stylově sjednoceny a neměly by tvořit nesourodou směs log a označení výrobců
- případné reklamní plochy realizovat z přírodních materiálů - dřeva, kovu,...

4.7. OBNOVA VSTUPŮ A VSTUPNÍCH DVEŘÍ

- jednoznačně preferovaným materiálem pro výrobu nových dveří a rámu je dřevo s ocelovými příp. mosaznými apod. funkčními prvky a doplňky (ozdobné mříže, kliky, kování...) / v žádném případě nelze použít plast ani hliník
- v případě výměny dveří za nová musí dveře zachovávat původní rozměry, členění a celkový vzhled (alespoň rámcově)
- v případě, že se nedochovaly dveře původní, využít pro návrh nových dveří staré fotografie, plány apod., pokud nejsou k dispozici ani ty, pak vytvořit dveře nové, dle dochovaných v obdobných objektech (porovnatelných dobou výstavby a převládajícím stavebním stylem)
- obnovit prosklené nadsvětlíky, které jsou v současnosti z velké míry zazděné
- v případě, že jsou součástí vstupů schody, je doporučeno používat plnoprofilové kamenné stupně, betonové s obkladem či jiná řešení jen v odůvodněných případech
- dveře do obchodů, u kterých je to možné doložit fotem, z plánů nebo dodnes patrnými stopami v místě vstupu, obnovit s ven otevíranými „okenicemi“
- kování, kliky a další funkční prvky v co nejvyšší možné míře ladící s dveřmi (moderní kliky, dodatečné bezpečnostní zámky, moderní závěsy a panty...)
- poštovní schránky umísťovat mimo pohledově exponované části, ve výjimečných případech je možné umístit schránky na pohledově exponovaných místech, pak bezpodmínečně nesmí svým vzhledem tvarem, velikostí, barvou apod. rušit

- pokud jsou osazeny původní vstupní dveře, pak jednoznačně preferovat jejich obnovení před výměnou
- obnovit a ošetřit původní kamenné portály včetně oprav ozdobných prvků na nich
- na základě průzkumu obnovit původní nátěry kamenných prvků, v případě jejich zachování tyto ošetřit

4.8. OBNOVA OKEN

- jako materiál rámu jednoznačně preferovat dřevo, s ocelovými, mosaznými apod. funkčními a ozdobnými prvky / v žádném případě neosazovat okna plastová, ocelová nebo hliníková
- v co nejvyšší možné míře respektovat původní historické rozměry okenních otvorů, okenních profilů a původní členění oken (rámy oken co možná nejsubtilnější, klasická, u v současnosti masově vyráběných standardních eurooken jsou rámy oproti oknům původním v mnoha případech i dvakrát silnější, což výrazně mění celkový architektonický ráz celé fasády)
- okenní křídla otvíravá, ve výjimečných případech pevné zasklení (zejména pokud je historicky doložitelné), v žádném případě křídla vyklápěcí
- preferovat špaletová okna před okny jednoduchými, dvojitými či zdvojenými
- vnější okno předsazené před fasádu, otvíravé ven, v případě použití oken jednoduchých plocha okna co nejbližší vnější fasádě
- u valné většiny oken byl kamenný parapet, pro jeho obnovu je možné použít vedle kamene přírodního, který je jednoznačně preferován, ale i jeho imitaci (v žádném případě však ne umělohmotnou nebo keramickou!)
- zachovat, příp. obnovit ozdobné prvky okolo oken - šambrány (v některých případech chybí pouze část těchto prvků)
- na fasádě přiznat zazděná okna a otvory, jednak šambránami, vytvořením mělké niky a také barevně (plocha „okna“ barevně totožná s převažující barvou fasády, šambrány apod. barevně totožné s ozdobnými prvky u zachovaných oken)

4.9. OBNOVA VNITŘNÍ DISPOZICE OBJEKTU

- půdorysná dispozice objektu musí být v nejvyšší možné míře zachována původní

4.10. OBNOVA KROVU

- zachovat v nejvyšší možné míře původní prvky krovu
- v případě celkové přestavby krovu, vynucené např. celkovým havarijním stavem, musí být v nejvyšší možné míře zachován původní konstrukční systém, rozměry jednotlivých prvků, vzhled a materiál
- nahrazování a opravy jednotlivých částí prvků bez použití příložkování (např. protézování)

- používání vložených ocelových prvků omezit na nezbytně nutnou mez, v ideálním případě se použití takových prvků úplně vyhnout
- půdní vestavby nesmí v žádném případě zasahovat do konstrukčních prvků krovu - tyto musí být zachovány zcela původní a mohou se stát součástí interiéru

4.11. OBNOVA VNITŘNÍCH PROSTOR

- zachovat v nejvyšší možné míře původní prvky (zábradlí, schodiště, dlažba, dveře, mříže, poštovní schránky apod.)
- v případě výměny původního prvku za nový z důvodu havarijního, neopravitelného stavu je nutné v co nejvyšší možné míře zachovat jeho charakter a vlastnosti (rozměry, členění, materiál, barevnost, způsob ukotvení apod.)
- nové, vkládané prvky musí respektovat a navazovat na celkové řešení společných prostor
- preferovat původní materiály - kamenná dlažba, litinová zábradlí, teraco, dřevěné dveře atd. (zejména se vyhýbat plastům)

4.12. OBNOVA OSTATNÍCH OBJEKTŮ - SOCHY, SOUSOŠÍ, KAŠNA

- restaurátorské zásahy může provádět pouze oprávněná osoba
- pravidelně provádět ošetření kamenných prvků / jejich odsolení a hydrofobizace
- musí být prováděna pravidelná kontrola statiky objektů
- podrobnější podmínky a doporučení jsou uvedena v příloze v kapitole „RESTAUROVÁNÍ SOCHAŘSKÝCH A KAMENICKÝCH PRVKŮ“

4.13. OBNOVA VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

- při obnově, opravách a rekonstrukcích využívat původní materiály a zachovat příp. obnovit původní strukturu a členění povrchů.
- použití betonové dlažby je možné pouze ve výjimečných dostatečně odůvodněných případech

C

KATALOG OBJEKTŮ

PILNÍKOV

Program regenerace MPZ Pilníkov

aktualizace 2014

Rekapitulace objektů

	Kostel Nejsvětější Trojice			technický D	památkový A+	architektonický A	
celková rekonstrukce objektu včetně restaurátorských prací	zahájení 2014	ukončení 2015	investice 60 000 000,- Kč	vlastník 20%	město 5%	podpora 75%	
	Sloup se sousoším Nanebevzetí Panny Marie			technický C	památkový A+	architektonický A	
oprava a ošetření kamenných prvků	zahájení -	ukončení -	investice 600 000,- Kč	vlastník -	město 50%	podpora 50%	
	Kašna			technický C	památkový A	architektonický B	
oprava nádrže	zahájení -	ukončení -	investice 50 000,- Kč	vlastník -	město 50%	podpora 50%	
výměna vysrávek kamenného podstavce	zahájení -	ukončení -	investice 15 000,- Kč	vlastník -	město 80%	podpora 20%	
	Náměstí č.p.28			technický C	památkový A	architektonický A	
oprava fasády	zahájení -	ukončení -	investice 600 000,- Kč	vlastník 60%	město 10%	podpora 30%	
rekonstrukce střechy	zahájení -	ukončení -	investice 300 000,- Kč	vlastník 80%	město -	podpora 20%	
	Náměstí č.p.29			technický C	památkový A	architektonický A	
oprava fasády	zahájení -	ukončení -	investice 600 000,- Kč	vlastník 60%	město 10%	podpora 30%	
	Náměstí č.p.30			technický C	památkový A	architektonický B	
oprava fasády	zahájení -	ukončení -	investice 600 000,- Kč	vlastník 60%	město 10%	podpora 30%	
výměna okapů a svodů	zahájení -	ukončení -	investice 40 000,- Kč	vlastník 80%	město -	podpora 20%	
	Náměstí č.p.31			technický A	památkový A	architektonický B	
žádná akce není evidována	zahájení -	ukončení -	investice -	vlastník -	město -	podpora -	
	Náměstí č.p.32			technický B	památkový A	architektonický A	
oprava fasády	zahájení -	ukončení -	investice 600 000,- Kč	vlastník 60%	město 10%	podpora 30%	

Náměstí č.p.33

technický
B

památkový
A

architektonický
B

oprava fasády do dvora a v průchodu

zahájení
-

ukončení
-

investice
300 000,- Kč

vlastník
-

město
70%

podpora
30%

Náměstí č.p.34

technický
B

památkový
A

architektonický
B

oprava fasády

zahájení
-

ukončení
-

investice
600 000,- Kč

vlastník
-

město
70%

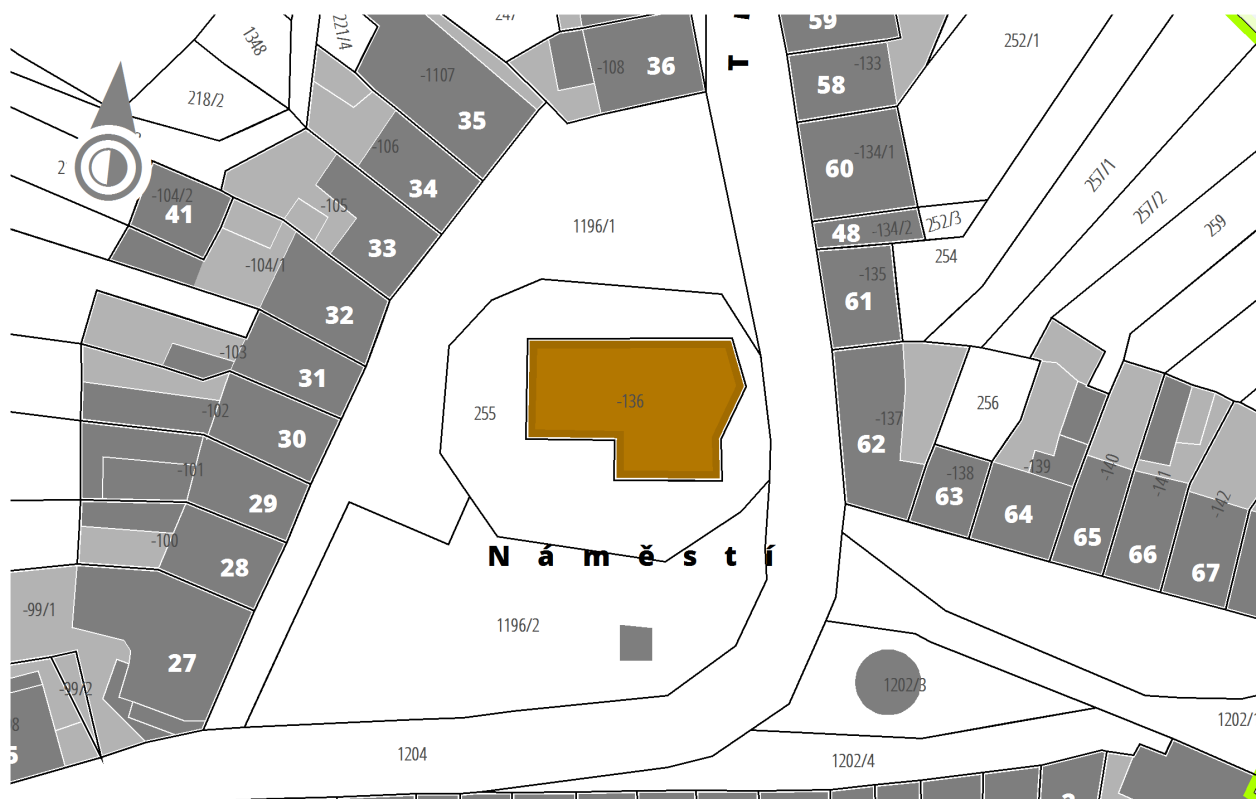
podpora
30%

Kostel Nejsvětější Trojice

Základní údaje

pozemek:	st.136 k.ú. Pilníkov I (720615)
vlastník objektu:	Římskokatolická farnost - arciděkanství Trutnov I Školní 155, Trutnov
památková ochrana:	nemovitá kulturní památka rejstř. číslo: 26810/6-3630 kostel Nejsvětější Trojice
typ objektu:	sakrální stavba - kostel

Stavebně - historický popis objektu

Církevní stavba, hlavní dominanta centra města. Kostel se nachází uprostřed Náměstí na mírném návrší. Původní dřevěný utrakvistický kostel Nejsvětější Trojice z let 1357 se zděnou renesanční věží z roku 1605 (Beatrix Eleonora Zilvarová), byl s ohledem na značnou zchátralost v letech 1769 - 1772 nahrazen zděným, pozdně barokním s prvky rokoka dle původně nerealizovaného projektu z roku 1726 od rakouského architekta Antona Erharda Martinelliho (1684-1747). Jedná se o sálovou jednodílnou stavbu s přizedními pilíři, ukončenou presbytářem o polokruhovém závěru, s hranolovou renesanční

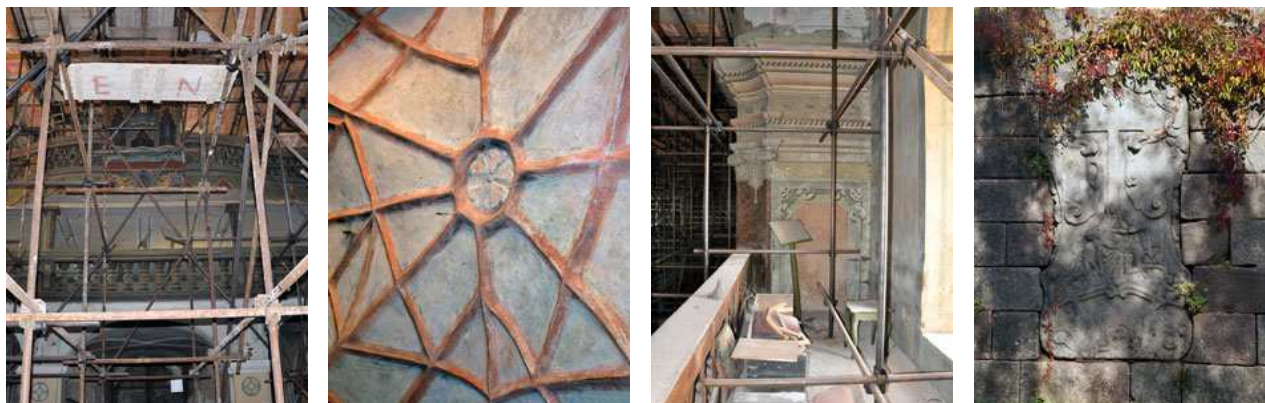
věží krytou barokní helmicí na jižní straně. V chrámové lodi se nachází třiramenná zděná kruchta na sloupcích. Zaklenutí presbytáře a oratoře čtvercového půdorysu je plackou. Zaklenutí prostor v podvěží je valenou klenbou se síťovým vzorem. Sochy sv. Cyrila a sv. Metoděje umístěné ve výklencích po stranách hlavního vstupu v průčelí kostela (dílo sochaře Heinricha Wagnera ze Dvora Králové). Po velkém požáru v roce 1820 (při kterém došlo i k roztavení zvonů ve věži) byl kostel roku 1830 obnoven. Velkou opravou prošel kostel ještě v roce 1904. Po mnoha letech postupného chátrání (zejména od 60. let 20. století) došlo v roce 2006 ke zřícení jednoho klenbového pole v chrámové lodi. V současnosti je kostel uzavřen veřejnosti a provádějí se nejnutnější opravy. Církevním účelům slouží na kapli přebudovaná sakristie. Současné zařízení kostela je ve stylu rokoka z konce 18. století. Jedná se zejména o kombinaci retáblového oltáře s ilusivní malbou, dotvářející oltář v pozadí a kazatelnu s figurální reliéfní výzdobou od Martina Krupky. Část vybavení byla demontována a nachází se v sousedních Vlčicích.

Dekretem Josefa II. z roku 1784 byl zrušen hřbitov přiléhající ke kostelu. Roku 1848 pak proběhly rozsáhlé úpravy návrší u kostela, byly vybudovány terasy a upraven okolní terén. Do zdi terasy byly vloženy dva z původních náhrobků ze zrušeného hřbitova. Zároveň s těmito úpravami byla postavena kamenná kašna.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele
- Umělecké památky Čech
- další zdroje (internetové stránky města Pilníkov, kronika...)

Stav objektu

technický

D

památkový

A+

architektonický

A

Technický stav objektu jako celku je havarijní. V roce 2006 došlo ke zřícení jednoho klenbového pole v chrámové lodi a ke zřícení klenby v sakristii. Od té doby probíhají intenzivně (s přihlédnutím k finančním možnostem) záchranné práce, aby se stav objektu alespoň stabilizoval. V rámci těchto prací byla provedena oprava části střešního pláště (na hlavní chrámové lodi proběhla výměna cca.1/3 krytiny z pálených tašek) včetně výměny nefunkčních okapů a svodů, výměna velmi poškozených dřevěných částí krovu střechy a ztužení střešní konstrukce dodatečnými ocelovými prvky a oprava klenby v sakristii. Dále je ve vnitřním prostoru kostela instalováno lešení, které podepírá a staticky zajišťuje zbylé části zastropení, zejména kleneb. V současnosti jsou pokles kleneb a praskliny v nich natolik rozsáhlé, že se lze oprávněně domnívat, že po odstranění podpůrného lešení by došlo k jejich zřícení. Dalším opatřením pro zajištění statiky objektu - chrámové lodě - bylo ztužení ocelovými táhly protaženými oválnými okénky a do traverz, čímž je zamezeno rozestupování chrámových zdí a tím i další pokles zbylých kleneb. Rovněž stav omítek je velmi špatný. Díky nefunkčnímu systému okapů a svodů došlo v rozsáhlých plochách k vlhnutí. Na mnoha místech omítka zcela chybí a je obnaženo kamenné zdivo (s vysprávkami z cihel). Zbylé části omítek jsou ve velké míře podfouknuté, odtržené od zdiva a drolí se. Kamenné prvky fasády rovněž vykazují rozsáhlé poškození vlhkostí (zvláště soklová část, ale i ostatní ozdobné prvky včetně soch sv. Cyrila a sv. Metoděje). Ve vnitřních prostorách zůstalo movité zařízení částečně, jeho část byla demontována a převezena do Vlčic.

Regenerace - akce

celková rekonstrukce objektu včetně restaurátorských prací

předpokládaný rok zahájení: **2014**

předpokládaný rok ukončení: **2015**

předpokládaná investice: **60 000 000,- Kč**

rozdělení dle zdrojů: **5% Město Pilníkov**
20% Vlastník
75% Podpora

společenský přínos:

- oprava jedné z nejvýznamnějších památek na území města Pilníkov
- zajištění bezpečnosti v blízkosti objektu
- možnost plnohodnotného znovužívání objektu

Kostel je již mnoho let ve velmi špatném technickém stavu a s každým odkladem jeho rekonstrukce narůstají již tak značné náklady na jeho celkovou rekonstrukci. Po roce 2006, kdy došlo ke zřícení části klenby, je objekt postupně zajišťován a opravována havarijní a riziková místa konstrukcí (investice v roce 2011 a 2012 nepřesáhly 1,1 mil. Kč tedy necelá 2% odhadovaných nákladů), přesto, i s přispěním stále narůstající těžké dopravy v bezprostřední blízkosti, se stav objektu výrazně nezlepšuje a veškeré zásahy jsou spíše charakteru záchranného nikoli rekonstrukčního event. rehabilitačního. Proto je nezbytně nutné přikročit k úplné rekonstrukci objektu včetně restaurátorských prací v nejbližší možné době, aby nedošlo k dalšímu nevratnému poškození. Silným argumentem je vedle velké historické hodnoty objektu zejména nemožnost objektu řádně užívat a dále možné ohrožení bezpečnosti v okolí objektu (okolo objektu se pohybují zejména žáci blízké základní školy).

Sloup se sousoším Nanebevzetí Panny Marie

Základní údaje

- pozemek: **1202/3**
k.ú. Pilníkov I (720615)
- vlastník objektu: **Město Pilníkov**
Náměstí 36, Pilníkov
- památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 36681/6-3631
Sloup se sousoším Nanebevzetí P. Marie
- typ objektu: **samostatně stojící sloup**

Stavebně - historický popis objektu

Poblíž kostela za silnicí protínající náměstí stojí sousoší Nanebevzetí P. Marie z roku 1763 ve slohu vrcholného baroka s prvky rokoka. Autorem je s velkou pravděpodobností někdo ze žáků Matyáše Bernarda Brauna. Jedná se o pískovcový sloup posazený na kamenné podstavě přibližně čtvercového půdorysu s kovovým zábradlím (z roku 2006), přístupné po kamenném schodišti. Podstava vyrovnává

svažitý terén, nad který vystupuje o cca.0,4-1,2m. Uprostřed podstavy je na dvou schodech umístěn zhruba kruhový sokl (patka) vlastního sloupu s do stran vytaženými dvěma volutovými křídly, na kterých jsou umístěny plastiky andělů. Patka i ramena jsou zdobena ornamenty. Na kruhový sokl navazuje dřív sloupu čtvercového půdorysu s vtaženými hranami. Dřív se směrem nahoru mírně sužuje. Do 2/3 výšky dřívku jsou po jeho obvodu umístěny plastiky andělů vynášejících k nebesům Pannu Marii. V horní třetině je pak reliéf anděla. Dřív je zakončen abakusem. Na abakusu je umístěn čtyřboký kamenný jehlan, okolo kterého jsou kamenné hlavy andělů, pozlacená plastika letící holubice (Duch Svatý), v pozadí s pozlacenou svatozáří. Nápis v latině vzadu na podstavci v překladu zní "Renovováno ke cti Neposkvrněného početí blahoslavené Marie Panny 1855".

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

C

památkový

A+

architektonický

A

Poslední opravy sloupu proběhly v roce 2006. Sloup včetně pískovcových plastik a navazující podstavy je ve špatném technickém stavu. Na mnoha místech se objevují solné výkvěty a mechy. Zejména v horní části dřívku je patrné drobení kamene. S ohledem na blízkost silnice I. třídy a provozu těžkých nákladních aut na ní je nutné předpokládat i statické poškození sloupu.

Regenerace - akce

oprava a ošetření kamenných prvků

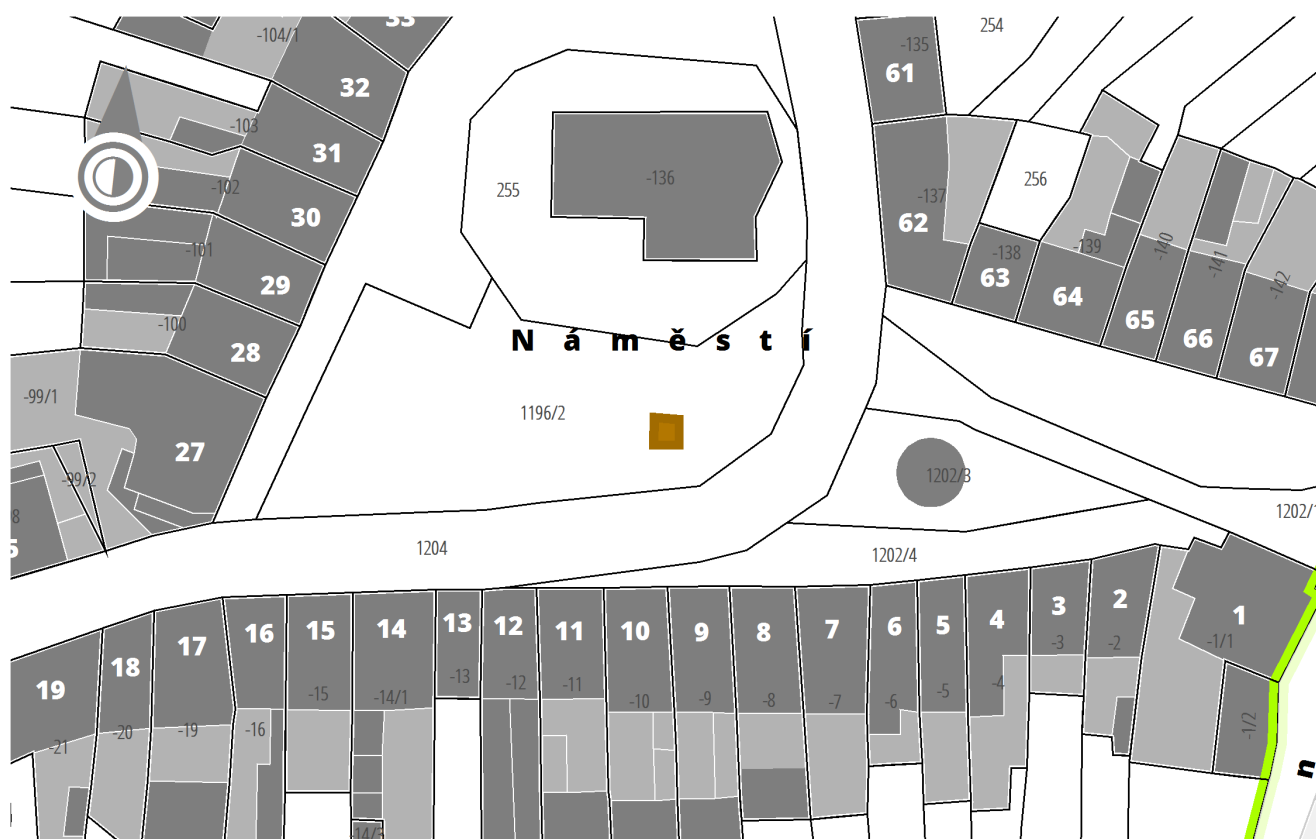
- předpokládaná investice: **600 000,- Kč**
- rozdělení dle zdrojů: **50% Město Pilníkov (vlastník)**
50% Podpora
- společenský přínos: **• oprava významné kulturní památky**

S ohledem ke špatnému stavu kamenných prvků je nutné přistoupit k jejich opravě a ošetření. Na základě provedeného průzkumu bude určen přesný postup opravy a budou navrženy konkrétní použité technologie. V rámci prací provést statické posouzení sloupu i navazující podstavy.

Základní údaje

pozemek: **1196/2**
 k.ú. Pilníkov I (720615)
 vlastník objektu: **Město Pilníkov**
 Náměstí 36, Pilníkov
 památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
 rejstř. číslo: 21569/6-3633
 kašna
 typ objektu: **kašna**

Stavebně - historický popis objektu

Kamenná kašna o čtvercovém půdoryse byla v prostoru parčíku pod kostelem vybudována v roce 1848 v rámci úprav kostelního návrší (budování terasy) v prostoru zrušeného hřbitova. V pozdějších letech byla ozdobena na čtyřboký kamenný pilíř posazenou sochou pelikána krmícího mláďata v hnízdě (dle pověsti o založení města Pilníkova) uprostřed nádrže kašny. Ta byla později nahrazena kamennou

vázou, aby se v roce 2006 vrátila její replika (dle starých fotografií - původní socha se nezachovala) na původní místo. V rámci rekonstrukce byly zaměněny kamenné chrliče - lví hlavy - na kamenném podstavci sochy za chrliče měděné.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

C

památkový

A

architektonický

B

kašna (bez plastiky)

Stav kašny je relativně dobrý. Na několika málo místech však dochází k nepatrnému prosakování vody. Izolace nádrže je provedena z lepených/natavovaných izolačních pásů vytažených i na kamennou podstavu sochy. Na dně nádrže jsou pak patrné praskliny a stopy po výspravách.

plastika

Plastika je v dobrém stavu. Jedná se o repliku plastiky původní, která byla zhotovena a instalována v roce 2006.

Regenerace - akce

oprava nádrže

předpokládaná investice: **50 000,- Kč**

rozdělení dle zdrojů: **50% Město Pilníkov (vlastník)**
50% Podpora

společenský přínos: **• oprava významného prvku pilníkovského Náměstí**

Na několika místech dochází k nepatrným průsakům vody z nádrže kašny. Z tohoto důvodu by bylo vhodné provést přetěsnění nádrže. Zároveň s tímto provést ošetření a přespárování kamenných prvků nádrže a nahrazení stávajících nevhodných výspravek (vizuálně nesourodých s původními prvky).

výměna výspravek kamenného podstavce

předpokládaná investice: **15 000,- Kč**

rozdělení dle zdrojů: **80%** Město Pilníkov (vlastník)
 20% Podpora

společenský přínos: • odstranění rušivých prvků

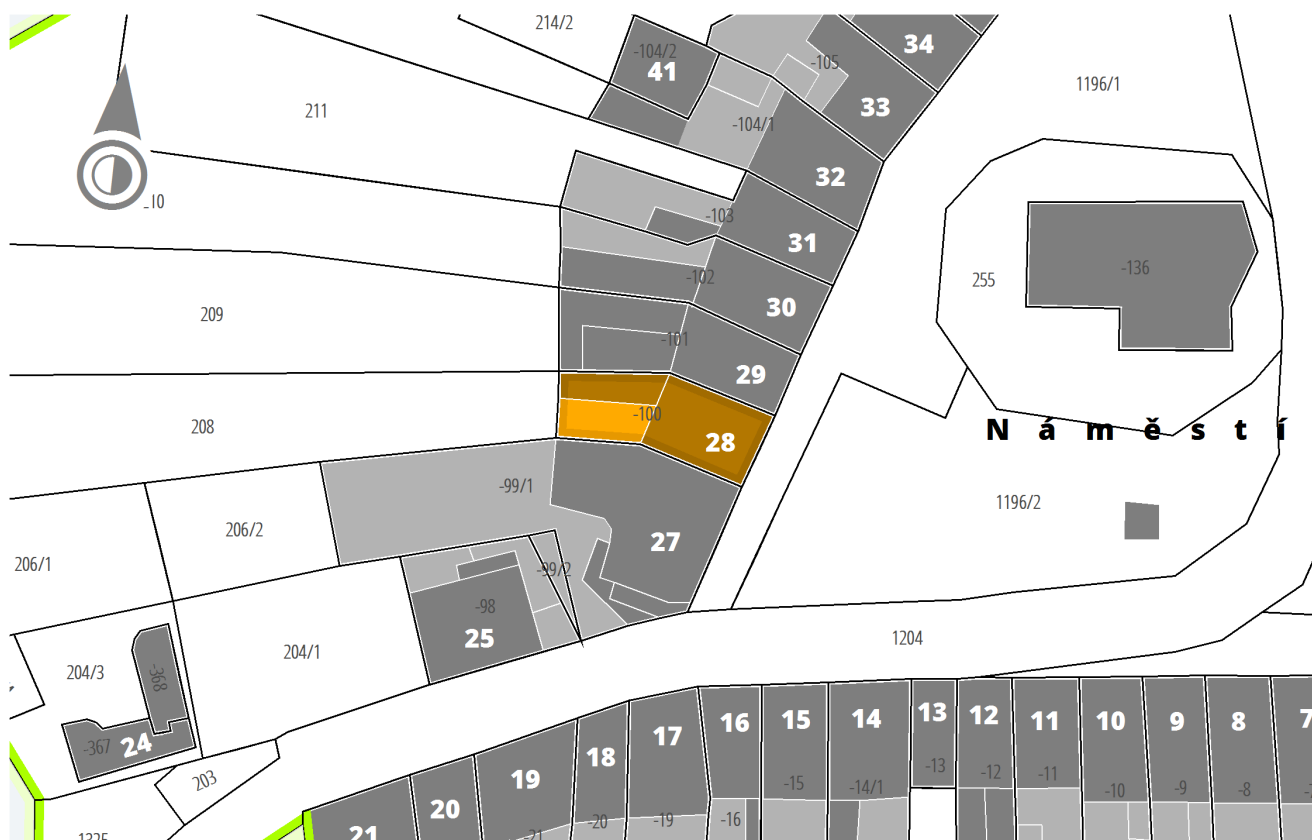
Na kamenném podstavci pod plastikou pelikána jsou provedeny vysprávky kamene odlišné barvy a struktury, což nepůsobí vizuelně přívětivě. Proto je, stejně jako u nádrže, navrženo odstranění těchto vysprávek a jejich nahrazení vysprávkami, v co nejvyšší možné míře odpovídajících barevně a strukturou vyspravovanému prvku - podstavci.

Náměstí č.p.28

Základní údaje

- pozemek: **st.100**
k.ú. Pilníkov I (720615)
- vlastník objektu: **SJM Partel František a Partelová Margita**
Náměstí 28, Trutnov
- památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 22666/6-3634
měšťanský dům
- typ objektu: **měšťanský dům**
- podlažnost: nadzemní - 2
podzemní - 1

Stavebně - historický popis objektu

Řadový městský obytný dům s dvoupatrovým čtyřsým průčelím, otevřeným jedním půlkruhovým obloukem loubí. Fasáda klasicistní z počátku 19. století, zjednodušena pozdějšími zásahy. Patro dříve oddělovala římsa, která v současnosti úplně chybí. Vstupní dveře jsou původní s proskleným

nadsvětílkem osazené do pískovcového portálu. Okna v přízemí (včetně okna do loubí) i v patře mají pouze jednoduché šambrány v přízemí s konzolami v původní velikosti, v patře pak s konzolami nízkými. Původní členění oken ani jejich typ (původně byla okna špaletová) nejsou zachovány. Zadní fasáda je tříosá se třemi okny (jedno okno je zaslepené, přiznané) s obloukovým nadpražím, jednoduchou šambránou a konzolou bez osazení parapetu. Střecha je vysoká, sedlová bez světlíku, střešních oken a vikýřů. Jedná se o střechu z cementovláknitých šablon. Loubí nesou pilíře s patkou a římsovou hlavicí. Oblouky lemuje jednoduchý profil. Obě pole jsou zaklenuty plackovou klenbou s tím, že druhé pole bylo zazděno a prostor byl přičleněn k vnitřním - dům tedy ukončuje loubí. K sousednímu objektu č.p.29 je provedeno pískovcové schodiště. Dlažba loubí je dochovaná původní pískovcová.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

C

památkový

A

architektonický

A

Omítka je v současnosti v relativně dobrém stavu. Střecha je již ve špatném stavu. Na jednotlivých šablonách se objevují solné výkvěty a mechy. Stav klempířských prvků z pozinkovaného plechu je vcelku dobrý. Prostor loubí je opatřen nevhodnou syntetickou stěrku. Technický stav oken na fasádě do Náměstí je dobrý, okna do dvora vyžadují provést v rámci běžné údržby obnovovací nátěr.

Regenerace - akce

oprava fasády

- předpokládaná investice: **600 000,- Kč**
- rozdělení dle zdrojů: **60% Vlastník**
10% Město Pilníkov
30% Podpora
- společenský přínos:
 - oprava kulturní památky
 - rehabilitace historického vzhledu

Stávající fasáda je opatřena nevhodným nátěrem, který způsobuje rychlou degradaci omítek tím, že neumožňuje "dýchání" omítek a zdiva (patrné "podfouknutí" u šambrán oken v přízemí). V loubí je pak použita nevhodná syntetická stěrka a to i na kamenném soklu. Proto je navrženo úplné odstranění

tohoto nátěru i stěrky, s opravou poškozených míst a poruch fasády a nahrazení nátěrem vápenným. Kamenné prvky je nutno ošetřit a v případě historické doložitelnosti opatřit vápenným nátěrem. V rámci opravy dále obnovit konzoly pod parapety u oken v 1. patře a dle historických fotografií obnovit původní členění fasády (římsa oddělující podlaží).

rekonstrukce střechy

předpokládaná investice: **300 000,- Kč**

rozdělení dle zdrojů: **80% Vlastník**
20% Podpora

společenský přínos:

- oprava kulturní památky
- zlepšení stavebně-technických vlastností objektu

S ohledem k poměrně špatnému stavu střešní krytiny je nutné tuto vyměnit. Zároveň s výměnou střešního pláště je nutné provést opravy střešní konstrukce - krovu. Při rekonstrukci je doporučeno předpokládat možné budoucí využití prostor podkroví k bydlení a provést taková opatření, aby případná adaptace těchto prostor mohla být provedena bez nutnosti větších zásahů do střechy (zejména krovu).

Náměstí č.p.29

Základní údaje

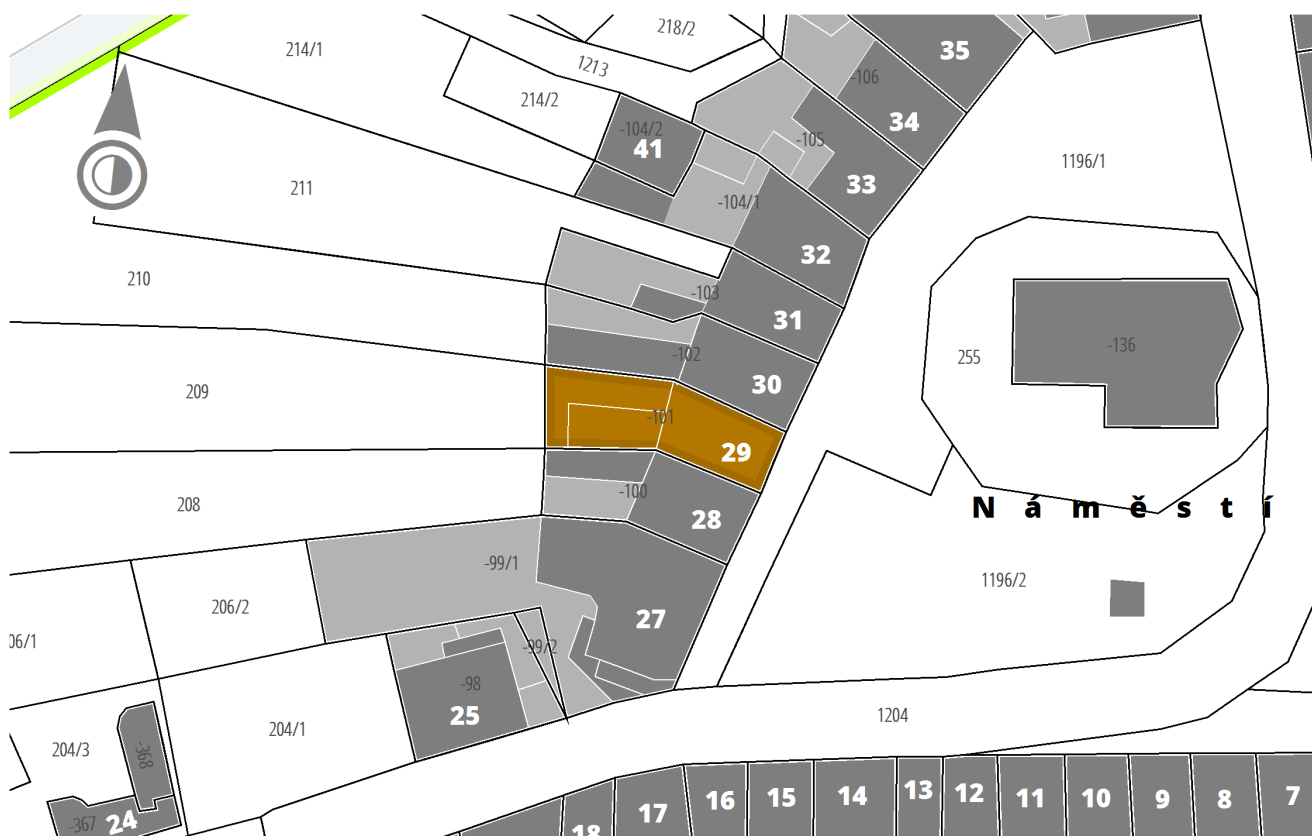
pozemek: **st.101**
k.ú. Pilníkov I (720615)

vlastník objektu: **Holzhauserová Helena (1/2)**
Chotěvice 84, Chotěvice
Pecina Vladimír (1/2)
Náměstí 29, Pilníkov

památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 31225/6-3635
měšťanský dům

typ objektu: **měšťanský dům**

podlažnost: nadzemní - **2 + podkroví**
podzemní - **1**

Stavebně - historický popis objektu

Řadový městský obytný dům s jednopatrovým čtyřosým průčelím s atikovým polopatrem, otevřeným dvěma půlkruhovými oblouky loubí. Fasáda klasicistní z počátku 19. století zjednodušena pozdějšími zásahy. Patro neodděluje původní římsa, okna v patře mají pouze jednoduché šambrány s

konzolami pod parapety, okna v polopatře, které je oddělené římsou s jednoduchou profilací, mají pouze šambrány. Na zadní fasádě ozdobné prvky z velké části chybí. Střecha je nižší, sedlová, se světlíkem v střešní rovině do dvora. Střešní krytina je plechová falcovaná, opatřená nátěrem. Loubí nesou pilíře s jednoduchou patkou a profilovanými římsovými hlavicemi. Oblouky lemují jednoduché profily. Loubí domu je zaklenuto plackovými klenbami oddělenými pasy. V prostoru loubí jsou tři okna a původní dřevěné dvoukřídlé dveře s proskleným nadsvětlíkem osazené v kamenném portálu. K sousednímu objektu č.p.28 je provedeno pískovcové schodiště. Dlažba loubí je dochovaná původní pískovcová.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

C

památkový

A

architektonický

A

Omítka je v současnosti ve špatném stavu. Na mnoha místech dochází k jejímu odtržení od podkladu, ve spodních částech vykazuje degradaci vlhkostí, zejména odpadání a drobení. V prostoru loubí je nutno odstranit nevhodný nátěr soklu. Střecha je v dobrém stavu, vyžadující provádění pravidelné údržby zahrnující zejména pravidelné obnovení nátěru. Stav klempířských prvků - okapů a svodů - z pozinkovaného plechu je poměrně dobrý a vyžaduje také pouze provádění pravidelné obnovy nátěru. Technický stav oken vyžaduje provést v rámci běžné údržby rovněž obnovovací nátěr.

Regenerace - akce

oprava fasády

- předpokládaná investice: **600 000,- Kč**
- rozdělení dle zdrojů: **60% Vlastník**
10% Město Pilníkov
30% Podpora
- společenský přínos:
 - oprava kulturní památky
 - rehabilitace historického vzhledu

Stávající fasáda je opatřená nevhodným nátěrem, který způsobuje rychlou degradaci omítek tím, že neumožňuje "dýchání" omítek a zdiva. V loubí je omítka poškozena zejména zemní vlhkostí. Proto je

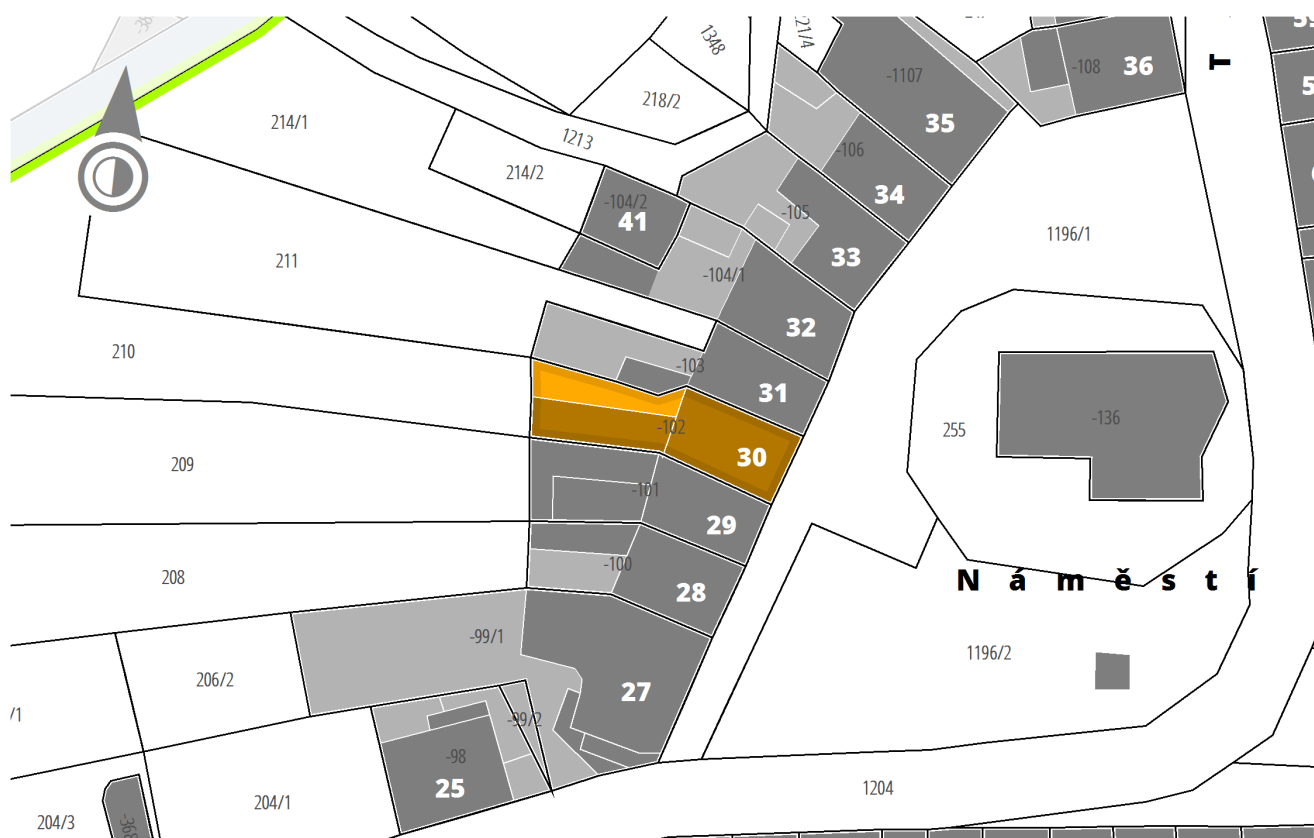
navrženo úplné odstranění nátěrů, s následnou opravou poškozených míst a poruch fasády a nahrazení nátěrem vápenným. Kamenné prvky je nutno (po odstranění všech vrstev nátěrů) ošetřit a v případě historické doložitelnosti opatřit rovněž vápenným nátěrem v původní barevnosti. V rámci opravy dále dle historických fotografií obnovit původní členění fasády (řimsa oddělující podlaží).

Náměstí č.p.30

Základní údaje

- pozemek: **st.102**
k.ú. Pilníkov I (720615)
- vlastník objektu: **Rychtera Jaroslav (1/2)**
Náměstí 30, Pilníkov
Rychtera Petr (1/2)
Havlovice 365, Havlovice
- památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 31485/6-3636
měšťanský dům
- typ objektu: **měšťanský dům**
- podlažnost: **nadzemní - 2 + podkroví**
podzemní - 1

Stavebně - historický popis objektu

Řadový městský obytný dům s jednopatrovým čtyřosým průčelím s atikovým polopatrem, otevřeným dvěma půlkruhovými oblouky loubí. Fasáda klasicistní z počátku 19. století zjednodušená pozdějšími zásahy. Patro neodděluje původní římsa, okna v patře mají pouze jednoduché šambrány s

konzolami pod parapety, okna v polopatře mají pouze šambrány. Zadní fasáda je bez ozdobných prvků. Střecha je vysoká, sedlová, se světlíkem v hřebeni. Na střešní rovině směrem do náměstí je střecha plechová falcovaná, opatřená nátěrem, střecha do dvora pak z asfaltového šindele. Loubí nesou pilíře s profilovanou patkou a výrazně profilovanými římsovými hlavicemi. Oblouky lemují klasicky profilované archivolty. Loubí domu je zaklenuto křížovými klenbami oddělenými pasy. V prostoru loubí je jedno původní dochované okno, z něhož lze určit přibližný vzhled oken na většině objektů na Náměstí, a dvoje původní dřevěné dvoukřídlé dveře, jedny, blíže objektu č.p. 29, barokní svlakové s původním kováním a druhé klasicistní kazetové s proskleným nadsvětlíkem osazené v kamenném portálu. K sousednímu objektu č.p.31 je provedeno pískovcové schodiště.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

C

památkový

A

architektonický

B

Omítka je v současnosti ve špatném stavu. Na mnoha místech dochází k jejímu odtržení od podkladu, ve spodních částech vykazuje degradaci vlhkostí, zejména odpadání a drobení. V prostoru loubí je použit nevhodný nátěr kamenných rámců dveří. Střecha je v dobrém stavu, vyžadující provádění pravidelné údržby zahrnující zejména pravidelné obnovení nátěru části z falcovaného plechu. Stav klempířských prvků - okapů a svodů - z pozinkovaného plechu je špatný, zvláště okapy u zakončení jsou zkorodované a dírami stéká voda na fasádu, čímž dochází k jejímu poškození. Technický stav oken vyžaduje provést v rámci běžné údržby obnovovací nátěr.

Regenerace - akce

oprava fasády

předpokládaná investice:	600 000,- Kč
rozdělení dle zdrojů:	60% Vlastník 10% Město Pilníkov 30% Podpora
společenský přínos:	• oprava kulturní památky • rehabilitace historického vzhledu

Stávající fasáda je opatřena nevhodným nátěrem, který způsobuje rychlou degradaci omítek tím, že neumožňuje "dýchání" omítek a zdiva. V loubí je omítka poškozena zejména zemní vlhkostí. Proto je navrženo úplné odstranění nátěrů, s následnou opravou poškozených míst a poruch fasády a nahrazení nátěrem vápenným. Kamenné prvky (rámy dveří v loubí a pilíře oblouků) je nutno po odstranění všech vrstev nátěrů ošetřit a v případě historické doložitelnosti opatřit rovněž vápenným nátěrem v původní barevnosti. V rámci opravy dále dle historických fotografií obnovit původní členění fasády (římsa oddělující podlaží).

výměna okapů a svodů

předpokládaná investice:	40 000,- Kč
rozdělení dle zdrojů:	80% Vlastník 20% Podpora
společenský přínos:	• oprava kulturní památky

Okapy i svody jsou zkorodované a dochází ke stékání dešťové vody na fasádu, čímž dochází k jejímu poškozování. S ohledem na stav jednotlivých okapů a svodů nelze předpokládat možnost jejich opravy a proto je navržena jejich úplná výměna.

Náměstí č.p.31

Základní údaje

pozemek:	st.103 k.ú. Pilníkov I (720615)
vlastník objektu:	Klapka Miroslav Náměstí 31, Pilníkov
památková ochrana:	nemovitá kulturní památka rejstř. číslo: 37470/6-3637 měšťanský dům
typ objektu:	měšťanský dům
podlažnost:	nadzemní - 2 + podkroví podzemní - 1

Stavebně - historický popis objektu

Řadový městský obytný dům s dvoupatrovým trojosým průčelím, otevřeným třemi půlkruhovými oblouky loubí. Fasáda klasicistní z počátku 19. století, zřejmě zjednodušena pozdějšími zásahy. Patro odděluje římsa, okna v patře mají pouze jednoduché šambrány s konzolami pod parapety. Zadní fasáda

je dvouosá se značně pozměněnými okny (vzniklými pravděpodobně z oken dvou vybouráním dělicího pilířku) s jednoduchou šambránou bez konzoly pod parapetem. Střecha je vysoká, sedlová, se světlíkem v horní polovině v přibližné ose střešní roviny směrem od náměstí, směrem do náměstí pak se čtyřmi novodobými střešními okny. Střecha je provedena v střešní rovině k Náměstí z cementovláknitých šablon a ve střešní rovině do dvora z asfaltových šablon. Loubí nesou pilíře s profilovanou patkou a výrazně profilovanými římsovými hlavicemi. Oblouky lemují klasicky profilované archivoly. Loubí domu je zaklenuto plackovými klenbami oddělenými pasy. Dlažba loubí je dochovaná původní pískovcová. Vstup do objektu je dřevěnými prosklenými dvoukřídlými dveřmi s proskleným nadsvětlíkem nad kamenným překladem osazené do kamenného rámu.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

A

památkový

A

architektonický

B

Objekt je s ohledem k proběhlé celkové rekonstrukci ve velmi dobrém stavebně - technickém stavu.

Regenerace - akce

V současnosti nejsou pro tento objekt evidovány žádné akce regenerace MPZ Pilníkův.

Náměstí č.p.32

Základní údaje

- pozemek: **st.104/1**
k.ú. Pilníkov I (720615)
- vlastník objektu: **Dittrych Miroslav (47/341)**
Náměstí 32, Pilníkov
Lamač Pavel (61/341)
Dlouhá 573, Trutnov
Novotná Jana (78/341)
Náměstí 32, Pilníkov
Novotný Jiří (45/341)
Náměstí 32, Pilníkov
SJM Novotný Jiří a Novotná Eva (110/341)
Náměstí 32, Pilníkov
- památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 21236/6-3638
měšťanský dům
- typ objektu: **měšťanský dům**
- podlažnost: nadzemní - **2 + podkroví**
podzemní - **1**

Řadový městský obytný dům s jednopatrovým trojosým průčelím s atikovým polopatrem, otevřeným dvěma půlkruhovými oblouky loubí. Objekt ukončující loubí v jeho severní části. Fasáda klasicistní z počátku 19. století s pozdější zjednodušující úpravou. Patro odděluje římsa, okna v patře mají jednoduché šambrány s konzolami pod parapety a výrazně profilovanými nadokenními římsami. Okna v přízemí mají jednoduchou šambránu s konzolou pod parapetem, okna v polopatře pak pouze jednoduchou šambránu. Fasáda do dvora je čtyřosá, prostá veškerých ozdobných prvků. Střecha je nižší, sedlová z falcovaného plechu opatřeného nátěrem. Loubí nesou pilíře s profilovanou patkou a profilovanými římsovými hlavicemi. Oblouky lemuje jednoduchý profil. Loubí domu je zaklenuto českými plackami oddělenými pasy. Vstup do objektu je dřevěnými dvoukřídlými dveřmi s proskleným nadsvětlíkem do oblouku osazené do rámu z kamenných pilířků a vyzděným obloukovým nadpražím.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

B

památkový

A

architektonický

A

Objekt je po obnově nátěru střechy a výměně oken. Omítky vykazují poškození způsobené nevhodně zvoleným nátěrem a vlhkostí. Ostatní prvky objektu jsou v poměrně dobrém stavebně - technickém stavu a vyžadují pouze pravidelnou údržbu.

Regenerace - akce

oprava fasády

předpokládaná investice:	600 000,- Kč
rozdělení dle zdrojů:	60% Vlastník 10% Město Pilníkov 30% Podpora
společenský přínos:	• oprava kulturní památky• rehabilitace historického vzhledu

Stávající fasáda je opatřena nevhodným nátěrem, který způsobuje rychlou degradaci omítek tím, že neumožňuje "dýchání" omítek a zdiva. Proto je navrženo úplné odstranění nátěrů, s následnou opravou poškozených míst a poruch fasády a nahrazení nátěrem vápenným. Kamenné prvky (sokl,

rámy dveří v loubí a pilíře oblouků) je nutno ošetřit a v případě historické doložitelnosti opatřit rovněž vápenným nátěrem v původní barevnosti.

Náměstí č.p.33

Základní údaje

- pozemek: **st.105**
k.ú. Pilníkov I (720615)
- vlastník objektu: **Město Pilníkov**
Náměstí 36, Pilníkov
- památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 21063/6-3639
městský dům
- typ objektu: **městský dům**
- podlažnost: nadzemní - 2
podzemní - 1

Stavebně - historický popis objektu

Řadový městský obytný dům s dvoupatrovým pětiosým průčelím. Fasáda klasicistní z počátku 19. století zjednodušena pozdějšími zásahy. Patro odděluje římsa, okna mají pouze jednoduché šambrány s konzolami pod parapety. Fasáda do dvora je zbavena veškerých ozdobných prvků, okna nemají ani

šambránu, ani konzolu pod parapetem. Kamenný sokl je pouze do Náměstí. Střecha je vysoká, sedlová se střešní krytinou z pálených tašek. Přes objekt vede veřejný průchod zaklenutý valenou klenbou a kamennou dlažbou a schody.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

B

památkový

A

architektonický

B

Objekt je po rekonstrukci a tedy v poměrně dobrém stavebně - technickém stavu. Pouze omítka na fasádě do dvora a v průchodu vykazuje poškození způsobené nevhodně zvoleným nátěrem a vlhkostí.

Regenerace - akce

oprava fasády do dvora a v průchodu

- předpokládaná investice: **300 000,- Kč**
- rozdělení dle zdrojů: **70% Město Pilníkov (vlastník)**
30% Podpora
- společenský přínos: **• oprava kulturní památky**

Stávající fasáda do dvora a v průchodu je opatřena nevhodným akrylátovým nátěrem, který způsobuje rychlou degradaci omítek. Proto je navrženo úplné odstranění tohoto nátěru, s opravou poškozených míst a poruch fasády a nahrazení nátěrem vápenným.

Náměstí č.p.34

Základní údaje

pozemek: **st.106**
k.ú. Pilníkov I (720615)

vlastník objektu: **Město Pilníkov**
Náměstí 36, Pilníkov

památková ochrana: **nemovitá kulturní památka**
rejstř. číslo: 38379/6-3640
městský dům

typ objektu: **městský dům**

podlažnost: nadzemní - 2
podzemní - 1

Stavebně - historický popis objektu

Řadový městský obytný dům s dvoupatrovým tříosým průčelím. Fasáda klasicistní z počátku 19. století zjednodušena pozdějšími zásahy. Patro odděluje římsa, okna mají pouze jednoduché šambrány s konzolami pod parapety. Čtyřosá fasáda do dvora je zbavena veškerých ozdobných prvků, okna

nemají ani šambránu, ani konzolu pod parapetem. Kamenný sokl je pouze do Náměstí. Střecha je vysoká, sedlová se střešní krytinou z pálených tašek. Střecha je u přístavby ve dvoře zalomená a přechází do mírnějšího sklonu.

zdroje dat:

- vlastní průzkum zpracovatele

Stav objektu

technický

B

památkový

A

architektonický

B

Objekt je po rekonstrukci střechy. Omítky vykazují poškození způsobené nevhodně zvoleným nátěrem a vlhkostí. Ostatní prvky objektu jsou v poměrně dobrém stavebně - technickém stavu a vyžadují pouze pravidelnou údržbu.

Regenerace - akce

oprava fasády

- předpokládaná investice: **600 000,- Kč**
- rozdělení dle zdrojů: **70% Město Pilníkov (vlastník)**
30% Podpora
- společenský přínos: **• oprava kulturní památky**

Stávající fasáda je opatřena nevhodným akrylátovým nátěrem, který způsobuje rychlou degradaci omítek. Proto je navrženo úplné odstranění tohoto nátěru, s opravou poškozených míst a poruch fasády a nahrazení nátěrem vápenným.

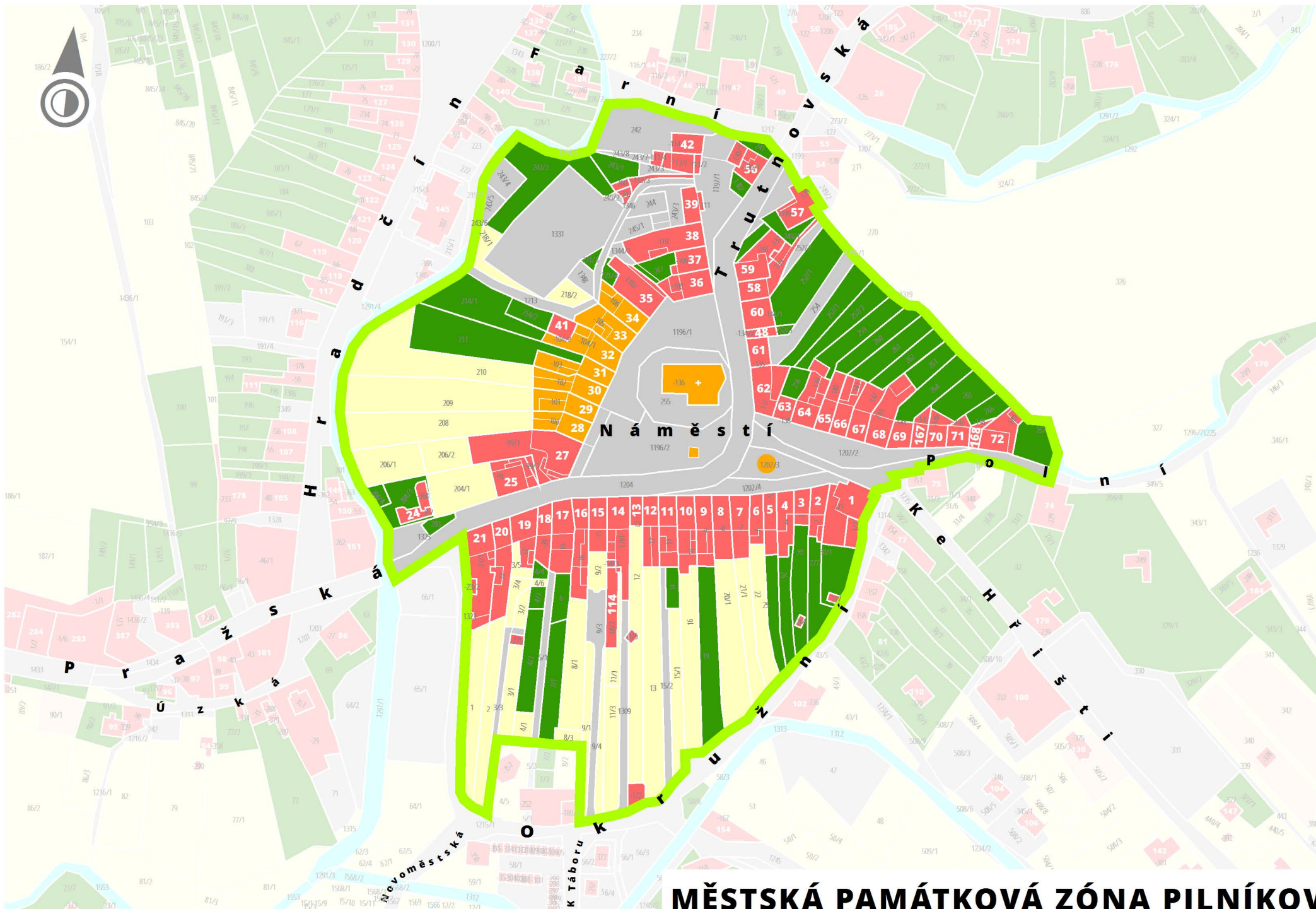
D

GRAFICKÁ ČÁST

PILNÍKOV

Program regenerace MPZ Pilníkov

aktualizace 2014

MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA PILNÍKOV

MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ ZÓNA PILNÍKOV

LEGENDA:

Klasifikace prostorů MPZ

 určující charakter MPZ

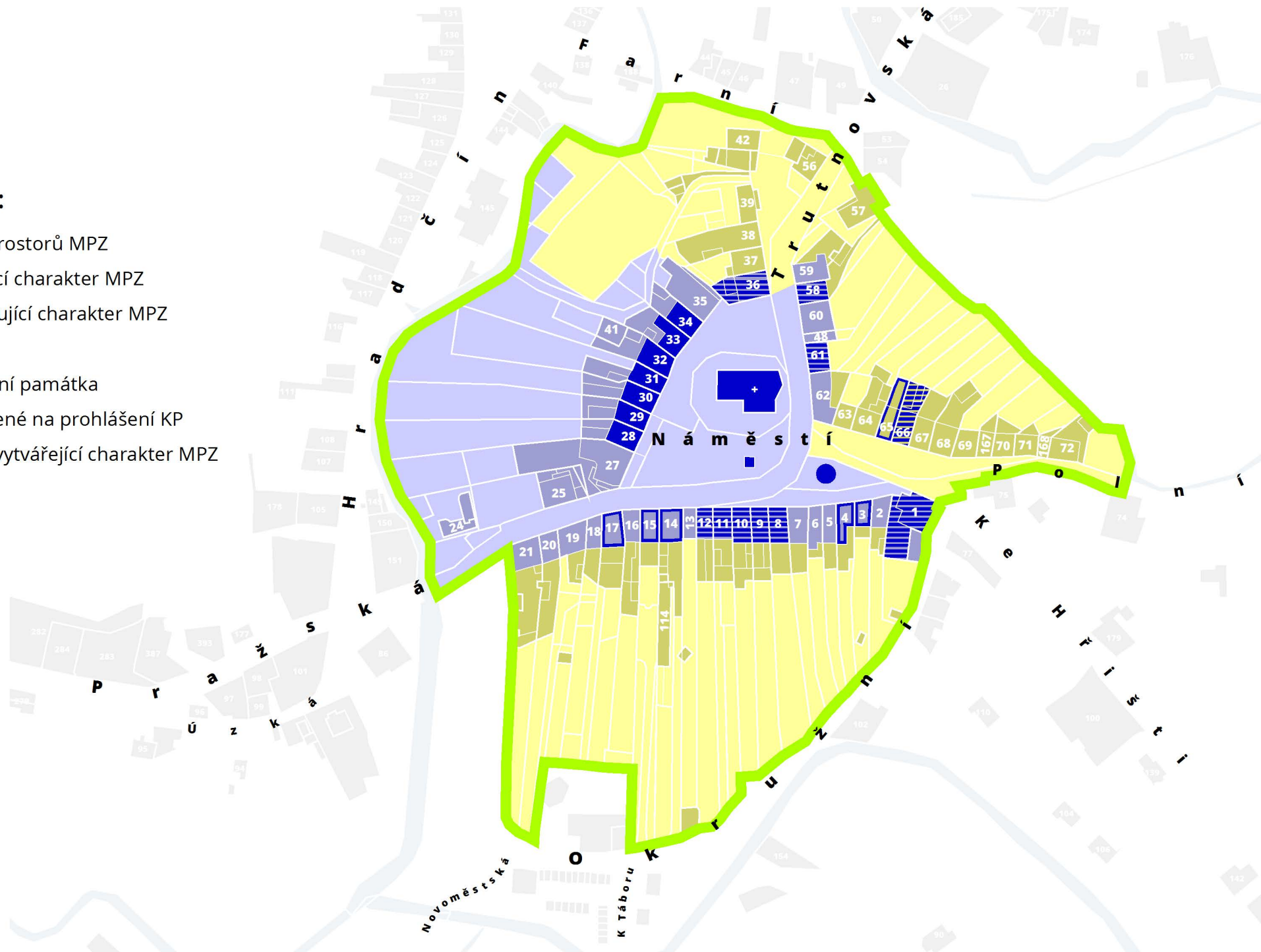
 doplňující charakter MPZ

Objekty

 kulturní památka

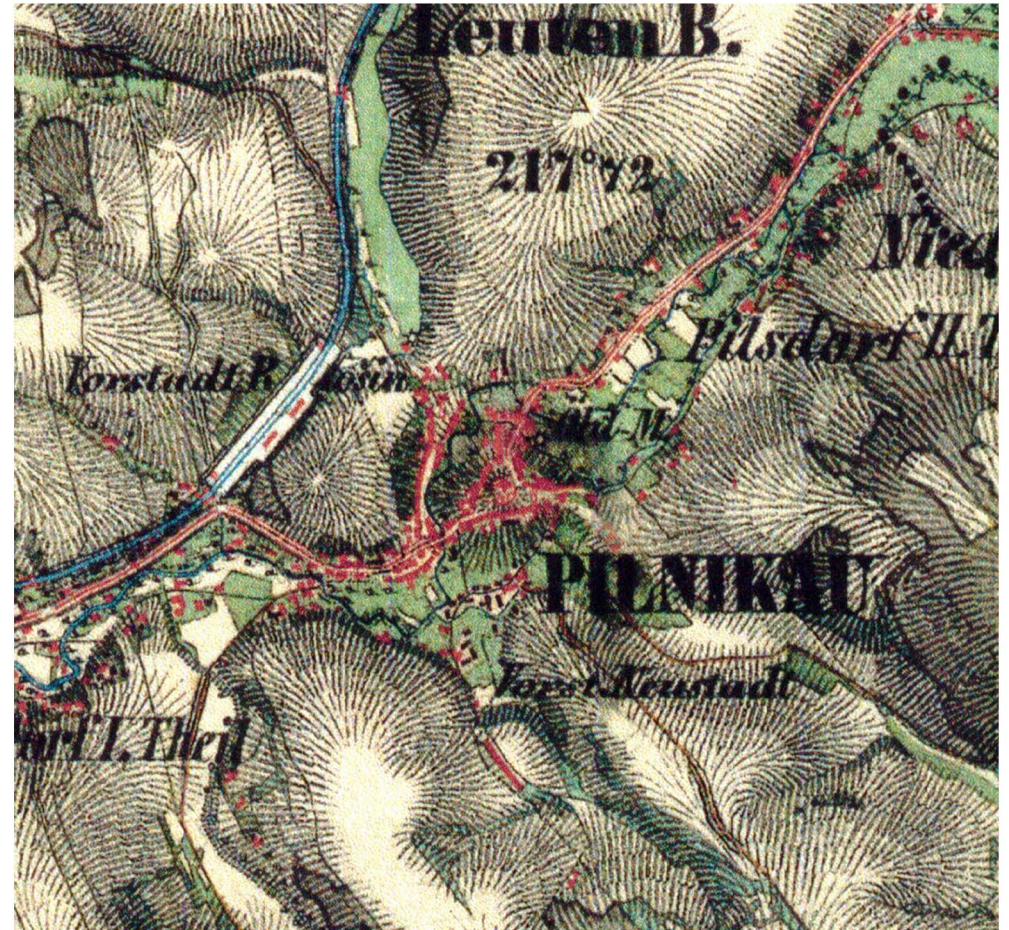
 navržené na prohlášení KP

 spoluvytvářející charakter MPZ

Mapa 1. vojenského mapování - 40. léta 18. století

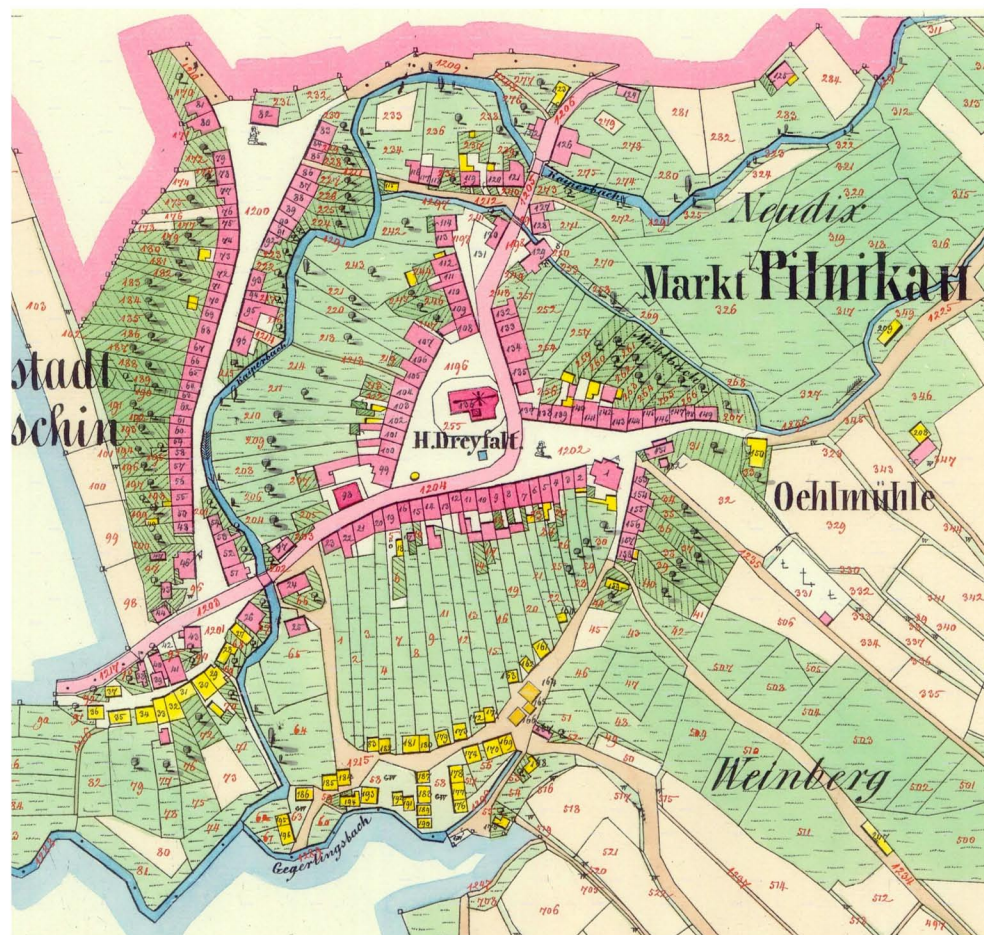
Mapa 2. vojenského mapování - 2. polovina 18. století

Rozsah a tvar pilníkovského Náměstí je na obou mapách totožný a navíc je srovnatelný s tvarem dnešního Náměstí. Z toho vyplývá, že minimálně od počátku 18. století je tvar historického jádra města, tedy MPZ Pilníkov stabilizovaný. Územní rozvoj se odehrával zejména v přílehlých územích.

Zvláštností je, že na mapě 1. vojenského mapování je výrazně vyznačena cesta z Náměstí směrem k jihovýchodu - tzv. erární silnice. Na mapě 2. vojenského mapování je již vyznačena cesta vedená v dnešní trase.

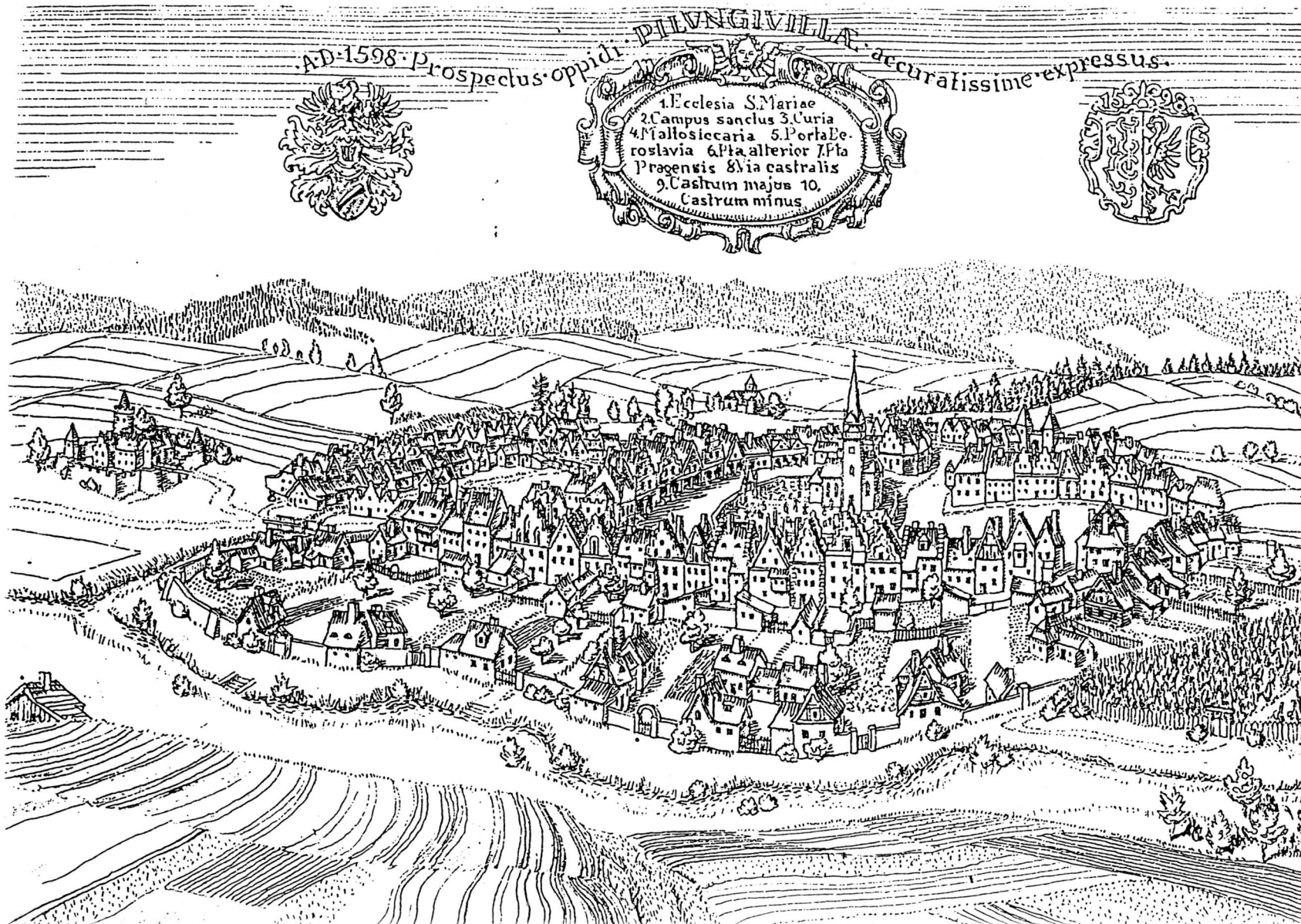
Mapa 3. vojenského mapování - 1877-1880

Mapa stabilního katastru - císařský otisk - polovina 19. století

Letecký snímek z 50. let 20. století

Stav zástavby města před požárem je znázorněn na rytině, která by měla zachycovat pohled z ptáčích perspektivy na Pílníkov v roce 1598. Vypovídací schopnost této archiválie, která má svůj původ patrně až na konci 19. století, je nízká. Reálně je zachyceno schéma zástavby - tzn. orientace štitů kolmo k Náměstí a komunikacím. Naopak značně nadsazená je existence čtyřpodlažních měšťanských domů na Náměstí.

01 - Na panoramatické fotografii je zachycena severozápadní fronta měšťanských klasicistních domů na podloubí č.p. 30, 31 a 32 na Náměstí a dále domů č.p. 33, 34 a 35 bez podloubí. Zcela vpravo je dobře patrný klasicistní dvoupodlažní objekt radnice č.p. 36. - stav 05/2014
Tento hodnotný architektonický soubor je mírně znehodnocen nevhodnými novodobými střešními okny na střeše domu č.p. 31.

02 - Na panoramatické fotografii je zachycen průhled z východního cípu Náměstí směrem k západu. V levé části fotografie je zachycen dům č.p. 1. - stav 05/2014

03 - Na panoramatické fotografii je zachycen pohled od jihu na zadní trakty jižní fronty Náměstí. Vpravo dům č.p. 1 - stav 05/2014

04 - Na panoramatické fotografii je zachycena jižní fronta měšťanských domů pílníkovského Náměstí. Jedná se o dvoupodlažní objekty oddělené od sebe požárními štítovými zdi. Podél těchto objektů směrem k východu probíhala historická silnice. Vlevo je dobře patrný barokní morový sloup. - stav 05/2014

05 - Na panoramatické fotografii je zachycen pohled na jižní frontu pilníkovského Náměstí (vlevo) a na vstupní část do věže kostela Nejsvětější Trojice - stav 05/2014

06 - Na panoramatické fotografii je zachycen pohled od západu na zadní trakty západní fronty měšťanských domů na Náměstí. - stav 05/2014

07 - Na panoramatické fotografii je zachycena východní fronta zástavby pilníkovského Náměstí, která se skládá převážně z jednopodlažních klasicistních domů. - stav 05/2014

08 - Na panoramatické fotografii je zachycen průhled hlavní silnicí od severovýchodu směrem k Náměstí. - stav 05/2014

09 - Na panoramatické fotografii je zachycen pohled od severu na zástavbu v severní části MPZ sousedící s Náměstím. Na fotografii vpravo zachycen jeden z několika málo rušivých objektů v MPZ - novodobý dvoupodlažní bytový dům ze druhé poloviny 20. století. - stav 05/2014

10 - Na panoramatické fotografii je zachycena zástavba na severovýchodní hranici MPZ. Na rozdíl od řadové formy zástavby okolo Náměstí je zástavba v okrajových částech města rozptýlená. - stav 05/2014

11 - Na panoramatické fotografii je zachycen průhled hlavní silnicí k severovýchodu, směrem k severovýchodní hranici MPZ, která je v tomto místě realizována korytem potoka. - stav 05/2014

12 - Na fotografii je zachycen "vstup" do MPZ od západu. - stav 05/2014

13 - Na fotografii je zachycena charakteristická klasicistní jednopodlažní zástavba v ulici Hradčín, která se nachází těsně za západní hranicí MPZ, která je tvořena korytem potoka. - stav 05/2014

14 - Na fotografii je zachycen pohled na charakteristickou klasicistní jednopodlažní zástavbu v ulici Hradčín, která se nachází těsně za západní hranicí MPZ, která je tvořena korytem potoka. - stav 05/2014

15 - Na fotografii je zachycen pohled na kostel Nejsvětější Trojice od jihovýchodu - stav 05/2014

16 - Na fotografii je zachycen pohled na kostel Nejsvětější Trojice od západu. - stav 05/2014

17 - Na fotografii je zachycen pohled na věž kostela Nejsvětější Trojice od jihu - stav 05/2014

18 - Na fotografii je zachycen pohled na loď kostela Nejsvětější Trojice od severu. - stav 05/2014

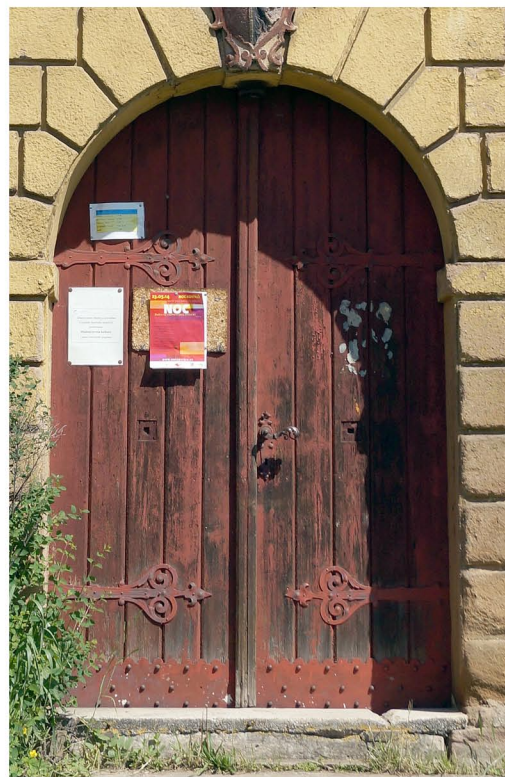
19 - Na fotografii je zachycen pohled na renesanční portál hlavního vstupu do kostela Nejsvětější Trojice v podvěží renesanční věže. - stav 05/2014

20 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na kamenný erb Beatrix Eleonory z rodu Zilvárů, která nechala kostelní věž v letech 1604-5 postavit. - stav 05/2014

21 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na kamennou plastickou suprafenestru s erbem Beatrix Eleonory, nad renesančním portálem hlavního vstupu do kostela. - stav 05/2014

22 - Na fotografii je zachycen pohled na klasicistní dveře hlavního vstupu od jihu do kostela Nejsvětější Trojice doplněné ručně kovanými závěsy a klikou - stav 05/2014

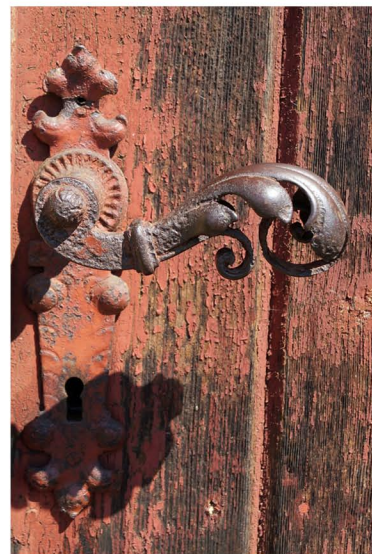
26 - Na fotografii je zachycen pohled na barokní portál a oplechované dvoukřídlé dveře hlavního vstupu do kostela Nejsvětější Trojice. - stav 05/2014

24 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na klasicistní kovaný závěs na dveřích hlavního vstupu od jihu do kostela Nejsvětější Trojice. - stav 05/2014

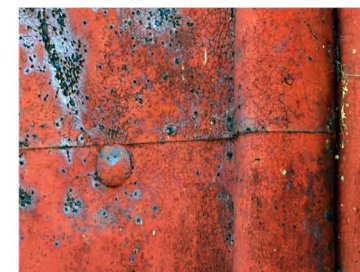
25 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na korozí kamene vstupního portálu a soklu severní fasády kostela Nejsvětější Trojice. - stav 05/2014

23 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na klasicistní kovanou kliku na dveřích hlavního vstupu od jihu do kostela Nejsvětější Trojice. - stav 05/2014

27 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na barokní kovanou kliku a úchopový terč na vstupních dveřích do kostela Nejsvětější Trojice. - stav 05/2014

28 - Na fotografii je zachycen detailní pohled na korozí poškozené oplechování barokních vstupních dveří do kostela Nejsvětější Trojice v severní fasádě. - stav 05/2014

29 - Na fotografii je zachycen pohled na provizorní řešení dešťového svodu na severní fasádě kostela Nejsvětější Trojice. - stav 05/2014

30 - Celkový pohled na rokokový Morový sloup se sochou Nanebevzetí Panny Marie - stav 05/2014

31 - Detailní pohled na sochu andělka umístěného na pravém volutovém křídle Morového sloupu - stav 05/2014

32 - Detailní pohled na plastickou výzdobu pravého volutového křídla Morového sloupu - stav 05/2014

33 - Pohled na kamenné pískovcové schodiště pískovcovými sloupy a kovaným zábradlím před Morovým sloupem - stav 05/2014

37 - Celkový pohled na pomník obětem světových válek, který se nachází v parčíku na Náměstí, jižně od kostela Nejsvětější Trojice - stav 05/2014

35 - Celkový pohled na kamennou pískovcovou kašnu stojící na Náměstí, jižně od kostela Nejsvětější trojice. - stav 05/2014

36 - Detailní pohled na plastiku pelikána a chrlíč kamenné pískovcové kašny. - stav 05/2014

34 - Detailní pohled na jeden z fragmentů dvou rokokových náhrobků ze zrušeného hřbitova - stav 05/2014

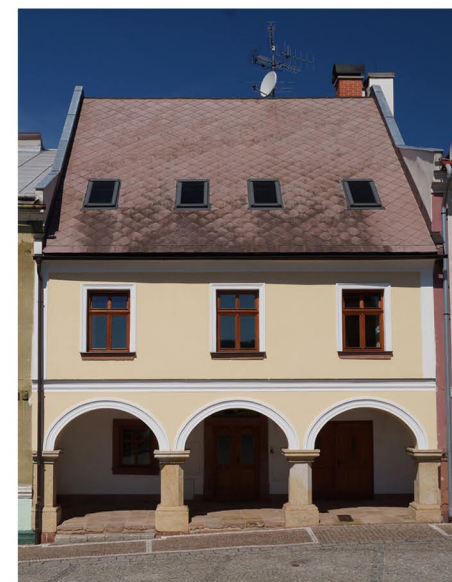
38 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 28 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

39 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 29 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

40 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 30 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

41 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 31 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

42 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 32 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

43 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 33 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

44 - Celkový pohled od východu na dům č.p. 34 na pilníkovském Náměstí - stav 05/2014

45 - Pohled na nejstarší pískovcovou dlažbu ve městě v podloubí domů č.p. 28 a 29 - stav 05/2014

46 - Detailní pohled na sloupek podloubí domu č.p. 32 na pilníkovském Náměstí. - stav 05/2014

47 - Detailní pohled na sloupek podloubí domu č.p. 1. - stav 05/2014

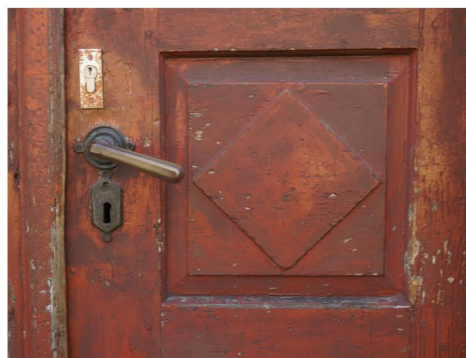
48 - Detailní pohled na barokní svačkové dveře v podloubí domu č.p. 30. - stav 05/2014

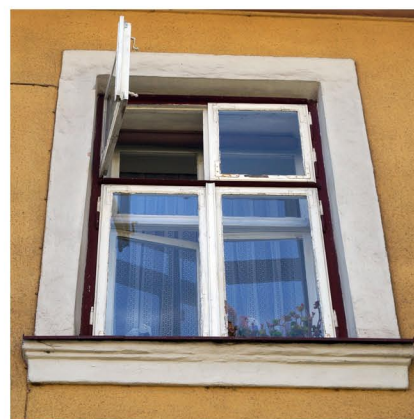
49 - Pohled na hodnotné, pozdně klasicistní kazetové dveře domu č.p. 61 - stav 05/2014

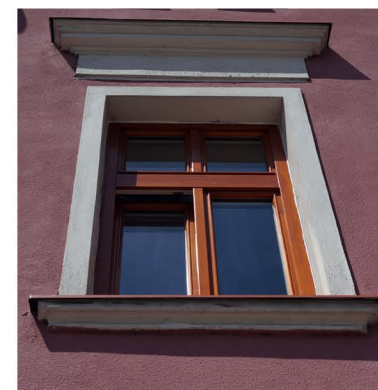
51 - Pohled na klasicistní kazetové dveře s proskleným nadsvětlíkem domu č.p. 9 - stav 05/2014

52 - Detailní pohled na střední část klasicistních dveří domu č.p. 9. Na snímku je dobře patrná střední kazeta s motivem kosočtverc, zdobená klapačka a mosazná klika. - stav 05/2014

53 - Detailní pohled na pozdně klasicistní dvoukřídlé špaletové okno domu č.p. 9. - stav 05/2014

54 - Pohled na novodobé okno z profilů euro u č.p. 32 - stav 05/2014

50 - Detailní pohled na tzv. kuželový závěs okna z přelomu 19. a 20. století okna u domu č.p. 10 - stav 05/2014

55 - Pohled na historickou zlomkovou dlažbu na erární silnici z let 1816 - 21, dochovaná před č.p. 5. - 7 na Náměstí - stav 05/2014

56 - Pohled na vikýř a střechu domu č.p. 11 - dobře patrný tvar a hmota vikýře, sněhové zachytávače a střešní krytina. - stav 05/2014

57 - Pohled na břidličnou střešní krytinu, střešní okénko a stupňovitou požární zeď zakončenou pískovcovými deskami u domu č.p. 10. - stav 05/2014

59 - Celkový pohled na sochu sv. Jana Nepomuckého za potokem před západní hranicí MPZ. - stav 05/2014

60 - pohled na nový výkladec, nahrazující původní hodnotný prvorepublikový, mnohem více respektující objekt č.p. 12. - stav 05/2014

61 - Pohled na objekt č.p. 1, na kterém byl původně provedený reklamní nápis "Malíř písma". - stav 05/2014

63 - Pohled na nevhodnou reklamu umístěnou na objektu v západní části MPZ. - stav 05/2014

64 - Pohled na nevhodnou novostavbu rodinného domu na západním okraji MPZ (nevhodně urbanisticky orientovaný se špatným sklonem střechy, v nehistorickém odstínu zelené barvy, plastová okna...). - stav 05/2014

68 - Pohled na sloupek podloubí domu č.p. 30 nevhodně opatřený syntetickým nátěrem. - stav 05/2014

70 - Pohled na kvalitní městský mobiliář a informační systém v MPZ Pilníkov. - stav 05/2014

65 - místo po odstraněném středověkém domě v blízkosti hranice MPZ. - stav 05/2014

66 - Pohled na novodobé vstupní dveře osazené v původním kamenném portále domu č.p. 11. - stav 05/2014

67 - Pohled na nevhodně provedenou rekonstrukci povrchů (syntetická stěrka) v podloubí č.p. 28. - stav 05/2014

71 - Pohled na kvalitně zvolené označení ulic. - stav 05/2014

E

RESTAUROVÁNÍ SOCHAŘSKÝCH A KAMENICKÝCH PRVKŮ, SANACE STAVEBNÍCH OBJEKTŮ

PILNÍKOV

Program regenerace MPZ Pilníkov

aktualizace 2014

OBSAH ČÁSTI RESTAUROVÁNÍ SOCHAŘSKÝCH A KAMENICKÝCH PRVKŮ, SANACE STAVEBNÍCH KONSTRUKCÍ

1. RESTAUROVÁNÍ SOCHAŘSKÝCH A KAMENICKÝCH PRVKŮ

- 1.1. CELKOVÁ KONCEPCE
- 1.2. NÁVRH NA POSTUP RESTAURÁTORSKÝCH PRACÍ
 - 1.2.1. Stavebně-historický průzkum
 - 1.2.2. Postup renovace kamenných prvků
 - 1.2.2.1. Izolace objektů
 - 1.2.2.2. Čistící a odsolovací práce
 - 1.2.2.2.1. Čištění
 - 1.2.2.2.2. Odsolování
 - 1.2.2.2.3. Likvidace mikroorganismů
 - 1.2.2.2.4. Vyspravování – tmelení, lepení
 - 1.2.2.2.5. Zpevňování, impregnace
 - 1.2.2.2.6. Hydrofobizace
 - 1.2.2.2.1. Čištění
 - 1.2.2.3. Likvidace mikroorganismů
 - 1.2.2.4. Vyspravování – tmelení, lepení
 - 1.2.2.5. Zpevňování, impregnace
 - 1.2.2.6. Hydrofobizace
- 1.3. NAVRŽENÉ MATERIÁLY

2. SANACE STAVEBNÍCH KONSTRUKCÍ

- 2.1. PŘÍČINY POŠKOZENÍ STAVEBNÍCH KONSTRUKCÍ VZLÍNAJÍCÍ VLHKOSTI
- 2.2. SANACE OBJEKTŮ POŠKOZENÝCH DOUHODOBÝM PŮSOBENÍM HYGROSKOPICKÝCH SOLÍ A VZLÍNAJÍCÍ VLHKOSTI
 - 2.2.1. Provedení drenážních systémů pro snížení hladiny spodní vody u konkrétních objektů
 - 2.2.2. Provedení větracích systémů pro odstranění vlhkosti od základů u konkrétních objektů
 - 2.2.3. Provedení vodovzdorných a vlhkovzdorných izolací stávajícího zdiva
 - 2.2.4. Sanační omítky
- 2.3. NÁTĚR FASÁDY

1. RESTAUROVÁNÍ SOCHAŘSKÝCH A KAMENICKÝCH PRVKŮ

Tato příloha byla zpracována na základě potřeby Programu regenerace MPZ Pilníkov z důvodu existence jednoznačného zadávacího podkladu pro restaurování kamenických a kamenosochařských památek a objektů v MPZ Pilníkov. Podkladem pro zpracování této přílohy pak byla metodická publikace „Péče o kamenné sochařské a stavební památky“ vydaná Státním ústavem památkové péče Praha v roce 1998.

Tato příloha nenahrazuje restaurátorský záměr, který bude zpracován na jednotlivé akce Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Pardubicích.

1.1. CELKOVÁ KONCEPCE

Při konzervování kamenických a kamenosochařských prvků je nutné respektovat dokonalý stav originálu a vyžadovat jeho nedotknutelnost. Není vhodné soudobé dotváření fragmentárních prvků. Musí být kladen důraz na záchranu autentické výtvarné hodnoty včetně dochovaných částí povrchu opracovaných autorem a její další pohledovou, tvarovou a objemovou neměnnost.

Při čištění kamene dochází většinou k nepříznivým škodlivým metamorfózám kamenosochařských děl. Je nutné se vyvarovat ztráty dochované míry autentičnosti, které by mohlo vést k poškození a k znehodnocení prvku. Zvláště škodlivé je razantní čištění měnící dochovaný stav povrchu původního kamenného bloku (např. historické opracování starých sochařských děl pemrlováním, přetesáním dlátem, zubákem či špičákem, nevhodně stanovené a prováděné chemické čištění a otryskávání povrchu kamenných bloků vodními proudy. Z památkového hlediska lze akceptovat pouze takové očištění sochy, které nemění dochovaný hmotný stav originálu, povrchový reliéf původního sochařského bloku event. kamenického prvku, umělecký projev autora sochy a zachovává fragmenty historických a malířských povrchových pojednání. Dále je nutné respektovat dochovanou patinu stáří a nezpůsobit pohledovou disharmonii či estetickou kakofonii.

Hmotné ztráty při restaurování by měly být co nejmenší, nejde-li jim zabránit, a plastická i skulpturní dotvoření by na sebe v původních kamenných sochařských blocích event. kamenických prvcích měla upozorňovat vizuálně co nejméně.

Z památkového hlediska je možné za nejpříjemnější považovat restaurátorské sochařské doplňky a rekonstrukce vzniklé reprodukční cestou, kdy zmizelá část je na originál přenesena prostřednictvím odlitku, pořízeného z odpovídajícího tělesného detailu jiné sochy téhož autora, téže velikosti, stáří, materiálu, ikonografické tematiky i typu a pochopitelně i totožné kompozice. Doplňky a rekonstrukce z umělého i přírodního kamene je třeba, pokud k nim dojde, zastřít výhradně lokálními napodobivými retušemi, nikoli kompletním celkovým monochromním překrytím povrchu celého prvku, které paralyzuje povrchovou patinu stáří, vytváří dojem nového sochařského díla, případně kopie, a je tedy pohledovou mystifikací.

V určitých případech může na kamenických a kamenosochařských vzniknout nepřiměřeně ostrý kontrast mezi zčernalými kamennými partiemi a světlými plochami vyměněného kamenného dílu. Tvoří-li objektivně vážnou závadu v estetickém vnímání díla, je vhodnější než drastické vyčištění zčernalého kamene užít zesvětlující lazurování

ve spojení s mírným lazurovaným ztmavením nového kamene. Obecně platí, že jakékoliv lazurovací nátěry musí mít schopnost přirozeného smytí v průběhu času. Měly by být omezeny na minimální, opticky ještě účinnou míru. Zásadně je třeba vyloučit syté, celoplošné „patinační“ nátěry z pohodlnosti nahrazující lokální retuše či zakrývající nedostatky restaurátorské či řemeslné práce.

Při výměně kamenného materiálu, či v případě nezbytných doplňků je nutné použít kámen stejného nebo co nejpříbuznějšího složení (ideálně ze stejného lomu). Jen tak je zaručeno v průběhu času příbuzné stárnutí a organické splynutí doplňků s originálem.

Přirozené povrchové napojení kamene na starý je velmi náročným úkolem památkovým i výtvarným. Především je nutné kategoricky zdůraznit, že harmonizaci celku nesmí být nikdy obětován povrch originálních součástí památky. Zcela zásadně je třeba zamítnout celoplošné přeštokování starých i nově doplněných součástí kamenných částí kamenických a kamenosochařských děl pemrlíci. Je nutné přizpůsobit doplňovaný či vyměňovaný materiál k materiálu původnímu. Je nezbytné, aby řemeslné zpracování povrchu nového kamene co nejvěrněji odpovídalo originální úpravě (způsobem opracování, rukopisem i použitím shodných nástrojů).

Výměnu materiálu je nutno omezit vždy jen na prokazatelně nejmenší míru. Do památkové péče nepatří technický a stavařský perfekcionismus, i když je laickou veřejností často vřele přijímán. Všechny drobnější i celou řadu větších defektů kamene (je-li jejich oprava vůbec nutná) je možné zcela nenásilně vyspravit vyplněním probarvenou maltovou směsí. Ideální je, jsme-li schopni dosáhnout samotnou kompozicí zvolených písků takovou strukturu a přirozený barevný odstín směsi, aby se co nejvíce blížila optickým vlastnostem doplňovaného kamene. Tvrdost doplňku (malty) nikdy nesmí převyšovat tvrdost doplňovaného původního materiálu. Pozor na cement!!!

1.2. NÁVRH NA POSTUP RESTAURÁTORSKÝCH PRACÍ

1.2.1. Stavebně-historický průzkum

V rámci předprojektové přípravy je nezbytně nutné provést stavebně-historický průzkum přiměřeně k významu restaurované památky. Stavebně-historický průzkum slouží jako primární podklad projektu příp. restaurátorského záměru. Průzkum musí být prováděn nedestruktivními metodami a k destruktivním přistupovat pouze v naprosto výjimečných a odůvodněných případech, kdy není možné použít metody alternativní nedestruktivní a je takový průzkum nezbytně nutné provést. Destruktivní metody průzkumů je nutné konzultovat a prokazatelně odsouhlasit orgánem památkové péče. Součástí stavebně-historického průzkumu by měla být konkrétní doporučení pro další fáze přípravy i samotné restaurátorské práce, požadavky na provedení doplňujících průzkumů. Stavebně-historický průzkum a zejména jeho závěry je nezbytně nutné konzultovat s orgány památkové péče.

Obecně je obsahem stavebně-historického průzkumu:

- historie objektu včetně uvedených zdrojů informací
- charakteristika a popis objektu
 - z pohledu širších vztahů a souvislostí
 - kompozice a dispoziční řešení
 - konstrukční a materiálové řešení

- historické konstrukce a detaily
- barevné řešení včetně jeho změn v jednotlivých obdobích
- známé a předpokládané stavební úpravy objektu v průběhu jeho života
- hodnocení objektu včetně závad, poruch, znehodnocujících prvků...
 - stavebně technické hodnocení
 - umělecko-historické hodnocení
 - kulturně-historické hodnocení
 - památkové hodnocení
- unikátní, hodnotné detaily a prvky
- návrhy a doporučení pro zachování a obnovu objektu
- grafické přílohy
 - situace objektu s vyznačením širších vazeb na okolí
 - zaměření stávajícího stavu objektu s vyznačením jednotlivých stavebních etap (půdorysy všech podlaží, výkres krovu, charakteristické řezy a pohledy vč. detailů a historických konstrukcí)
 - fotografie (event. vypovídající kresby) dokumentující stávající stav objektu včetně detailů
 - historická ikonografie

U kamenických a sochařských prvků je pro další fáze zejména nutné zjistit tyto skutečnosti:

- míru biodegradace kamene (bakterie, plísně, sinice a řasy, houby, lišejníky, mechy, vyšší rostliny a živočichové)
- statika objektu (zjištění možných trhlin uvnitř hmoty kamene)
- fyzikálně – chemické vlastnosti kamenného materiálu (stanovení míry koroze)
 - petrologické charakteristiky horniny (např. zjištění chemických změn během stárnutí minerálů, specifikace složení pojivé hmoty)
 - salinita kamene na jeho povrchu i v jádře (sírany, dusičnany, chloridy)
 - vlhkost kamene
 - složení povrchové vrstvy kamene (krusty, její síly a povahy)
 - složení historických vysrávek a tmelů (zjištění jejich funkčnosti)
 - staré nátěry a polychromie

Dále je nutné ve fázi přípravy projektu zjistit údaje nad rámec standardního stavebně-historického průzkumu

- u kamenických a sochařských prvků vystavených působení povětrnosti klimatické podmínky lokality (dlouhodobé sledování teploty, vlhkosti, emisí oxidů síry a dusíku, ...)
- hydrologické a geologické poměry podloží kamenických a sochařských prvků

1.2.2. Postup renovace kamenných prvků

Charakter renovačních prací na kamenných a sochařských prvcích je z technologického hlediska závislý na míře poškození kamene (jeho plošné či selektivní korozi).

1.2.2.1. Izolace objektu

Transport vodorozpuštěných solí (chloridů, dusičnanů, síranů) z půdy do kamene je hlavním nebezpečím vztlínající spodní vody. Tyto hydroskopické sloučeniny výrazně

přispívají ke korozi kamene. Zabezpečení objektu před průnikem vlhkosti vhodnou izolací je problémem stavebního a konstrukčního řešení.

1.2.2.2. Čistící a odsolovací práce

1.2.2.2.1. Čištění

K odstranění nečistot, deponovaných na povrch kamene a k eliminaci krust je možné využít metod mechanických, respektive fyzikálně – mechanických či chemických. U památek není přípustné odstraňování nežádoucích krust a povlaků černých deposit opracováním běžnými sochařskými a kamenickými nástroji (např. pemrlicí).

Nejběžnějším způsobem odstraňování nečistot je prosté mytí vodou. Účinnost čištění lze zvýšit také stříkáním vody pod mírným tlakem. Tento způsob lze ovšem aplikovat jen na dokonale soudržný kámen. Dalším způsobem použití vody jako čistícího media je čištění vodou či vodní parou. Dále je možné suché či mokré mechanické čištění metodou mikrotryskání povrchu kamene např. metodou JOS. Při mechanickém čištění nelze zaručit, že chráněná památka nebude ochuzena o svou původní plochu, a to v případě, že pod tvrdou krustou je měkkší, nesoudržný a tedy narušený podklad. **Před započítím čistící operace je bezpodmínečně nutné důkladně prověřit stav kamene resp. jeho narušení.**

K metodám chemického čištění kamene patří aplikace past a roztoků. Je třeba dobře uvážit, zda účinné chemické složky čistící pasty nebo roztoku nenaruší povrch kamene. Je tedy bezpodmínečně nutné znát chemické složení čistícího prostředku. Obecně platí, že kámen nesmí přijít do kontaktu se silnými anorganickými kyselinami (zejména fluorovodíkovou, chlorovodíkovou) a zásadami (např. hydroxidem sodným).

Na starších objektech se nezdáka vyskytují nežádoucí barevné skvrny rozličné chemické podstaty (např. olejové, inkoustové, skvrny po exkrementech ptactva...). S úspěchem je lze odstranit vhodně volenými organickými rozpouštědly nebo opět čistícími pastami.

Každé chemické čištění by mělo být zakončeno dokonalým vymytím použitých chemikálií z hmoty kamene, neboť jejich rezidua by mohla v budoucnu přispět k další korozi materiálu. K dočištění je možné použít měkké (např. rýžové) kartáče. Tvrdé (kovové) kartáče nelze v žádném případě doporučit z důvodů možného mechanického poškození kamene.

1.2.2.2.2. Odsolování

Způsob odsolení závisí zejména na stupni salinity (stanoven laboratorní analýzou odebraných vzorků) a na velikosti objektu. Odsolování ovšem není efektivní u neizolovaných kamenných prvků, u kterých dochází k neustálému transportu solí vztlínající vlhkostí z podloží.

1.2.2.2.3. Likvidace mikroorganismů

Kamenné prvky ve venkovním prostředí bývají většinou napadeny koloniemi mikroorganismů, které poškozují kámen jak mechanicky tak chemicky:

- mechanicky průnikem vláken (hyf), které přijímáním vody zvětšují svůj objem a působí tak na stěnu kamene škodlivými tlaky
- chemicky produkcí agresivních krystalizujících solí, kámen barvící melanin produkovaný bakteriemi, rozpouštěním uhličitanové složky řasami, organickými kyselinami demineralizujícími kámen, které jsou vylučovány houbami a lišejníky

Před aplikací biocidních prostředků je nutné znát charakter mikrovegetace a v případě výskytu lišejníků a mechů také hloubku průniku hyf do kamenného substrátu.

1.2.2.2.4. Vyspravování – tmelení, lepení

Doplňovaný přírodní i umělý materiál by měl být v co nejvyšší možné míře podobný původní hornině po vizuální, petrologické i fyzikálně-chemické stránce. Hlavní zásadou je, že nově aplikovaný materiál nesmí vykazovat vyšší trvanlivost, resp. pevnost než materiál původní, to znamená, že musí degradovat rychleji než původní kámen. Umělý kámen by měl dosahovat cca 60 % pevnosti původního kamene. Z toho důvodu není vhodné použití epoxidem spojených hmot, naopak doporučujeme použití směsi anorganických a organických pojiv. Před vlastním tmelením nebo lepením je nutné nejprve odstranit hmotu nefunkčních starých vysprávek tak, aby nedošlo ke ztrátě hmoty původního díla.

Použité armatury budou provedeny z nekorodujícího materiálu (nerez ocel, měď, mosaz). Typ tmelící nebo lepící hmoty a konkrétní postup aplikace stanoví technolog.

1.2.2.2.5. Zpevňování, impregnace

Korodovaný kámen je nutné konsolidovat prostředkem, splňujícím následující podmínky:

- nezmění původní zbarvení kamene, ani charakter jeho povrchu příp. je ovlivní pouze minimálně
- konsoliduje kámen v dostatečné hloubce (vykazuje dobrou penetrační schopnost)
- je stálý a odolný proti vlivu okolního prostředí
- snižuje co nejméně paropropustnost kamene
- jeho koeficient teplotní roztažnosti je blízký původnímu kameni
- je ekologicky a hygienicky nezávadný

Restaurátor předloží před zahájením prací orgánu památkové péče k odsouhlasení technické listy v úvahu připadajících restaurátorských prostředků.

Bude proveden výběr vhodné impregnační metody, která bude regulovat hloubku konsolidace kamene. Jedná se jak o zpevnění povrchové, tak i o několik centimetrů hlubokou penetraci. Rozhodující je doba styku konsolidační látky s kamenem a penetrační schopnost zvoleného konsolidantu.

1.2.2.2.6. Hydrofobizace

Exponované kamenné prvky je nutné na závěr restaurátorských prací opatřit hydrofobním nátěrem, nejlépe s přídavkem biocidů. Hydrofobní látky organické povahy (oleje, vosky) zcela uzavírají povrch materiálu a tím výrazně omezují jeho prodyšnost.

Z toho důvodu jsou pro praktické použití zcela nevhodné. Přijatelné jsou prostředky na bázi syntetických polymerních hmot (organokřemičité sloučeniny).

Hydrofobizaci kamene nelze provádět u zasolených případně neodsolených kamenných prvků a dále u prvků nechráněných před spodní vodou. Pokud by byl přesto kámen s vysokou salinitou hydrofobizován, docházelo by k degradaci (odlupování) nátěru. Při vysychání kamene by se vodorozpustné soli hromadily pod nátěrem a zde by v závislosti na okolních podmínkách krystalizovaly či absorbovaly vodu, čímž by působily na kámen destrukčními tlaky.

1.3. NAVRŽENÉ MATERIÁLY

Zásadním rozhodnutím v restaurátorské praxi je použití kvalitních materiálů. Bohužel u nás bývá zvykem, že si restaurátoři připravují restaurátorské materiály podle „osvědčených receptů“ sami. Nikdo, snad kromě tvůrců samých, neví, z čeho se jednotlivé materiály skládají. Samozřejmě neexistují ani technické listy, laboratorní rozbor, ... Protože není možné vyloučit budoucí technické problémy památek, které byly restaurovány materiály připravenými na podobné bázi, je doporučeno použití továrně vyráběných materiálů. Je nutné, aby restaurátor (výrobce) doložil již při výběrovém řízení k jednotlivým navrženým materiálům Doporučení Technologické laboratoře Státního ústavu památkové péče při použití na památkově chráněných a historických objektech. Na základě konzultace s Technologickou laboratoří Státního ústavu památkové péče jsou doporučeny takové materiály, které jsou vyráběny ne na bázi tzv. tvrdých polymerů silikonu, ale na bázi nízkomolekulárních monomerů. Je možné použít kvalitních restaurátorských materiálů renomovaných firem IMESTA, KEIM nebo REMMERS, které obsahují kvalitní nízkomolekulární monomery německého výrobce WACKER a výše uvedené požadavky splňují.

2. SANACE STAVEBNÍCH KONSTRUKCÍ

2.1. PŘÍČINY POŠKOZENÍ STAVEBNÍCH KONSTRUKCÍ VZLÍNAJÍCÍ VLHKOSTÍ

Jak bylo již v předchozích částech textu uvedeno, většina staveb v MPZ Pilníkov trpí stejným souborem stavebních poruch, které mají svou příčinu ve špatné dešťové kanalizaci jak ve městě, tak v rámci jednotlivých objektů. Důsledkem je zatékání atmosférických srážek pod objekty a odtud do konstrukcí objektů. Jednu z dalších příčin představují například prosakující rozvody splaškové kanalizace uvnitř objektu. Tyto poruchy vznikly v minulosti prasklou kanalizací a způsobily kontaminaci vnitřních nosných konstrukcí a omítek nitráty.

Z výše uvedených důvodů je převážná část všech historických objektů v MPZ, včetně sklepů, narušena vzlínající vlhkostí z podzákladí. Tato vlhkost způsobuje transfer hygroskopických vodorozpuštěných solí (převážně síranů, chloridů a nitrátů), které značně poškozují v podstatě všechny stavby.

Aby mohlo dojít k řádné rekonstrukci nosných konstrukcí a fasád historických staveb, které jsou dožilé stářím nebo dlouhodobým působením hygroskopických solí a vzlínající vlhkosti, je zapotřebí provést konkrétní technická opatření na odstranění či sanaci výše uvedených poruch.

2.2. SANACE OBJEKTŮ POŠKOZENÝCH DLOUHODOBÝM PŮSOBENÍM HYGROSKOPICKÝCH SOLÍ A VZLÍNAJÍCÍ VLHKOSTI

Pro zlepšení technického stavu nosných konstrukcí a fasád historických objektů v MPZ bude nutné provedení různých sanačních opatření. V případě města Pilníkov se bude jednat o kombinaci čtyř typů sanačních prací:

- provedení drenážních systémů pro snížení hladiny spodní vody u konkrétních objektů
- provedení větracích systémů pro odstranění vlhkosti od základů u konkrétních objektů
- provedení vodovzdorných a vlhkovzdorných izolací stávajícího zdiva
- provedení vhodných sanačních omítek

Pro všechna výše uvedená opatření platí jedna zásada. Před realizací sanací je zapotřebí zpracovat sanační projekt, jehož výsledkem bude navržené řešení, které bude svým materiálovým složením v souladu se směrnici WTA 2-9-04 (nahrazující směrnici původní WTA 2-2-91) resp. normami DIN 18 557 a ČSN P 73 0610.

2.2.1. Provedení drenážních systémů pro snížení hladiny spodní vody u konkrétních objektů

Je možné, že při výkopových pracích, prováděných v rámci realizace nových drenáží, dojde k objevení prvků původního drenážního systému jednotlivých objektů či celých souborů objektů, jehož existenci je možné u historických staveb v této oblasti předpokládat. Tyto systémy (jestliže existovaly) byly prováděny z tehdy dostupných materiálů jako např. dřevo, kámen, cihla, (beton ještě neexistoval) a působením vody byly v průběhu času poškozeny nebo zničeny. Z památkového hlediska by bylo ideální a je tedy doporučené původní systém obnovit, z technického hlediska je vhodnější

realizace nových drenážních systémů. Výběr konkrétního řešení by měl být individuální v jednotlivých konkrétních případech, nelze ho předjímat.

Drenážní vody není dle zákona 274/2001Sb., o vodovodech a kanalizacích možné odkanalizovat do stávající kanalizace napojené na ČOV. Pro likvidaci drenážních vod bude tedy nutné vytvořit buď samostatný sběrač ústící do vodoteče, např. do Labe nebo vytvořit systém tzv. vsakovacích jímek zvlášť pro každý samostatný objekt či jejich skupinu.

Zásadním cílem návrhu sanace řešeného objektu je zamezení přístupu vztlínající vlhkosti do nosných konstrukcí. Proto bývá obvykle vhodné vybudovat dostatečný drenážní systém okolo celého objektu.

Navržené drenážní trubky bývají uloženy v hloubce cca 1000 – 1800 mm (dle hloubky základové spáry) na pískovém loži. Zásyp bude hutněn po vrstvách max. 300 mm. PVC trubky DN 100 jsou obaleny filtrační geotextilií a jsou obsypány štěrkovým zásypem. Cca posledních 100 mm u povrchu je tvořeno štěrkovou drtí, do které jsou položeny betonové nebo kamenné dlaždice o šířce 600 mm s příčným sklonem 3 – 5 %. Desky plní funkci okapního chodníku. Okolní terén bude od štěrkové drtě oddělen například kamenným nebo typizovaným zahradním obrubníkem. Dešťový chodníček, nebo také okapový musí být položen i v případě, že nebude drenáž realizována. Součástí terénních úprav bývá také provedení odkopu terénu, který nadbytečně přiléhá na soklovou část objektu (zvýšená niveleta přiléhajících ploch).

Před položením drenáží, eventuálně nové dešťové kanalizace je nutné, aby dodavatel zajistil vypracování prováděcího projektu se všemi nezbytnými detaily.

2.2.2. Provedení větracích systémů pro odstranění vlhkosti od základů u konkrétních objektů

Základním cílem návrhu této metody sanace je odvětrání vztlínající vlhkosti od základových konstrukcí objektu. Proto bývá obvykle vhodné vybudovat dostatečně dimenzovaný provětrávací systém okolo celého objektu.

Je možné, že při výkopových pracích dojde k objevení původního provětrávacího systému jednotlivých objektů, jehož existenci je možné u historických staveb předpokládat. Tyto systémy (jestliže existovaly) byly prováděny z tehdy dostupných materiálů jako např. dřevo, kámen, cihla. Ty pak byly v průběhu času poškozeny či zcela zničeny. Odvětrávací kanály byly zneprůchodněny, což znemožnilo nasávání vzduchu se všemi důsledky pro stavbu. V ideálním případě by bylo vhodné původní systém odvětrávání obnovit.

Pro odvětrávání vnějšího líce spodní stavby (pod úrovní terénu) se úspěšně používá plastová delta fólie. Aby bylo zajištěno vysoušení nosných obvodových konstrukcí, je zapotřebí provést provětrání vzduchové mezery mezi zdívkou a fólií. Větrání pak bude zajištěno výdechy do fasády (v případě existence je vhodné využít původní).

2.2.3. Provedení vodovzdorných a vlhkovzdorných izolací stávajícího zdiva

Vodovzdorné a vlhkovzdorné izolace stávajícího zdiva a sanačních omítek musí zaručit, že nebude docházet k pronikání vztlínající vody a vlhkosti do stěn. Požadovaná garance je minimálně 10 let. Použitá sanační – izolační omítka musí vyhovovat normě na sanační omítky podle směrnice WTA 2–9-04 (nahrazující směrnici původní WTA 2-2-91) resp. norem DIN 18 557 a ČSN 73 0610. Kvalita sanačních – izolačních omítek musí zaručovat po dobu minimálně 5 let pohledově suché omítky bez výkvětů solí a vlhkých míst.

Obnovu původní horizontální hydroizolace je možné provést buď formou tlakových infuzních clon materiálem na bázi silikonové mikroemulze nebo vložení izolace do vyříznuté spáry ve zdivu (metoda podřezávání nosných konstrukcí). Izolačním materiálem je v tomto případě asfaltová lepenka nebo nerezový plech. Podřezávání stěn je technologie, která může způsobit statické poruchy takto sanovaných konstrukcí. Navíc v místě dodatečně vložené hydroizolace dochází ke hromadění vlhkosti, která způsobuje zavlhčení a následnou poruchu v jiné části objektu, například ve sklepech. Z těchto důvodů je nutné takovou obnovu důkladně zvážit v konkrétních případech a nelze ji řešit paušálně.

2.2.4. Sanační omítky

Pro ochranu zdiva proti vlhkosti a destruktivním účinkům solí je nutné použít sanační omítkový systém, který splňuje kritéria směrnice WTA 2–9-04 (nahrazující směrnici původní WTA 2-2-91). Rozsah aplikace sanačních omítek vychází ze zjištěné zóny vlhkosti a laboratorně prokázaného či předpokládaného zasolení obvodového zdiva nosných konstrukcí. Zjištěnou zónu vlhkosti by sanační omítka měla vždy přesahovat o 0,80 – 1,00 metru. Sanační omítky se používají jak v exteriéru, tak v interiéru. Sanační omítky jsou vyráběny na minerální bázi (jak cementové tak čistě vápenné) nebo se synteticky vyráběnými přísadami. Pro historické objekty jsou vhodné pouze sanační omítky vyráběné na minerální bázi, pro památky pak čistě vápenné sanační omítky. Sjednocení povrchů klasických vápenných a čistě vápenných sanačních omítek se provádí vápennými stěrkami. Atmosférickou vlhkostí značně namáhané části sanačních omítek – např. sokl zavlhčovaný odstříkující vodou je možné hydrofobizovat za podmínek uvedených v 1. kapitole této části Programu regenerace MPZ Pilníkov.

2.3. NÁTĚŘ FASÁDY

Všechny historické objekty, nejen ty, které představují významné architektonické památky města Pilníkov, je nutné opatřit kvalitním a pro historické objekty vhodným nátěrovým systémem. Doporučujeme použití vápenného, (KEIM Romanit nebo Herbol na vápenné bázi) nebo silikátového nátěru, které se vyznačují velmi dlouhou životností a téměř „vápennou“ optikou. Vápenné i silikátové systémy se vedle dlouhé životnosti a estetických kvalit prokazují vynikající hodnoty z hlediska velmi nízké vodonasákavosti a vysoké paropropustnosti (difúzního odporu).

V žádném případě nedoporučujeme použití akrylátových (disperzních) fasádních nátěrů. Jedná se o nátěrové systémy nižší cenové kategorie, jejich fyzikální vlastnosti jsou však pro rekonstrukce starších objektů nedostatečné. Aplikace např. akrylátového systému by mohla provedenou sanaci fasády zcela znehodnotit.